

373.13028

พ.ศ. ๒๕๔๒

๒.๖

สภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี
ของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

ทรงชัย ปานสุข

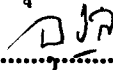
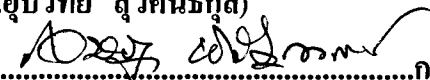
24 พ.ค. 2542

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา
กุมภาพันธ์ 2542

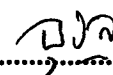
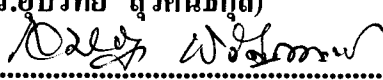
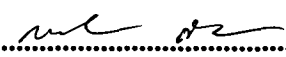
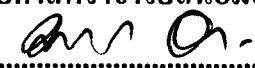
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

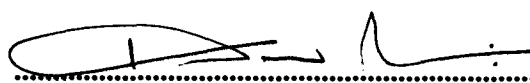
คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(ดร.อุปวิทย์ สุวกันกุล)

.....กรรมการ
(อาจารย์เจษฎา หิรัญกาญจน์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(ดร.อุปวิทย์ สุวกันกุล)

.....กรรมการ
(อาจารย์เจษฎา หิรัญกาญจน์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ถนอมสิน ดิษฐาพร)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์วีระพล อารวรรณ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ 16 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ 2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ ดร.อุปวิทย์ สุวคันทรกุล ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์เจษฎา หิรัญกาญจน์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษาในการเขียนเป็นอย่างดี และขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ถนอมสิน คิสถาพร และอาจารย์วีระพล อารวรรณ ซึ่งได้ให้คำแนะนำ เพื่อแก้ไขให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ ดร.ละเอียด รักษ์เผ่า ดร.กุศล อิศกุลย์ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ หรดาล และอาจารย์วีระพล อารวรรณ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไข และแนะนำการสร้างแบบสอบถามทำให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

ขอขอบคุณหัวหน้าหมวด และอาจารย์ผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณคุณศศิธร สายนภา ที่กรุณาช่วยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติให้แก่ผู้วิจัย ตลอดจนเพื่อน ๆ วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา ภาคปกติรุ่น 7 และ 8 ทุกคนที่ให้กำลังใจผู้วิจัยมาตลอด และขอขอบคุณคุณคุณนุกูล สารวงษ์ เป็นกรณีพิเศษที่ให้ความช่วยเหลือในทุกด้านจนเสร็จสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอน้อมระลึกถึงพระคุณบิดา มารดา ครู - อาจารย์ ญาติพี่น้อง บุตร ภรรยา และผู้ร่วมงานทุกท่านที่ให้ความรู้ กำลังใจ กำลังทรัพย์ และความช่วยเหลือสนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยตลอดมา

ทรงชัย ปานสุข

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
การวางแผน.....	9
ระบบงานแผนงานของกรมสามัญศึกษา.....	37
ระบบการวางแผนของโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	43
การวางแผนของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา..	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	62
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	62
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	65

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
ลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	88
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	88
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	88
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	88
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
อภิปรายผล.....	96
ข้อเสนอแนะ.....	106
บรรณานุกรม.....	110
ภาคผนวก.....	118
ภาคผนวก ก ตารางแสดงจำนวนประชากร.....	119
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย.....	125
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	127
ภาคผนวก ง แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	132
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	143

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นกลุ่มประชากร จำแนกตามสถานภาพ.....	68
2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพกระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความ คิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชา ช่างอุตสาหกรรม.....	69
3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพกระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมชั้นการเตรียม วางแผน.....	70
4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพกระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมชั้นการวางแผน.....	71
5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพกระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมชั้นการปฏิบัติ ตามแผน.....	74
6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพกระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมชั้นการประเมินผล.	76
7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหากระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม.....	78

8	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหากระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมขั้นการเตรียม วางแผน.....	79
9	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหากระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมขั้นการวางแผน.....	81
10	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหากระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมขั้นการปฏิบัติ ตามแผน.....	83
11	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหากระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมขั้นการประเมินผล.	85
12	แสดงจำนวนประชากร.....	120

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	8
2 แสดงองค์การจัดทำแผน กรมสามัญศึกษา.....	40
3 แสดงองค์การวางแผนงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	41
4 แสดงการจัดองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	53

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นช่วงหนึ่งของการศึกษาที่มีความสำคัญมาก (เสรี ลาซโรจน์. 2531 : 20) เพราะช่วยปลูกฝังและพัฒนาความสามารถ รวมทั้งตระหนักในเรื่องการประกอบอาชีพตามความสามารถของนักเรียนแต่ละคนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความเจริญทางเศรษฐกิจของชาติ นอกจากนี้ยังช่วยในการสร้างความเป็นพลเมืองดีด้วยการปลูกฝังสิ่งที่ถูกต้อง สอดคล้องกับความต้องการทางสังคมและการเมือง จึงนับได้ว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อพื้นฐานของความเจริญมั่นคงของประเทศ (พนัส หันนาคินทร์. 2524 : 94 - 102) ดังนั้นการบริหารงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา จึงมิใช่เพียงแค่จัดการเรียนการสอนให้เสร็จสิ้นไปในแต่ละวันเท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงการบริหารงานให้บรรลุจุดหมาย จึงนับว่ามีคุณค่า ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ ศักดิ์ชัย ปัญหา (2528 : 1) ที่ว่า การจัดการศึกษาจำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อให้การดำเนินงานได้ตรงตามเป้าหมายโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดและได้ประโยชน์ตอบแทนมากที่สุด

การวางแผนเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามจุดหมายขององค์การ (เสถียร เหลืองอร่าม. 2524 : 161) ในการที่จะช่วยให้ทำงานได้ถูกต้องตามจุดหมาย ช่วยให้เกิดการประสานงานจากหน่วยงานทุกหน่วย ทำให้การปฏิบัติงานไม่ซ้ำซ้อนและลดความขัดแย้ง (ภิญโญ สาธร. 2526 : 214) เพราะการวางแผนเป็นการมองอนาคต การเล็งเห็นจุดหมายที่ต้องการ การคาดการณ์ปัญหาเหล่านี้ไว้อย่างแท้จริง ตลอดจนแนวทางการแก้ปัญหา (ประมวล เสนาฤทธิ์. 2526 : 1) การวางแผนประกอบด้วย กระบวนการต่าง ๆ หลายขั้นตอน สามารถสรุปเป็น 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนเตรียมวางแผน ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน และขั้นตอนประเมินผล (สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. 2524 : 48 - 97)

กรมสามัญศึกษาซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการวางแผน ที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารโรงเรียนโดยการวางแผนระดับกรม เป็นเสมือนแผนแม่บทซึ่งกล่าวถึงนโยบายวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตลอดจนแนวทางไว้อย่างกว้าง ๆ แผนแม่บทนี้จำเป็นต้องมีแผนในระดับรองลงไปมาสนับสนุน ให้แผนแม่บทระดับกรมบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ หากแผนระดับหนึ่งระดับใด ไม่อาจนำไปปฏิบัติตามให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ ทำให้แผนแม่บทจะต้องเกิดปัญหาตามไปด้วย เพราะฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าแผนทุกระดับเป็นจุดที่เกิดแห่งความสำเร็จหรือความล้มเหลว ในการจัดการศึกษาระดับชาติ โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาทุกโรงเรียน สามารถจัดทำแผนปฏิบัติการของโรงเรียนเริ่มตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2522 เป็นต้นมา โดยเน้นให้โรงเรียนกำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียนและแนวทางใช้เงินบำรุงการศึกษาตามนโยบายของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และในปีพุทธศักราช 2530 กรมสามัญศึกษา ได้กำหนดให้โรงเรียนจัดตั้งคณะทำงานแผนงานของโรงเรียนเพื่อปฏิบัติและรับผิดชอบในการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันและคาดคะเนแนวโน้มในอนาคต จัดทำแผนติดตามผลประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีระบบ (กรมวิชาการ. 2533 : 60) โดยสนับสนุนให้หน่วยงานในสังกัดทำแผนรวม 3 ประเภท ได้แก่ แผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี แผนพัฒนาการศึกษาประจำปี และแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้การบริหารและการพัฒนางานมีแนวทางที่แน่ชัดสนองต่อนโยบายของกรมสามัญศึกษา และความต้องการของหน่วยงาน (สุวัฒน์ สอนสุวิทย์. 2534 : 2)

แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาการศึกษาที่มีขอบเขตในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับแผนงาน งานและโครงการที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการได้ตามแผนพัฒนาการศึกษา โดยจะเน้นให้เห็นขั้นตอนแต่ละขั้นตอนด้านการดำเนินงาน งบประมาณ เป้าหมาย และระยะเวลาดำเนินงานของโครงการให้ชัดเจน สามารถนำไปใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานและติดตามประเมินผลได้ (กรมสามัญศึกษา. 2530 : 6) การวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาได้กำหนดโครงสร้าง แผนงานการบริหารและพัฒนาการศึกษาให้โรงเรียนมัธยมศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

แผนปฏิบัติการของโรงเรียนจะออกมาในลักษณะใดย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารและ คณะจัดทำแผนงานของโรงเรียนแต่ละแห่ง จะมีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายพัฒนาการศึกษาของกรมสามัญศึกษาเพียงใด (กรมสามัญศึกษา. 2534 : 6 - 9) โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยคิดหัวข้องานตลอดจนโครงการตามความต้องการของตนเอง ซึ่งไม่อยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ตามนโยบายของกรมสามัญศึกษา ขาดการวิเคราะห์สภาพและปัญหาหรือความจำเป็นที่แท้จริงในขณะนั้น จากผลการวิจัยของ วัลลภา ทองวัฒนพร (2535 : 90) ได้สรุปว่า ปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ได้แก่ ครูไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดเครื่องมือการประเมินผลที่เชื่อถือได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการตรวจราชการของกรมสามัญศึกษาของ เสรี ลาซโรจน์ (2531 : 26) พบว่า แผนที่ทำนั้นส่วนมากเป็นงานทางเอกสาร ส่วนการปฏิบัติงานจริงจะเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและความจำเป็นที่ไม่ปรากฏในแผน

หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหนึ่งในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อให้การดำเนินงานโดยการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เน้นไปในแนวทางที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง แต่จากการสัมภาษณ์ สุรสิทธิ์ สราวิช นักวิชาการระดับ 8 กองแผนงานกรมสามัญศึกษา ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2541) พบว่า ครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ได้แก่ หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ยังมีปัญหาอีกมากอาจเกิดจากขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแผนปฏิบัติการประจำปี การศึกษาปัญหา การวิเคราะห์นโยบาย การนำผลการประเมินการปฏิบัติที่ผ่านมาและข้อมูลข่าวสารสนเทศต่าง ๆ มาเป็นพื้นฐานในการวางแผนปฏิบัติงาน อีกทั้งครูยังมองข้ามความสำคัญของแผนปฏิบัติการประจำปีที่จัดทำขึ้น เน้นการวางแผนเพื่อเสนอผู้บริหารและการของบประมาณเท่านั้น

จากการศึกษาปัญหา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่าง

อุตสาหกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากโรงเรียนในเขต กรุงเทพมหานครส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ใกล้เคียงกัน และมีความพร้อมในด้านการบริหารงานและปัจจัยที่ส่งเสริมการบริหาร โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี 4 ขั้นตอนคือ ขั้นการเตรียมวางแผน ขั้นการวางแผน ขั้นการปฏิบัติตามแผน และขั้นการประเมินผล ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็น แนวทางของครูผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรม และเพื่одำเนินการทำการวางแผนปฏิบัติการระดับของโรงเรียนต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทำให้ทราบสภาพและปัญหา สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ที่จัดทำขึ้นในปีการศึกษาต่อ ๆ ไปให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่
  - 1.1 ขั้นการเตรียมวางแผน
  - 1.2 ขั้นการวางแผน
  - 1.3 ขั้นการปฏิบัติตามแผน

1.4 ขั้นการประเมินผล

2. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาช่างอุตสาหกรรม จากโรงเรียน 97 โรงเรียน จำแนกเป็นหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม 97 คน และครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม จำนวน 337 คน รวมเป็น 434 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้างครั้งนี้ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม

3.1.1 หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม

3.1.2 ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร 4 ขั้นตอนคือ

3.2.1 ขั้นการเตรียมวางแผน

3.2.2 ขั้นการวางแผน

3.2.3 ขั้นการปฏิบัติตามแผน

3.2.4 ขั้นการประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การวางแผน หมายถึง การนำเอานโยบายของกรมสามัญศึกษา สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนและหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มาจัดทำเป็นแผน/งาน/โครงการ ซึ่งจะกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับความมุ่งหมาย เป้าหมาย วิธีดำเนินการ ค่าใช้จ่ายระยะเวลาในการดำเนินการ และทำให้ได้แผนปฏิบัติการเป็นเอกสาร

2. แผนปฏิบัติการประจำปีหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม หมายถึง แผนงาน/งาน/โครงการ ในส่วนที่บุคลากรในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมจัดทำขึ้น เพื่อรวบรวมเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในแต่ละปีการศึกษาตามแผนของกรมสามัญศึกษา

3. กระบวนการวางแผน หมายถึง ขั้นตอนที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กันในการวางแผน แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ

3.1 ขั้นการเตรียมวางแผน หมายถึง ขั้นเริ่มต้นการวางแผนดำเนินการเกี่ยวกับการจัดเตรียมข้อมูล ด้านองค์การ บุคลากร งบประมาณ ศึกษานโยบาย ปัญหา และกำหนดวัตถุประสงค์

3.2 ขั้นการวางแผน หมายถึง ขั้นที่เกี่ยวข้องกับการนำข้อมูลจากขั้นการเตรียมวางแผนมาทำเป็นแผน กำหนดโครงสร้างของแผน กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน จัดทำให้แผนปฏิบัติการเป็นเอกสาร

3.3 ขั้นการปฏิบัติตามแผน หมายถึง ขั้นการลงมือปฏิบัติงานตามแผนที่ได้อนุมัติแล้ว โดยเริ่มต้นจากการมอบหมายงาน การติดตาม การนิเทศ การชี้แจงผู้ปฏิบัติติดตามแผน การจัดปฏิทินงานให้บรรลุเป้าหมายตามแผน

3.4 ขั้นการประเมินผล หมายถึง ขั้นการติดตามผลงานที่ดำเนินมาแล้วตามแผนและประเมินผลงานว่าตั้งแต่ก่อนปฏิบัติงาน ระหว่างปฏิบัติงาน และหลังการปฏิบัติงานว่าตรงตามเป้าหมายหรือไม่ โดยติดตามเป็นระยะที่กำหนดไว้ในแผนเป็นหลัก และการรายงานผลการดำเนินการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้

4. สภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี หมายถึง ความเป็นจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน

5. ปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี หมายถึง ข้อขัดข้อง ความผิดพลาด ความไม่เหมาะสมของการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน

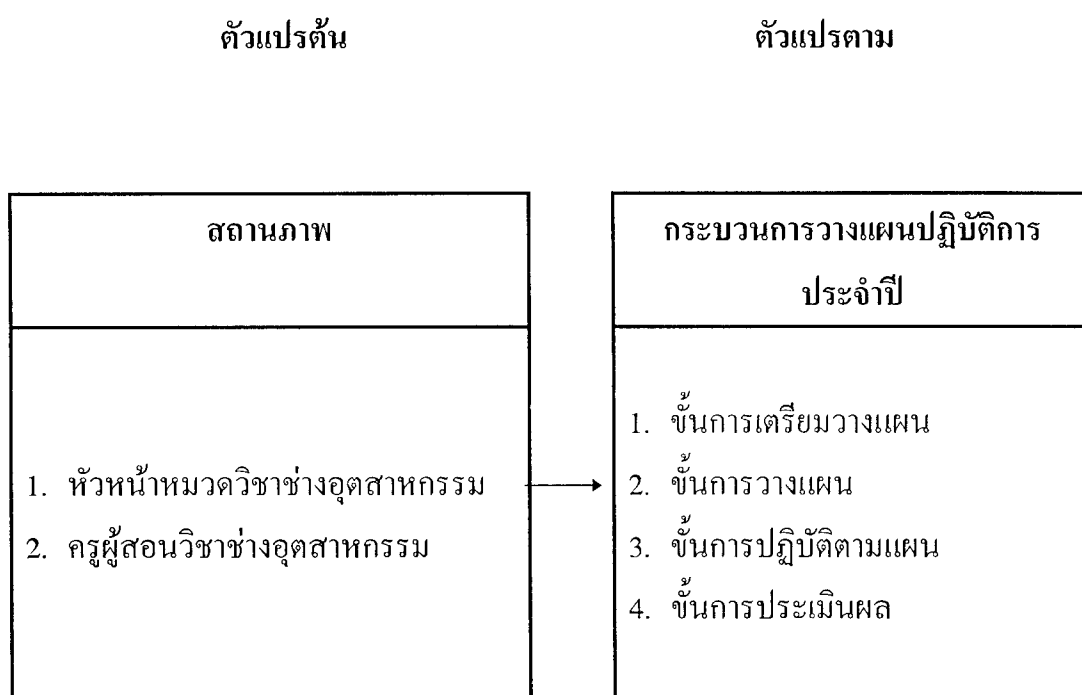
6. ความคิดเห็นต่อสภาพ หมายถึง การรับรู้ การมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี

7. ความคิดเห็นต่อปัญหา หมายถึง การรับรู้ การมีส่วนร่วมในข้อขัดข้อง ความผิดพลาด ความไม่เหมาะสมของกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม
มีความคิดเห็นต่อสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของหมวดวิชาช่าง
อุตสาหกรรมอยู่ในระดับมาก
2. หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม
มีความคิดเห็นต่อปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของหมวดวิชาช่าง
อุตสาหกรรมอยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดในการศึกษา
(conceptual framework)

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มเนื้อหาออกเป็นดังนี้

1. การวางแผนและกระบวนการวางแผน
2. ระบบงานแผนงานของกรมสามัญศึกษา
3. ระบบการวางแผนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
4. การวางแผนของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การวางแผนและกระบวนการวางแผน

การวางแผน (planning) เป็นภารกิจหนึ่งในการบริหารงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับหน่วยงานที่มีขอบข่ายความรับผิดชอบที่กว้างขวาง และมีระบบบริหารที่สลับซับซ้อนจำเป็นต้องมีหน่วยงานทำหน้าที่วางแผนดำเนินงานด้านต่าง ๆ เป็นการเฉพาะ (ประมวล เสนาฤทธิ์. 2526 : 56) การบริหารการศึกษาของชาติจะบรรลุเป้าหมายได้ตามวัตถุประสงค์ย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายและการวางแผนที่ถูกต้องและมีทิศทางที่แน่นอน

1.1 ความหมายของการวางแผน

การวางแผนเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งซึ่งบุคคลหรือหน่วยงานได้กำหนดเรื่องที่จะปฏิบัติในอนาคต เป็นการประเมินในสิ่งที่กำหนดว่าจะต้องปฏิบัติ ตลอดจนวิธีการที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติ เพื่อให้งานส่วนรวมบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีผู้รู้และนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ดังนี้

ประมวล เสนาฤทธิ์ (2526 : 1) ให้คำจำกัดความของการวางแผนไว้ว่า การวางแผน คือการมองอนาคต การเล็งเห็น จุดหมายที่ต้องการ การคาดการณ์ปัญหาเหล่านั้นไว้อย่างแท้จริง ตลอดจนการแก้ไขปัญหานั้น

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ (2530 : 12) ได้ให้คำจำกัดความของการวางแผนไว้ว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการที่ช่วยตัดสินใจเลือกสิ่งที่จะดำเนินการและวิธีการดำเนินการในอนาคต เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ภายใต้เงื่อนไขระยะเวลา และทรัพยากร เป็นกลไกเพื่อตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อะไรใครทำ ทำเมื่อใด และที่ไหน ที่ผู้กติดต่อกันจนเป็นระบบและต่อเนื่องกัน ทำให้กระบวนการวางแผนเป็นไปอย่างมีระบบระเบียบ

ลีลา ลีลานุเคราะห์ (2530 : 71) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการวางแผนไว้ว่า การวางแผน คือกิจกรรมหรืองานที่กำหนดวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางสำหรับดำเนินการ

อุทัย บุญประเสริฐ (2532 : 35) ให้ความหมายของการวางแผนไว้ว่า การวางแผน คือการกำหนดแนวทางหรือกรอบการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพลเมืองของประเทศให้มีคุณภาพ

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2534 : 23) ให้ความหมายของการวางแผนไว้ว่า การวางแผน คือกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างปัจจุบันเข้ากับอนาคต เพื่อการแก้ไขสาเหตุของปัญหาตามเป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ด้วยกลยุทธ์ที่ริเริ่มขึ้นหรือกลยุทธ์ที่เคยใช้ได้ผลมาแล้ว พร้อมทั้งคำนึงถึงความต้องการของประชาชน นโยบายของรัฐ สภาวะแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์กร

เดล (Dale. 1978 : 766) ได้ให้ความหมายของการวางแผนไว้ว่า การวางแผน คือการที่องค์กรได้ตั้งวัตถุประสงค์และเป้าหมายไว้ และมีการดำเนินงานให้บรรลุเป้าประสงค์ด้วยวิธีการตัดสินใจแล้วว่าดีที่สุด

คูนท์ และ โอคอนเนล (Koontz and O' Donell. 1984 : 101) ได้ให้ความหมายของการวางแผนไว้ว่า การวางแผน คือการที่เราเตรียมเพื่อวางจุดมุ่งหมายและเป้าหมายของงานไว้ล่วงหน้า

จากความหมายของการวางแผนดังกล่าวสรุปได้ว่า การวางแผน หมายถึง การกำหนดทางเลือกที่ดีที่สุด เพื่อกำหนดเป้าหมายวางโครงการดำเนินงาน กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติ พร้อมทั้งยุทธวิธีการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลขององค์กรในอนาคต

1.2 ความสำคัญของการวางแผน

การวางแผนเป็นส่วนสำคัญยิ่งของการบริหาร ทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายโดยมีนักวิชาการได้ให้ความสำคัญของการวางแผนไว้ดังนี้

สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 83) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้การบริหารงานเป็นไปโดยประสานสอดคล้องกัน
2. ทำให้การปฏิบัติงานเกิดการประหยัดกำลังเงิน กำลังคน และเวลา
3. ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ
4. ช่วยให้การตรวจสอบและควบคุมงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. ช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่การงานของผู้บังคับบัญชา
6. ทำให้สามารถระดมกำลังคน และกำลังทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กรมาใช้

อย่างได้ผลทั่วถึง

7. ช่วยให้การขยายงานและการปรับปรุงการดำเนินไปได้โดยสะดวกรวดเร็ว

สุเมธ เดียววิศเรศ (2527 : 80 - 81) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนการศึกษาว่า การวางแผนเป็นรากฐานสำคัญของการปฏิบัติงาน การทำงานโดยไม่มีแผนย่อมหวังผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้ยาก หากผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการวางแผนในเรื่องต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาไว้เป็นแนวทางสำหรับปฏิบัติแล้ว ก็ย่อมจะก่อให้เกิดผลดีหลายประการ เช่น

1. ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ต้องประสบกับความล้มเหลว เนื่องจากสามารถมองเห็นสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้

2. ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความหวังว่าจะได้ผลงานที่ถูกต้องและใกล้เคียงกับสิ่งที่หวังไว้ หากมีอุปสรรคเกิดขึ้นจะสามารถแก้ไขได้ทันท่วงที

3. ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การวางแผนไม่เพียงแต่เป็นการหาคำตอบในการแก้ปัญหาของผู้บริหารสถานศึกษาเท่านั้น แต่ยังสามารถนำมาใช้เป็นวิธีการหรือแนวทางใหม่ในการดำเนินการได้อีกด้วย

5. ช่วยให้การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6. ช่วยรักษาคุณภาพความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลง ความไม่แน่นอน และการเปลี่ยนแปลงในอนาคตทำให้การวางแผนเป็นสิ่งจำเป็น เมื่อมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาย่อมไม่อาจที่จะปล่อยให้งานดำเนินไปเรื่อย ๆ ได้

7. เพื่อให้มีการควบคุมในการปฏิบัติงานที่ง่ายขึ้น การมีแผนทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถควบคุมการปฏิบัติงานได้สะดวกขึ้น ทั้งนี้เพราะแผนงานจะกำหนดเป้าหมายมาตรฐานการปฏิบัติงานและผลงานไว้ล่วงหน้า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและวัดผลได้เป็นอย่างดี

ธงชัย สันติวงษ์ (2528 : 16) ได้สรุปความสำคัญของการวางแผนไว้ว่า การวางแผนช่วยให้การทำงานในภาวการณ์ต่าง ๆ ต่อไปนี้ดีขึ้น

1. การเปลี่ยนแปลงเทคนิควิทยาการต่างๆ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว
2. ความต้องการเกี่ยวข้องและพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างองค์การที่มีมากขึ้นกว่าแต่ก่อน
3. ความซับซ้อนของหน้าที่การงานและกิจกรรมในสังคม
4. การขาดทิศทางหรือเป้าหมายร่วมขององค์การ
5. การไม่สามารถวัดผลความสำเร็จของผลงานของบุคคล กลุ่มบุคคลผู้ทำงาน และขององค์การ
6. การไม่ประสานกันของความพยายามภายในกลุ่มต่าง ๆ

อวยชัย จันทรปัญญาศิลป์ (2528 : 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนไว้ดังนี้

1. ช่วยประหยัดเวลาในการทำงาน เพราะทุกคนได้รู้หน้าที่และความรับผิดชอบของตนแล้วงานจะประสานกันได้ดี
2. ทำให้มีการกำหนดลักษณะที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคขัดแย้ง ซึ่งอาจจะทำโดยวิธีการเลือกบริหารงานต่าง ๆ เพื่อแก้ไข
3. ช่วยเสริมให้การใช้ศิลป์ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะแผนที่ดีย่อมจะแสดงออกให้ประจักษ์ถึงความมุ่งหมายและนโยบาย

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ (2529 : 39) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญว่าในการวางแผน ถ้าผู้บริหารการศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ กระทำอย่างตั้งใจ มีข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ คำนึงถึงเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่อาจขัดขวางให้แผนล้มเหลวแล้ว จะช่วยให้การดำเนินการในกระบวนการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่น ประหยัดเวลา และไม่เสี่ยงต่อความผิดพลาด ทั้งเกิดความเป็นไปได้สูง และบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การการศึกษาได้มากที่สุดด้วย

อาคม จันทสุนทร (2529 : 14) ระบุความสำคัญของการวางแผนไว้ คือการวางแผนช่วยให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างมีวัตถุประสงค์ มีระเบียบ มีระบบ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

เทอร์รี่ (Terry. 1969 : 158 - 160) กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนพอสรุปได้ดังนี้

1. การวางแผนช่วยให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน
2. การวางแผนช่วยให้ผู้บริหารแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงานได้ทัน

ท่วงที

3. การวางแผนช่วยให้ทราบลำดับความสำคัญของการปฏิบัติงาน
4. การวางแผนเป็นการกำหนดวิธีดำเนินงานไว้ล่วงหน้า
5. การวางแผนช่วยให้การดำเนินงานได้รวดเร็วมีประสิทธิภาพ
6. การวางแผนช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

อัลเลน (Allen. 1982 : 28) แสดงทัศนะที่ตรงกันว่า การวางแผนช่วยให้การคุมงานมีประสิทธิภาพ หรือการวางแผนเป็นเครื่องมือในการควบคุมการปฏิบัติงาน ผู้บริหารในทุกระดับจะใช้แผนงานเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบผลงานที่ปฏิบัติ และเปรียบเทียบมาตรฐานที่กำหนดไว้ในแผนงาน

จากความสำคัญของการวางแผนดังกล่าวสรุปได้ว่า การวางแผนเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้สามารถกำหนดจุดมุ่งหมายของหน่วยงานได้ชัดเจน สามารถกำหนดวิธีการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม โดยการใช้ทรัพยากรของหน่วยงานได้อย่างประหยัด และสามารถควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามที่ต้องการ ทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวางแผนการศึกษามีความสำคัญมากน้อยในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพของสังคม นโยบาย เวลา การควบคุม การปฏิบัติ และการประเมินผล ตลอดจนเรื่องงบประมาณต่าง ๆ ดังนั้นการวางแผนการศึกษาจึงเป็นกระบวนการบริหารของสถานศึกษาให้บรรลุความมุ่งหมายที่วางไว้ การวางแผนการศึกษาจึงมีความสำคัญในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ (ประสิทธิ์ พุ่มจำปา. 2536 : 12 - 13)

1. การวางแผนช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากมีการวิเคราะห์ทางเลือกในการใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุด
2. การวางแผนช่วยให้การดำเนินงานบรรลุความมุ่งหมาย เนื่องจากการกำหนดความมุ่งหมายในการทำงานอย่างแน่นอน เป็นแนวทางให้ทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายเดียวกัน
3. การวางแผนช่วยให้ผู้บริหารสามารถคาดคะเนล่วงหน้าถึงปัญหาและอุปสรรคอันจะเกิดขึ้นในอนาคต และยังสามารถปรับสภาพการณ์ให้เกิดผลดีต่อสถานศึกษาได้
4. การวางแผนช่วยลดความขัดแย้งในสถานศึกษา เนื่องจากการกำหนดขั้นตอน บทบาทหน้าที่การทำงานไม่ซ้ำซ้อนและสับสน
5. การวางแผนช่วยให้สามารถควบคุมงานได้อย่างมีระบบ
6. การวางแผนช่วยให้เกิดการพัฒนาหรือแก้ปัญหาของสถานศึกษาอย่างทันเหตุการณ์ โดยการนำผลการวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีระบบมาใช้ในการพัฒนาและแก้ปัญหา
7. การวางแผนช่วยให้เกิดการพัฒนาทุกด้านที่สอดคล้องกัน เป็นการลดความซ้ำซ้อนในการใช้ทรัพยากรร่วม เช่น การจัดการศึกษาเรื่องอนามัยโรงเรียนสอดคล้องกับสาธารณสุข การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสอดคล้องกับระดับอุดมศึกษาและระดับต่ำลงไป ทำให้ลดการใช้งบประมาณในกลุ่มเป้าหมายเดียวกัน
8. การวางแผนช่วยให้เกิดการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่มีกิจกรรมเหมือนกันหรือคล้ายกัน
9. การวางแผนช่วยให้ผู้บริหารสามารถกำหนดอนาคตของสถานศึกษาตามนโยบายของโรงเรียนและนโยบายของรัฐ

1.3 หลักสำคัญของการวางแผน

หลักสำคัญของการวางแผนในทางปฏิบัติมีหลายอย่าง แล้วแต่ที่จะเขียนแผนประเภทใด มีหลักสำคัญบางประการที่นักวิชาการกล่าวถึงไว้ดังนี้

สมยศ นาวิการ (2525 : 82) ได้ให้หลักสำคัญของการวางแผนว่าประกอบด้วยทรัพยากรขององค์การที่ใช้ในการวางแผน เงินทุนที่จะได้รับ อุปกรณ์วัสดุสิ่งของ และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2525 : 5) กล่าวว่า สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการวางแผนมีดังนี้คือ

1. การวางแผนควรจะเริ่มจัดทำขณะที่เริ่มทำ
  2. วัตถุประสงค์ นโยบาย จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ชัดเจน
  3. ปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการวางแผนที่สำคัญ ได้แก่ ข้อมูล คน เงิน วัสดุ สิ่งของ รวมทั้งสถานที่และเวลาที่ใช้
  4. วิธีดำเนินงานตามแผน กล่าวคือ เมื่อวางแผนแล้วต้องหาเส้นทางดำเนินงาน
- วีระพล สุวรรณนันท (2526 : 3) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญของการวางแผนว่าควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1. เรื่องของอนาคต ผู้วางแผนจะต้องสมมติว่าทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นเรียบร้อยแล้ว
2. วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ซึ่งจะต้องมีก่อนการวางแผน เพื่อให้ทราบทิศทางหรือจุดมุ่งหมายของการทำงาน
3. มีข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริงหรือหลักฐานต่าง ๆ เพื่อนำมาพิจารณาในการพยากรณ์
4. การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่มีประโยชน์มากที่สุด ประสิทธิภาพสูงสุด ประหยัดมากที่สุด ใช้เวลาสั้นที่สุด ใช้ต้นทุนต่ำที่สุด

สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 91 - 92) ชี้ให้เห็นหลักสำคัญที่ควรคำนึงในการวางแผนไว้ดังนี้

1. การวางแผนควรกระทำเมื่อใด โดยปกติการวางแผนนั้นควรจะได้เริ่มปฏิบัติจัดทำขณะที่เริ่มดำเนินงานเป็นอันดับแรก
2. วัตถุประสงค์ นโยบาย จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ชัดเจน

3. ปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการวางแผนจะต้องจัดเตรียมให้พร้อม
4. วิธีดำเนินงานตามแผนจะต้องพิจารณาหาช่องทางหรือวิธีการที่จะดำเนินงานตามแผนไว้ล่วงหน้า พร้อมทั้งการวางมาตรการในการควบคุม
5. คำนึงถึงภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อม ดินฟ้าอากาศ คุณค่าทางสังคม พฤติกรรมของคน ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นที่ยึดถือของคนกลุ่มนั้น

สุเมธ เดียววิเศษ (2527 : 82 - 83) เสนอหลักสำคัญของการวางแผนไว้ว่า

1. ต้องทำการประเมินสภาพเกี่ยวกับการวางแผนในหน่วยงาน
2. ต้องแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในเรื่องของการวางแผน
3. ต้องกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวางแผนให้ชัดเจน
4. ต้องเสนอการจัดองค์การในการวางแผนที่เหมาะสม
5. ต้องจัดทำระบบการวางแผนภายใต้องค์การที่ได้รับความเห็นชอบ
6. ต้องมีการจัดทำปฏิบัติการวางแผนงาน

จากหลักสำคัญของการวางแผนสรุปได้ว่า การวางแผนจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมาย กำหนดวิธีดำเนินงานเพื่อปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายนั้น กำหนดทรัพยากร กำหนดวิธีการตัดสินใจ เพื่อพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดที่มีประโยชน์มากที่สุด

1.4 กระบวนการวางแผน

กระบวนการวางแผนและขั้นตอนในการวางแผน มีนักวิชาการให้แนวความคิดไว้ดังนี้

สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 92 - 95) ได้เสนอกระบวนการวางแผนไว้เป็นขั้นตอนที่สำคัญ 5 ประการคือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการวางแผน เพราะเป็นเสมือนจุดมุ่งหมายที่ต้องดำเนินการ ในบางกรณีได้มีการใช้คำอื่นทดแทนกันได้ เช่น คำว่า จุดประสงค์ จุดมุ่งหมาย และเป้าหมาย ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกัน
2. การประเมินสภาพการณ์ปัจจุบัน ซึ่งมีความสำคัญต่อการวางแผน ปัจจัยสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน จะมีอิทธิพลต่อการคาดการณ์ล่วงหน้าทั้งระยะสั้นและระยะยาวให้เกิดความแม่นยำ ทำให้การวางแผนมีประสิทธิภาพ

3. การวางแผนและการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนข้อมูล
ข่าวสารที่รวบรวมได้นั้นจะต้องเป็นปัจจุบันมีความถูกต้อง

4. ขั้นปฏิบัติตามแผน เป็นการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า จะต้องจัด
ลำดับขั้นตอนของการดำเนินงานตามแผนให้สอดคล้องต้องกันทุกแผนงาน โครงการ

5. ขั้นติดตามและปรับปรุงแผน แผนเป็นเรื่องของอนาคต ดังนั้นการกำหนด
แผนเมื่อเอาไปปฏิบัติแล้ว อาจจำเป็นต้องมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับ
สถานการณ์

กรมสามัญศึกษา (2526 : 15) ได้เสนอแนะกระบวนการวางแผนเพื่อเป็น
แนวทางสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ 5 ขั้นตอนคือ

1. การดำเนินการก่อนวางแผน ผู้บริหารควรมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบ โดย
อาจจัดตั้งเป็นคณะกรรมการวางแผนของโรงเรียน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้
ละเอียดชัดเจน ช่วยกันคิดว่าจะต้องทำอะไรบ้าง และมีขั้นตอนอย่างไรจึงจะได้แผนงาน
ที่ดี เมื่อกำหนดวิธีการวางแผนแล้วดำเนินการรวบรวมข้อมูลทุกชนิดที่เกี่ยวกับงานใน
หน้าที่ความรับผิดชอบ จัดทำข้อมูลเสนอเป็นตารางแต่ละเรื่องปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันอยู่
เสมอ เพื่อเอาไปใช้ในการวางแผน

2. การวิเคราะห์ปัญหา พิจารณางานของโรงเรียนในหน้าที่ความรับผิดชอบ
ของผู้บริหารงานว่า งานด้านใดมีข้อบกพร่องหรือมีปัญหาอะไร ซึ่งอาจทราบได้จากการ
วิเคราะห์ข้อมูล และจากการประชุมปรึกษาหารือระหว่างคณะครู ผู้ปกครอง นักเรียน
และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน เมื่อได้รับปัญหาแล้วก็หาวิธีแก้ไขโดย
หาวิธีแก้ไขหลาย ๆ วิธี แล้วตัดสินใจเลือกวิธีที่เหมาะสม

3. การกำหนดแผนงานและโครงการ ควรจัดหมวดหมู่ของงานที่จะต้อง
ปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้การวางแผนครอบคลุมงานทุกด้านของโรงเรียน โดยแบ่ง
ประเภทงานหลัก ๆ ออกเป็นแผนงาน และส่วนย่อย ๆ ของแผนงานเป็นโครงการ
อาจกล่าวได้ว่า แผนงาน (program) คือ กลุ่มโครงการที่กำหนดขึ้นในลักษณะประสาน
สัมพันธ์กัน เพื่อการแก้ไขปัญหาหรือการตอบสนองวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างใด
อย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่าง

โครงการ (project) คือชุดกิจกรรม การดำเนินการชุดหนึ่งที่ทำเพื่อให้
บรรลุความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แผนงาน

ของโรงเรียนอาจแบ่งได้เป็น 1. แผนงานวิชาการ 2. แผนงานปกครอง 3. แผนงานธุรการและการเงิน และ 4. แผนงานบริการ

เมื่อกำหนดได้ว่าแต่ละแผนงานจะมีโครงการใดบ้างแล้ว ก็จัดทำรายละเอียดแต่ละโครงการ ซึ่งในรายละเอียดควรประกอบด้วย 1. หลักการและเหตุผล 2. จุดประสงค์โครงการ 3. เป้าหมายความสำเร็จ 4. วิธีดำเนินการ 5. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน 6. กำหนดระยะเวลาดำเนินงาน 7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ และ 8. ผู้รับผิดชอบโครงการ

ในการปฏิบัติจริง ผู้บริหารอาจให้ฝ่ายหรือหมวดเสนอโครงการให้คณะกรรมการวางแผนของโรงเรียนเป็นผู้คัดเลือก โดยกำหนดค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสมของโครงการที่สอดคล้องกับการแก้ปัญหาของโรงเรียนเป็นข้อตัดสิน

4. การปฏิบัติตามแผน เป็นการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้โดยทำตามวิธีการ หรือกิจกรรมที่กำหนด เพื่อให้ได้ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ งานขั้นนี้คือ การจัดกลไกในการปฏิบัติงาน ได้แก่ การจัดระบบทำงาน การจัดกลุ่มปฏิบัติ การมอบหมายงาน การมอบอำนาจหน้าที่ การจัดบุคคล การอำนวยความสะดวก การจัดสรรและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของโครงการต่าง ๆ การจัดสรรงบประมาณ การควบคุมการเงิน การบัญชี การตรวจงาน การนิเทศงาน การควบคุมและรายงาน

5. การประเมินผล ปรับปรุงแผนและวางแผนใหญ่เมื่อปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ระยะหนึ่งแล้ว ควรตรวจสอบและประเมินผลงานเพื่อให้รู้ถึงจุดอ่อน จุดแข็ง ข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงแผนหรือเป็นข้อมูลในการวางแผนต่อไป

ธงชัย สันติวงษ์ (2528 : 21 - 24) ได้กล่าวถึงขั้นตอนกระบวนการวางแผนไว้ 7 ขั้นตอนคือ

1. การตั้งข้อสมมติฐานเกี่ยวกับอนาคต โดยมีกระบวนการวางแผน ส่วนมากมักจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูล และการตัดสินใจเป็นสำคัญ ดังนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับการพิจารณาเพื่อการวางแผนก็คือ ผู้ประกอบการแต่ละคนจะต้องสามารถคาดหมายและพิจารณาได้ครบทุกด้านมากที่สุด ทั้งทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจเท่าที่จะทำได้ และต้องพยายามทำความเข้าใจให้ได้ว่าปัจจัยด้านใดเป็นโอกาสและปัจจัยตัวใดเป็นอุปสรรคที่จะต้องพยายามเอาชนะ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยภายนอก

นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาถึงปัจจัยภายในให้เห็นว่าแต่ละคนมีจุดอ่อนจุดแข็งอะไรบ้างที่มีผลต่อทิศทางและความสำเร็จ

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ หมายถึง การกำหนดสิ่งที่มุ่งหวังและต้องการที่จะให้เป็นไปในระยะยาว ส่วนมากมักจะต้องการมีการระบุหรือเขียนขึ้นเป็นข้อความที่ชัดเจนพอที่จะใช้อ้างอิงหรือชักจูงใจสมาชิกผู้ปฏิบัติได้ และในทางปฏิบัติการกำหนดวัตถุประสงค์จะต้องกระทำโดยมีการกำหนดข้อสมมติฐานเกี่ยวกับอนาคตของปัจจัยต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปว่าลักษณะจะเป็นอย่างไร มีข้อจำกัดหรือโอกาสอะไรบ้าง

3. การพัฒนากลยุทธ์ คือการที่ต้องคิดว่าควรกระทำโดยวิธีใด อย่างไรกับทิศทางที่ได้จากการวิเคราะห์อิทธิพลการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายในและภายนอก หรือแนวโน้มต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเข้าสู่วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้

4. การสร้างเป้าหมายระยะกลาง เป็นการระบุความต้องการในผลสำเร็จเป็นจำนวนที่สามารถวัดได้และควรทำให้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

5. การกำหนดแผนปฏิบัติงาน เพื่อให้มีการจัดทรัพยากรเพื่อที่จะให้สามารถบรรลุถึงเป้าหมายได้ในที่สุด โดยแผนงานนี้จะประกอบด้วยขั้นตอนการกระทำต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นหรือที่ต้องทำทันที หรือไม่ก็กำลังจะต้องทำในอนาคตอันใกล้ โดยมีช่วงอายุการใช้แผนระหว่าง 2 - 3 เดือน หรืออาจเป็น 1 - 2 ปี และมีเนื้อหาสาระที่มีการระบุเป้าหมายเฉพาะเป็นอย่าง ๆ มีการชี้ถึงเป้าหมาย เวลา ทรัพยากรที่ต้องการความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล และผลที่ต้องการ

6. การปฏิบัติตามแผน เพื่อเป็นการเริ่มต้นและดำเนินตามแผนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายและเป็นไปตามกลยุทธ์ที่คิดไว้

7. กลไกของข้อมูลย้อนกลับ คือการที่ข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ได้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานหรือระดับผลการปฏิบัติงานที่ต้องการ ซึ่งความรู้หรือผลจากการเปรียบเทียบ หรือเรียกว่า “ข้อมูลย้อนกลับ” นี้อาจจะไม่ตรงกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ในแผน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องหาทางแก้ไขโดยนำเอาความรู้หรือข้อมูลที่ได้มาไปใช้เพื่อปรับแผน ปรับระบบงาน หรือแก้ไขควบคุมกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติตามแผน

กิติมา ปริดีดิลก (2529 : 207 - 209) เสนอว่า องค์ประกอบของการวางแผนมีดังนี้

1. วัตถุประสงค์ หมายถึง แผนกิจกรรมในอนาคต ต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์
2. มาตรฐานในการบริหาร/ซึ่งมีความสำคัญต่อการวางแผน กำหนดเวลา ความต้องการ ความสมดุล และความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรทั้งหมด มาตรฐานเป็นเครื่องกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการควบคุม การกำหนดมาตรฐานอาจให้ประสบการณ์ เก้าหรือการประเมินผลหรือใช้วิธีการตามหลักวิทยาศาสตร์ เมื่อกำหนดแล้วอาจเขียนคำอธิบายรายละเอียดโดยการบอกกล่าวด้วยคำพูด โดยกำหนดเป็นกฎข้อบังคับใช้หรือโดยกำหนดตัวอย่างให้ถือปฏิบัติตาม
3. งบประมาณ ได้แก่ แผนการรับ - จ่าย แผนการจัดซื้อสิ่งของ หรือแผนการอื่น ๆ การจัดงบประมาณมักจะเป็นแผนรวมเบ็ดเสร็จขององค์การและยังกำหนดเป้าหมายแต่ละกิจกรรมไว้ด้วย จึงมีรายละเอียดค่อนข้างมาก จำเป็นต้องมีประสบการณ์และความชำนาญในการจัดเตรียมใช้เป็นเครื่องมือควบคุมได้
4. แผนการ เป็นแผนงานอย่างหนึ่งซึ่งกินความหมายกว้างและอาจใช้ได้หลายอย่างถือเป็นแผนเบ็ดเสร็จอันหนึ่งซึ่งรวมการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ และเป็นการจัดเรียงลำดับของกิจกรรมที่ต้องทำตามกำหนดระยะเวลา
5. เป้าหมาย หมายถึง การตกลงใจขั้นต้นในการกำหนดแนวทางกว้าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ การจัดทำนโยบายอาจกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์ หรืออาจกล่าวด้วยวาจาก็ได้ นโยบายที่ดีจะสะท้อนให้เห็นการพัฒนาองค์การและต้องทันสมัย
6. วิธีปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการทำงานทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งได้จัดทำเรียงลำดับ พร้อมทั้งกำหนดวิธีปฏิบัติหรือจัดสายงานไว้ด้วย ซึ่งจะช่วยประหยัดเวลา กำลังและเงินที่ต้องใช้ปฏิบัติงาน ในการกำหนดต้องพิจารณาข้อเท็จจริงของแต่ละสถานการณ์ให้เพียงพอ วิธีการปฏิบัติควรจะแน่นอนมั่นคง จะเปลี่ยนแปลงก็ต่อเมื่อมีเหตุการณ์กระทบต่อการดำเนินการเกิดขึ้น
7. วิธีการ หมายถึง การปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งโดยพิจารณาวัตถุประสงค์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเวลา เงินและกำลัง วิธีการเป็นเรื่องเกี่ยวกับขั้นตอนของวิธีการปฏิบัติอย่างหนึ่ง และเป็นการกำหนดว่างานขั้นนี้จะต้องปฏิบัติ

อย่างไร ปกติแล้ววิธีการหนึ่งก็มักจะอยู่ในแผนงานหนึ่งและจัดทำโดยคนเพียงคนเดียว วิธีการมีขอบเขตแคบกว่าการปฏิบัติงาน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 ข : 35 - 37) ได้กำหนดขั้นตอนของการวางแผนโดยทั่วไปไว้ 6 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นเตรียมการ
  - 1.1 แต่งตั้งคณะทำงาน
  - 1.2 วางแผนการดำเนินงาน
  - 1.3 จัดเตรียมข้อมูลที่จำเป็นเบื้องต้น✓
2. ขั้นวิเคราะห์สภาพและปัญหา
  - 2.1 ศึกษาแนวโน้มในอนาคต
  - 2.2 วิเคราะห์ปัญหา
3. ขั้นกำหนดแผน
  - 3.1 กำหนดวัตถุประสงค์
  - 3.2 การกำหนดนโยบาย
  - 3.3 การกำหนดมาตรฐานหรือกลวิธีการพัฒนา
  - 3.4 การกำหนดเป้าหมาย
4. ขั้นจัดทำรายละเอียดของแผน
  - 4.1 การกำหนดแผนงาน/โครงการ
  - 4.2 การประสานงานและโครงการ
  - 4.3 การกำหนดแผนที่เพื่อจัดการศึกษา✓
5. ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ
6. ขั้นกิจกรรมและการประเมินผล

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ (2530 : 29 - 31) วิเคราะห์ว่ากระบวนการวางแผนแบ่งออกได้ 6 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นก่อนการวางแผน
  - 1.1 การจัดตั้งหน่วยงานวางแผน
  - 1.2 การจัดทำวิธีการวางแผน

1.3 การจัดรูปโครงสร้างกลไกการบริหารการศึกษาเสียใหม่ โดยใช้
ส่วนร่วมในการจัดทำแผน และนำแผนไปใช้

1.4 จัดสร้างเครื่องมือและวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์
สถิติและข้อมูลที่สำคัญในการวางแผน

1.5 การกำหนดวัตถุประสงค์

2. ขั้นการวางแผน แบ่งออกได้ 6 ขั้นตอนคือ

2.1 การวินิจฉัยวัตถุประสงค์ เน้นความสอดคล้อง ประสิทธิภาพและ
ประสิทธิภาพ

2.2 การกำหนดนโยบาย

2.3 การกำหนดค่าใช้จ่ายสำหรับความต้องการในอนาคต

2.4 การจัดลำดับความสำคัญ

2.5 การกำหนดเป้าหมาย

2.6 การทดสอบความเป็นไปได้

3. ขั้นการจัดแผน มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการคือ

3.1 เพื่อเสนอกระบวนการตัดสินใจต่อผู้บริหารเพื่อพิจารณาอนุมัติ

3.2 เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งรับผิดชอบในการนำกระบวนการ
ตัดสินใจนั้นไปใช้ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติ

4. ขั้นการจัดทำรายละเอียดของแผน

4.1 จัดทำแผน คือการจำแนกแผนออกตามสาขาต่าง ๆ

4.2 การจัดทำโครงการและรายละเอียดโครงการ

5. ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ

5.1 การประสานกระบวนการวางแผนเข้ากับกระบวนการจัดการ
งบประมาณประจำปีและแผนประจำปี

5.2 การใช้เทคนิควิธีการทางด้านการบริหาร เช่น การมอบหมายอำนาจ
การประสานงาน การให้คำปรึกษา การมอบหมายความรับผิดชอบ การกำหนดวิธีส่งผล
กลับคืน การควบคุมการปฏิบัติงาน เป็นต้น

6. ขั้นการประเมินผล การปรับแผน และการจัดทำแผนใหม่ เพื่อเหตุผลดังนี้

6.1 ค้นหาข้อบกพร่อง

6.2 วินิจฉัยข้อบกพร่อง

กรมสามัญศึกษา (2530 : 11) ได้กำหนดขั้นตอนหรือกระบวนการวางแผนไว้ดังนี้

1. ขั้นก่อนวางแผน เป็นขั้นเตรียมการสร้างองค์กร รวบรวมข้อมูล กำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ
2. ขั้นการวางแผน แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ ขั้นการวินิจฉัยความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขั้นการจัดลำดับความสำคัญ และการกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบาย ขั้นการกำหนดค่าใช้จ่ายสำหรับความต้องการในอนาคต ขั้นการจัด หมายถึง ขั้นสุดท้ายเป็นการทดสอบความเป็นไปของเป้าหมาย
3. ขั้นการจัดทำแผน มีจุดหมายเบื้องต้นอยู่ 2 ประการคือ เพื่อเสนอการตัดสินใจต่อผู้บริหาร พิจารณาให้ความเห็นชอบและหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งรับผิดชอบในการนำเสนอ การตัดสินใจเหล่านั้นไปร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการ
4. ขั้นการจัดทำรายละเอียดของแผน โครงการจัดทำแผนงานแยกตามสาขาต่าง ๆ ซึ่งแต่ละงานมุ่งให้บรรลุความมุ่งหมายเดียวกัน ในแต่ละแผนงานจะต้องทำโครงการและรายละเอียดของโครงการหลาย ๆ โครงการ
5. ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ เป็นการนำโครงการต่าง ๆ ในแผนงานไปปฏิบัติ เป็นการประสมประสานกระบวนการวางแผนเข้ากับกระบวนการจัดการศึกษา คน เงิน วิธีการและวัสดุเป็นสิ่งจำเป็นในขั้นนี้
6. ขั้นการประเมินผล การปรับแผนและการจัดทำแผนใหม่ให้มีการกำหนดเวลาแน่นอน เช่น ประเมินผลประจำปี ประเมินผลครึ่งแผน การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดแผน

อุทัย บุญประเสริฐ (2532 : 43) ได้เสนอขั้นตอนการวางแผน ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 5 ส่วนคือ

1. การเตรียมการสำหรับการวางแผน (problem of plan for planning) เรื่องที่จะต้องเตรียมในส่วนนี้คือ
  - 1.1 การจัดระบบงานและองค์การเกี่ยวกับการวางแผน (organization for planning) เรื่องการจัดองค์การนี้จะรวมกิจการกำหนดโครงสร้างและในการดำเนินงานเกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบ อาจจะเป็นหน่วยงานหรือคณะกรรมการ การกำหนด

งานและขอบเขตของอำนาจหน้าที่ของหน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การกำหนดวิธีปฏิบัติงาน และการประสานงานในจุดต่าง ๆ การกำหนดจุดของการตัดสินใจในเรื่องแผนงานให้ประสานงานในจุดต่าง ๆ การกำหนดจุดของการตัดสินใจในเรื่องแผนงานให้สอดคล้องต่อเนื่องกัน นอกจากนี้จะต้องเตรียมแบบฟอร์ม เอกสารเผยแพร่ที่จำเป็น เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะวางแผนได้ด้วย ✓

1.2 การจัดระบบข้อมูล (information for planning) ซึ่งเป็นการจัดเตรียมการให้มีระบบข้อมูลให้พร้อมให้เพียงพอและเชื่อถือได้ ในการใช้ประกอบการวางแผน และการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนต่อไป ซึ่งถือได้ว่าเป็นมีความจำเป็นและสำคัญยิ่งต่อการวางแผน

2. การจัดทำแผน (plan formulation) หลังจากได้เตรียมเครื่องมือ เครื่องใช้ กำหนดสายงาน คณะกรรมการหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนให้ดี และพร้อมเสมอที่จะใช้ในการวางแผนแล้วก็จะมีการทำร่างแผนขึ้นในขั้นต่อไป และผลจากการทำแผนก็จะได้ตัวแทน ซึ่งอาจจะเป็นแผนระยะยาว แผนระยะปานกลาง หรือแผนพัฒนาและแผนระยะสั้นเฉพาะกิจแล้วแต่เป้าหมายของการจัดทำแผนนั้น ๆ ✓

3. การนำแผนไปปฏิบัติ (plan implementation of plan executive) ในส่วนนี้จะต้องจัดทำแผนปฏิบัติการ (operation plan) และแผนการเงิน (financial plan) โดยแบ่งงานที่จะต้องปฏิบัติให้บรรลุผลตามจุดหมายของแผนนั้นออกเป็นงานย่อย ๆ แล้วกำหนดตารางดำเนินงาน (scheduling) ซึ่งแสดงขึ้นตอนรายละเอียดในการปฏิบัติแสดงแผนการกำหนดวิธีติดตามและควบคุมการปฏิบัติงาน กำหนดวิธีประเมิน รวมตลอดทั้งระบุถึงแหล่งทรัพยากรที่จะนำมาใช้อย่างละเอียดแล้วปฏิบัติตามแผนนั้น

4. การติดตาม การควบคุม และการประเมิน (monitoring - control and evaluation) ซึ่งจะเป็นการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติตามแผน โดยปกติควรจัดให้มีแผนควบคุม (control plan) อาจจะเป็นแผนการตรวจสอบภายใน (auditing) การตรวจสอบผลการปฏิบัติ (inspection) การใช้รายงาน (report) การสำรวจตามจุดต่าง ๆ (spot check) การสำรวจตามตารางกำหนดการดำเนินงาน (schedule check) และตามแผนควบคุมคุณภาพ (quality control plan) แล้วแต่กรณี

5. การทบทวน ปรับแผน หรือทำแผนใหม่ (recycle of planning process or replan) ในการปฏิบัติตามแผนนั้นเพื่อให้การวางแผนเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องมีการทบทวนแผนอยู่เสมอ ความมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดในการทบทวนแผนก็เพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปสู่เป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนอย่างมีประสิทธิภาพ และหากพบปัญหาจากการปฏิบัติจากการที่สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ก็จะต้องมีการทบทวนแผนเพื่อพิจารณาปรับแผนให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรืออาจจะต้องจัดทำแผนใหม่แล้วแต่กรณี หลักสำคัญในส่วนนี้คือ ปรับแผนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นการปรับปรุงการบริหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยอาศัยกระบวนการวางแผน (planning process) เป็นกลไกพื้นฐานในการตัดสินใจ

แอคคอฟฟ์ (Ackoff. 1970 : 5 - 6) ระบุองค์ประกอบของการวางแผนมีดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย (ends) เป็นองค์ประกอบที่แสดงวัตถุประสงค์ ความมุ่งหวัง หรือจุดมุ่งหมายของแผนที่ได้กำหนดขึ้น โดยอาจจะชี้ถึงสภาพปัญหาหรือความเป็นมา หรือภูมิหลังที่ต้องทำให้มีการวางแผน และรวมถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวางแผนนั้น

2. วิธีการ (means) เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงการนำข้อมูลมาวิเคราะห์แล้ว กำหนดเป็นทางเลือกไว้หลายทางเลือก เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้แล้ว

3. ทรัพยากร (resources) เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงประเภท ปริมาณ และคุณภาพของทรัพยากรบริหารที่ต้องจัดสรรให้กับวิธีการหรือทางเลือกที่ได้กำหนดไว้

4. การนำแผนไปใช้ (implementation) เป็นองค์ประกอบที่ระบุถึงวิธีการหรือการตัดสินใจ เพื่อเลือกทางที่ดีที่สุดในการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผน และวัตถุประสงค์ของแผนที่ได้กำหนดไว้ ทางเลือกนั้นจะต้องมีลักษณะที่ประหยัดและให้ผลประโยชน์ที่เหมาะสมจึงจะถือว่าเป็นการเลือกที่ดี

5. การควบคุม (controlling) เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงการตรวจสอบและการประเมินผลการดำเนินงานของแผนว่าเป็นไปด้วยดีมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร และมีการปรับปรุงหรือหาทางแก้ไขอย่างไร การควบคุมจะต้องเป็นไปทุกขั้นตอนทุกระยะของการดำเนินงานและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

คอฟแมน (Kaufman. 1972 : 82) ได้พัฒนาแบบการวางแผนที่เน้นการกำหนดวัตถุประสงค์ (end) ก่อนกำหนดวิธีการ (menas) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ให้ความสำคัญต่อสิ่งที่จะทำ (what to do) ก่อนวิธีการที่จะทำ (how to do) โดยมีขั้นตอนสำคัญคือ

1. กำหนดปัญหา ✓
2. กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา
3. เลือกแนวทางแก้ไขปัญหา
4. นำแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เลือกไปปฏิบัติ
5. ตรวจสอบประสิทธิภาพของการปฏิบัติ
6. ปรับปรุงแก้ไขผลการปฏิบัติ

แบงฮาร์ท และ ทรูลล์ (Banghart and Trull. 1973 : 18) ได้กำหนดกระบวนการวางแผนที่เน้นการมีส่วนร่วมจากชุมชน ผู้บริหาร คณะครูและนักเรียน โดยมีขั้นตอนสำคัญ 7 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดปัญหา
2. กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา
3. จัดทำแผนเพื่อแก้ไขปัญหา
4. ประเมินแผนที่จัดทำ
5. สื่อสารแผนให้ผู้อื่นรู้และเข้าใจ
6. นำแผนไปปฏิบัติ
7. ประเมินผลการปฏิบัติ

สเตลเลอร์ (Steller. 1980 : 18) ให้ข้อคิดเห็นว่า กระบวนการวางแผนทั้งสองคือ ของ คอฟแมน (Kaufman) และ แบงฮาร์ท และ ทรูลล์ (Banghart and Trull) ได้มีผู้นำไปประยุกต์ใช้กันอย่างแพร่หลาย เช่น กรมสามัญศึกษาแห่งรัฐคารโรไลนาเหนือ (North Carolina, Department of Education) เมื่อปี ค.ศ. 1976 โดยกำหนดขั้นตอนสำคัญ 6 ขั้นตอนคือ

1. กำหนดภารกิจของโรงเรียน
2. กำหนดวัตถุประสงค์
3. จัดลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์
4. กำหนดแนวทางแก้ไข

5. กำหนดงบประมาณ

6. ดำเนินงานและประเมินผล

จากแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนของนักวิชาการแต่ละท่านดังกล่าว จะเห็นว่าแต่ละท่านได้กำหนดขั้นตอนของกระบวนการวางแผนที่แตกต่างกันออกไป แต่เมื่อพิจารณารวมหัวข้อลักษณะและขอบข่ายที่เหมือนกันเข้าไว้ด้วยกัน สามารถสรุปกระบวนการวางแผนออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมวางแผน ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน และขั้นตอนการประเมินผล (สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. 2524 : 48 - 97)

หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งในโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องมีกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ที่สอดคล้องกับกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษา จึงกำหนดกระบวนการวางแผนไว้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการเตรียมวางแผน ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน และขั้นตอนการประเมินผล

1.5 ประเภทของแผน

การแบ่งประเภทของแผนสามารถแบ่งได้หลายประเภท ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าจะยึดเกณฑ์อะไรในการแบ่ง โดยมีนักวิชาการและนักบริหารการศึกษาได้แบ่งไว้ดังนี้

สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 83) แบ่งประเภทของแผนออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. แผนระยะสั้น (short - range plan) หมายถึง แผนงานในกิจกรรมเฉพาะอย่างยิ่งที่จะมุ่งให้เกิดอนาคตแห่งระยะเวลาอันสั้น และอาจมีความสอดคล้องกับแผนระยะยาว กระบวนการไม่ยืดหยุ่นและยุ่งยาก แผนงานประเภทนี้โดยทั่วไปกำหนด 1 - 2 ปี

2. แผนระยะยาว (long - range plan) หมายถึง แผนในกิจกรรมขนาดใหญ่ มีความเกี่ยวข้องกับแผนระยะสั้นอื่น ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมสาขาอื่น ๆ หรือหน่วยงานหลายหน่วยที่ต้องการใช้กระบวนการวางแผนอันสลับซับซ้อน รวมทั้งมีความชำนาญพิเศษที่ต้องใช้ในการวางแผน

ประมวล เสนาฤทธิ์ (2526 : 3 - 4) ได้กล่าวถึงประเภทของแผนที่แบ่งตามระยะเวลาไว้ 4 ประเภทคือ

1. แผนพัฒนาระยะยาว (10 - 20 ปี) (long - range plan) เป็นการกำหนดเค้าโครงกว้าง ๆ ว่าจะพัฒนาไปทิศทางใด อย่างไร

2. แผนพัฒนาระยะกลาง (4 - 6 ปี) (medium - range plan) เป็นการแบ่งช่วงของการพัฒนาออกเป็น 4 ปี หรือ 5 ปี หรือ 6 ปี โดยคาดคะเนว่าในช่วง 4 - 6 ปี จะทำอะไรบ้าง มีโครงการพัฒนาอะไร จะใช้งบประมาณ ใช้ทรัพยากรมากน้อยเพียงไร แผนดังกล่าวนี้ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในส่วนของการศึกษาก็มีแผนพัฒนาการศึกษา (ไม่ใช่แผนการศึกษาแห่งชาติ) ในเรื่องของการเกษตรก็มีแผนพัฒนาการเกษตร เป็นต้น

3. แผนพัฒนาประจำปี (1 ปี) (annual plan) เป็นแผนที่มีรายละเอียดมากกว่าแผนพัฒนาระยะกลาง ใช้ของงบประมาณประจำปี วิธีการของงบประมาณนี้ไม่ใช่แผนพัฒนาระยะกลางมาขอตั้งงบประมาณ เพราะมีรายละเอียดน้อยเกินไป บางทีจึงเรียกว่า เป็นแผนขอเงิน

4. แผนปฏิบัติการประจำปี (1 ปี) (operational plan) ในการขอตั้งงบประมาณตามแผนพัฒนาประจำปีมักจะไม่ได้ตามที่ขอไป สำนักงานงบประมาณหรือคณะกรรมการของรัฐสภามักจะตัดออก เงินงบประมาณที่ส่วนราชการขอไปตามความเหมาะสมและความจำเป็น ดังนั้นเมื่อได้งบประมาณจริง ๆ แล้ว จึงจำเป็นต้องปรับแผนพัฒนาประจำปี ที่จัดทำขึ้นเพื่อขอเงินให้สอดคล้องกับเงินที่ได้รับอนุมัติ ซึ่งเรียกว่า แผนปฏิบัติการประจำปี เป็นแผนที่ใช้เงิน ✓

อนันต์ เกตุวงศ์ (2526 : 39 - 41) ได้จำแนกประเภทของแผนออกได้ 3 กลุ่มคือ

1. แบ่งโดยอาศัยชื่อและวัตถุประสงค์เป็นหลัก ทั้งนี้เพราะแต่ละหน่วยงานอาจแบ่งจุดมุ่งหมายแตกต่างกันออกไปเพื่อดำเนินการตามหน้าที่อื่น ๆ ซึ่งในแต่ละหน่วยงานอาจแบ่งหน้าที่ปฏิบัติย่อย ๆ ลงไปอีก และในหน่วยงานย่อยแต่ละหน่วยยังมีวัตถุประสงค์ย่อยของแต่ละหน่วยอีกระดับหนึ่ง แผนจึงอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไปโดยอาศัยประเภทของกิจกรรม งานหรือวัตถุประสงค์ เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจ แผนการวางผังเมือง และแผนพัฒนาการเมือง เป็นต้น

2. แบ่งโดยอาศัยการกระทำเป็นหลัก แบ่งได้ 2 ประเภทคือ

2.1 แผนเพื่อการกระทำซ้ำ (plans of repetitive action) หรือแผนถาวร (standing plan) แผนนี้จะรวมนโยบาย วิธีการ และแนวปฏิบัติเข้าไว้ด้วยเพื่อครอบคลุมสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ในองค์กร

2.2 แผนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ซ้ำกัน (plans for non - repetitive action) ได้แก่ แผนซึ่งกำหนดแนวทางการกระทำเพื่อใช้ในสถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใดโดยเฉพาะ และอาจล้าสมัยหรือใช้ไม่ได้เมื่อได้กระทำให้บรรลุเป้าหมายแล้ว

3. แบ่งโดยอาศัยเวลาเป็นหลัก แบ่งได้ 3 ประเภทคือ

3.1 แผนระยะยาว คือแผนที่มีระยะเวลาในการดำเนินการตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

3.2 แผนระยะปานกลาง คือแผนที่มีระยะเวลาในการดำเนินการอยู่ในระหว่าง 2 - 5 ปี

3.3 แผนระยะสั้น คือแผนที่มีระยะเวลาในการดำเนินการประมาณ 5 ปีลงมา

กรมสามัญศึกษา (2527 : 2) ได้จำแนกชนิดและแผนตามเวลาสำหรับองค์กรระดับโรงเรียนออกเป็น

1. แผนระยะสั้น เป็นแผนการดำเนินงานในช่วงเวลาไม่เกิน 1 ปี
2. แผนระยะกลาง เป็นแผนการดำเนินงานในช่วงเวลา 3 - 5 ปี
3. แผนระยะยาว เป็นแผนการดำเนินงานในช่วงเวลามากกว่า 5 ปี
4. แผนก้าวหน้า เป็นแผนระยะกลางหรือระยะยาว จะมีการปรับปรุงทุก 1 ปี

พร้อมกับวางแผนปีถัดไปของแผนเดิมด้วย

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ (2530 : 22) ได้แบ่งประเภทของแผนตามลักษณะดังนี้

1. แผนที่มีเป้าหมายเดียว (single purpose plan) เป็นการทำงานเพื่อบรรลุความมุ่งหมายเพียงอย่างเดียวภายในระยะเวลาอันสั้น ส่วนใหญ่เป็นแผนที่จะนำไปใช้ดำเนินการทางบริหาร เมื่อต้องการให้บรรลุตามความมุ่งหมายเฉพาะอย่าง เช่น การก่อสร้างสถาบันเพื่อความมุ่งหมายของตน เป็นต้น

2. แผนเฉพาะสาขา (sectoral plan) เป็นการวางแผนเพื่อการแก้ปัญหาเฉพาะสาขา เช่น แผนสาธารณสุข แผนอุตสาหกรรม แผนการศึกษา เป็นต้น ลักษณะการวางแผนเฉพาะสาขานี้จะมีการประสานงานของหน่วยงานต่าง ๆ ภายหลังที่แผนเฉพาะสาขาถูกกำหนดรูปแบบแล้ว

3. แผนบูรณาการหรือแผนแบบผสมผสาน (intergrated plan) เป็นแผนที่เน้นกระบวนการผสมผสานกิจกรรมและหน่วยงานต่าง ๆ โดยจะกำหนดและวางรูปแบบของแผนร่วมกันในระหว่างกระบวนการทำแผน

นอกจากนั้น เจื้อจันท์ จงสถิตอยู่ (2530 : 22) ยังกล่าวว่า การแบ่งแผนตามระดับองค์การนั้นขึ้นอยู่กับพิจารณาว่า องค์การนั้น ๆ คืออะไร แบ่งเป็นขั้นตอนอย่างไร แต่ถ้านับเอาองค์การเป็นชาติแผนอาจแบ่งเป็น

1. แผนระดับชาติ
2. แผนระดับกระทรวง/ทบวง
3. แผนระดับกรม
4. แผนระดับกอง

อุทัย บุญประเสริฐ (2532 : 27) ได้แบ่งประเภทของแผนตามสาขาของงานและองค์การหรือหน่วยงานภายในองค์การโดยแบ่งไว้ดังนี้

1. แผนด้านวิชาการ
2. แผนด้านกิจกรรมนักเรียน
3. แผนด้านบุคลากร
4. แผนด้านอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก
5. แผนด้านบริหารทั่วไป ชุรการ การเงินและพัสดุ
6. แผนด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
7. แผนด้านโครงการพิเศษ

จากประเภทของแผนดังกล่าวสรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของแผนนั้นสามารถแบ่งได้หลายลักษณะขึ้นอยู่กับผู้แบ่งจะยึดอะไรเป็นหลัก แต่จุดเน้นหรือเป้าหมายของแผนทุกประเภทย่อมมุ่งไปที่จุดเดียวกัน นั่นคือการแก้ไข ป้องกัน และพัฒนางานที่องค์การของตนรับผิดชอบด้วยกันทั้งสิ้น

1.6 ปัจจัยที่ใช้ในการวางแผน

ปัจจัยที่ใช้ในการวางแผนนั้นมีนักวิชาการได้เสนอแนวความคิดไว้ดังนี้

วีระพล สุวรรณันต์ (2526 : 3) ได้สรุปปัจจัยที่ใช้ในการวางแผนไว้ว่าประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. ความรู้ความสามารถของผู้วางแผนในการคาดการณ์ล่วงหน้าอย่างสมเหตุ

สมผล

2. ทิศทางหรือวัตถุประสงค์ ตลอดจนจุดหมายที่ต้องการ
3. ข้อมูล สถิติ หรือหลักฐานต่าง ๆ

แอกคอฟฟ์ (Ackoff. 1970 : 5 - 6) สรุปปัจจัยที่ใช้ในการวางแผนไว้ดังนี้

1. จุดหมาย วัตถุประสงค์ หรือทิศทางที่หน่วยงานต้องการ
2. ข้อมูลที่ถูกต้อง
3. ทรัพยากรที่จะต้องจัดสรร

4. ความรู้ความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอนาคต

จากปัจจัยที่ใช้ในการวางแผนดังกล่าวสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ใช้ในการวางแผนเพื่อให้การบริหารงานวิชาการเป็นไปด้วยดี ประกอบด้วย

1. ข้อมูล ข้อเท็จจริงต่าง ๆ และสถิติ เกี่ยวกับงานที่ต้องวางแผน
2. วัตถุประสงค์หรือทิศทาง ตลอดจนจุดหมายที่ต้องการ
3. ทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินงาน
4. ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และประสบการณ์ในการวางแผน
5. การใช้วิจารณญาณในการวินิจฉัยและตัดสินใจอย่างถูกต้อง มีเหตุผล

เกี่ยวกับเหตุการณ์ในอนาคต

1.7 ปัญหาและอุปสรรคในการวางแผน

ในการดำเนินงานใด ๆ ย่อมจะเกิดปัญหาหรืออุปสรรคได้เสมอ เพราะต้องประสานงานกับหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การวางแผนก็เช่นเดียวกันย่อมเป็นปัญหาในการดำเนินการดังที่นักวิชาการหลายท่านได้สรุปไว้ดังนี้

सनานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ (2524 ก : 82 - 83) กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนไว้ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลง บางอย่างไม่อาจคาดหมายล่วงหน้าได้อย่างชัดเจน ทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงแผน
2. ความล่าช้าในการวางแผนการศึกษาให้รับความเปลี่ยนแปลงอย่างอื่น

3. การกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายในระดับสูง ยังไม่มีการคำนึงถึงความต้องการอันจำเป็นของแต่ละท้องถิ่นเท่าที่ควร และการวางแผนในระดับท้องถิ่นในบางแห่งไม่สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดไว้ในระดับสูง เพราะขาดข้อมูล

4. บางแผนและบางโครงการที่วางไว้ไม่มีการปฏิบัติตามแผนและโครงการนั้น เนื่องจากไม่ได้รับงบประมาณตามแผน

5. ความไม่คล่องตัวในการปรับปรุง ทำให้การดำเนินงานในโครงการและแผนไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

6. ผู้ประเมินผลแผนภายนอกไม่เข้าใจหลักและวิชาการประเมิน ทำให้การประเมินผลแผนไม่ก่อให้เกิดผลในทางสร้างสรรค์

7. ขาดข้อมูลในการวางแผนในรูปต่าง ๆ เช่น ในหน่วยงานวางแผนไม่มีการรวบรวมข้อมูลเอง แต่ใช้ระบบข้อมูลกลาง ทำให้ข้อมูลล้าสมัยหรือไม่ทันสมัย

8. วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนงานและโครงการมีลักษณะวัดไม่ได้ ทำให้ไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน และการปฏิบัติไม่เป็นไปในแนวเดียวกันทั้งทำให้วัดผลได้ยาก

9. ไม่มีการจัดระดับแผนงานหรือโครงการไว้ก่อน เมื่อมีการตัดทอนงบประมาณ จึงต้องเริ่มตัดสินใจกันใหม่ ทำให้การดำเนินงานล่าช้า

10. แผนงานและโครงการที่วางไว้ไม่สอดคล้องกับนโยบาย เนื่องจากผู้วางแผนไม่เข้าใจวิธีดำเนินการ

11. ไม่มีการเตรียมบุคลากรเพื่อปฏิบัติตามแผนอย่างเพียงพอ

12. กระบวนการในการวัดผลไม่ได้กระทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ✓

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2527 : 101 - 104) กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนการศึกษาไว้ดังนี้

1. การแปลเป้าหมาย คำจำกัดความของจุดมุ่งหมายทางการศึกษา มีความแตกต่างกัน เช่น การอนุรักษ์วัฒนธรรม การพัฒนาเอกลักษณ์ในสังคม

2. การลำดับความสำคัญของจุดมุ่งหมายของแผน ไม่ยืดหยุ่นให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ของประเทศ

3. นักวางแผนขาดการมองเห็นเหตุการณ์ เพื่อวางแผนรับมือการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในอนาคต

4. นักวางแผนและนักบริหารไม่มีความเข้าใจอย่างแจ่มชัด เกี่ยวกับระดับและทิศทางที่พึงประสงค์ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในอนาคต

5. การวางแผนขาดการได้รับความร่วมมือกับชุมชน ในการมีส่วนร่วมต่อการตัดสินใจครั้งสุดท้าย

6. การวางแผนไม่สามารถแก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษาได้

7. ไม่สามารถวางแผนให้สามารถใช้จ่ายเงินให้ได้ประโยชน์สูงสุดและให้ได้สัดส่วนกันระหว่างปัจจัยที่ป้อนเข้า และปัจจัยของผลผลิตอยู่ในขั้นที่พอใจ

8. การวางแผนการศึกษาไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ

9. การวางแผนก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางความรู้และเทคโนโลยีน้อย

10. การวางแผนขาดความเป็นอิสระเสรีและการให้ความร่วมมือจากทุกฝ่ายมีน้อย

11. การวางแผนขาดการร่วมมือระหว่างท้องถิ่นกับส่วนกลาง

12. การวางแผนยังอยู่ภายใต้ความสนใจของส่วนบุคคล

13. การวางแผนไม่มีการกระทำกันอย่างต่อเนื่อง

14. การวางแผนขาดการกำจัดอุปสรรคต่าง ๆ ต่อการนำแผนออกใช้

15. การวางแผนมักจะเกิดปัญหาข้อขัดข้องระหว่างนักวิชาการกับผู้อยู่ในระบบราชการ

16. นักวางแผนและผู้บริหารงานทุกระดับชั้นขาดการได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับการวางแผน

17. การวางแผนยังขาดผู้บริหารที่มีหัวก้าวหน้า ทันสมัย เสียสละ อดทน และมีความกระตือรือร้นอยู่มาก

ประชุม รอดประเสริฐ (2528 : 47 - 88) กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนไว้ว่า

1. การขาดการสนับสนุนอย่างแท้จริงจากผู้บริหารระดับสูงและนักการเมือง จึงทำให้ผู้นำนโยบายไปใช้ไม่สามารถปฏิบัติตามนโยบายได้

2. การที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าขณะที่กำหนดโครงสร้างและพัฒนา นโยบายทำให้ไม่สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบายได้ทัน เมื่อมีเหตุการณ์ แปลกปลอมเกิดขึ้น

3. ขาดทรัพยากรที่จำเป็นในการนำนโยบายไปใช้ เช่น ขาดทุนทรัพย์ ขาดผู้ มีความรู้ความชำนาญ และขาดโครงสร้างในการบริหารนโยบาย

4. ไม่มีมาตรฐานที่แน่นอนในการติดตามผลในการใช้นโยบาย ผู้ใช้นโยบาย จึงยึดมาตรฐานที่ตนยึด ทำให้นโยบายมีผลหรือเป้าหมายเกิดขึ้นหลายเป้าหมาย

5. ความยากลำบากในการกระทำกับข้อมูลและการสร้างสมมติฐานที่ต้อง แน่นนอน

6. ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว

7. ความไม่แน่นอนของปัจจัยภายในองค์กร เช่น บุคลากร นโยบาย และ จำนวนเงินทุน

8. ความไม่แน่นอนของปัจจัยภายนอกองค์กร ยกแก่การควบคุม เช่น บรรยากาศทางการเมือง การเรียกร้องของกลุ่มบุคคล การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

9. เวลาและค่าใช้จ่ายในการวางแผนและการดำเนินการตามแผนไม่บรรลุผล อย่างมีประสิทธิภาพ

ลิปปนนท์ เกตุทัต (2528 : 4 - 5) กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับการวิจัยกับการ พัฒนานโยบายและการวางแผนการศึกษาไว้ 5 ประการคือ

1. ผู้บริหารหรือผู้ตัดสินใจมักจะตัดสินใจโดยใช้ความเห็นของตนเองมากกว่าจะ ตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลจริง และการวิเคราะห์ปัญหาที่เป็นข้อเท็จจริงให้ตรงจุด

2. ประเทศไทยยังไม่มีผลงานทางวิจัยมากพอที่จะประมวลให้เห็นภาพใหญ่ที่ ชัดเจนได้เพื่อใช้ในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาเพื่อการวางแผน

3. ผลงานวิจัยของนักวิจัยล่าช้า ไม่ทันต่อการที่จะใช้ในการตัดสินใจหรือใช้ แก้ปัญหาของนักบริหารได้ทันเหตุการณ์

4. ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวางแผนและการตัดสินใจมักจะไม่มีทันสมัยและมักจะ มีข้อมูลใช้เฉพาะในระดับมหภาค หรือระดับประเทศ แต่หน่วยงานวางแผนเองไม่ค่อยมี ข้อมูล

5. บุคลากรในการวางแผนหรือนักวิจัยมีความเจริญก้าวหน้าทางราชการไม่ไถ่
กรมสามัญศึกษา และมหาวิทยาลัยขอนแก่น (2527 : 54 - 55) ได้เสนอปัญหา
เกี่ยวกับการวางแผนที่ได้จากการสัมมนา ดังนี้

1. ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวางแผน
2. ไม่มีบุคลากรที่รับผิดชอบการวางแผนโดยตรง
3. ระบบข้อมูลและสารสนเทศไม่สมบูรณ์เป็นปัจจุบัน
4. ขาดความรู้ความเข้าใจในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและเป้าหมาย
5. ขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์โครงการ
6. ขาดคณะทำงานที่มีความรู้และประสบการณ์ในการวางแผน
7. การนำแผนไปปฏิบัติจะดำเนินโครงการเพื่อใช้งบประมาณเท่านั้น
8. ขาดมาตรการที่จะทำให้การนำแผนไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุด
9. ไม่มีการประเมินผล
10. ไม่มีหน่วยงานกำกับ ติดตาม และประเมินผล
11. ขาดการนำเอาผลประเมินมาเป็นข้อมูลจัดทำแผนใหม่
12. ขาดความรู้ ความเข้าใจในการกำกับ ติดตามและประเมินผล

อาคม จันทสุนทร (2529 : 14) กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการวางแผน
ปฏิบัติการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ไว้ว่า มีปัญหาและอุปสรรค
ดังต่อไปนี้

1. การวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียนนั้น โรงเรียนมักพยายามทำแผนหรือ
เขียนแผนจัดทำเป็นเล่ม ก็ถือว่าการวางแผนเรียบร้อยแล้ว ส่วนจะนำไปใช้เพียงใด
หรือทำได้ผลตามแผนเพียงใดมักเป็นอีกเรื่องหนึ่ง และมีโรงเรียนเป็นจำนวนมากที่เขียน
แผนปฏิบัติงานเพื่อ “ส่งให้หน่วยเหนือทราบ หรืออนุมัติ” หรือทำเพื่อแสดงว่า
“โรงเรียนนี้มีแผนงาน” เท่านั้น

2. กระบวนการวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียนนั้นมีหลายลักษณะ ตั้งแต่
ผู้บริหารเขียนเอง กำหนดแผนเองตั้งแต่กลุ่มบุคคลหรือตัวบุคคลช่วยเขียนให้กับโรงเรียน
จนถึงให้ฝ่ายต่าง ๆ หมวดวิชาต่าง ๆ แผนงานต่าง ๆ เขียนเสนอขึ้นมา และการเริ่มต้น
เขียนแผนหรือโครงการนั้นมีทั้งเขียนขึ้นตามที่ยากทำ การเขียนขึ้นเพื่อใช้เงินที่จัดสรร

ให้จนถึงการเขียนโครงการเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนางาน ส่วนใหญ่จะทำให้กระบวนการง่าย ๆ ทำในระยะสั้นเพื่อให้ได้เอกสารแผนเป็นสำคัญ

3. การติดตามประเมินผลงานตามโครงการหรือแผนที่กำหนดก็ยังไม่ทำกันน้อย สมบูรณ์ อุปถัมภ์ (2523 : 94) ได้ให้ความเห็นว่า อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากการวางแผนมีดังนี้

1. การขาดความรู้ทางหลักวิชาเกี่ยวกับวิธีการวางแผน
2. การขาดข้อมูลและข่าวสารที่ถูกต้องสำหรับนำมาใช้ในการวางแผน
3. ผู้วางแผนไม่ให้ความสำคัญกับหลักวิชาการวางแผนอย่างเพียงพอ กล่าวคือใช้วิธีการวางแผนตามความเคยชินหรือตามอารมณ์
4. การกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายไม่แน่นอนหรือไม่ประสานสอดคล้องกันทำให้เกิดความยุ่งยากแก่การวางแผน
5. การนำเอาผลประโยชน์ส่วนตัวมาพัวพันกับการวางแผน
6. สภาพแวดล้อมอันได้แก่ สภาพสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียม ประเพณีเป็นอุปสรรค
7. การขาดปัจจัยในการวางแผน เช่น ขาดนักวิชาการ ขาดกำลังคน กำลังเงิน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

จากปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรและหน่วยงาน
2. ปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลและระบบข้อมูล
3. ปัญหาเกี่ยวกับความรู้เรื่องการวางแผน
4. ปัญหาเกี่ยวกับความสอดคล้องของนโยบาย
5. ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากร
6. ปัญหาเกี่ยวกับการประสานงาน
7. ปัญหาเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผล
8. ปัญหาเกี่ยวกับการรายงานผล

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการวางแผนตามที่กล่าวมาแล้ว สามารถสรุปเป็นขั้นตอนกระบวนการวางแผนที่ใช้ศึกษาทั่วไปเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นการเตรียมวางแผน** เป็นขั้นที่เกี่ยวกับการเตรียมด้านองค์การ บุคลากร ข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นและการกำหนดวัตถุประสงค์
2. **ขั้นการวางแผน** เป็นขั้นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาหรือความต้องการขององค์การ การกำหนดนโยบาย การกำหนดโครงสร้างของแผนงาน การจัดทำแผนงาน โครงการ งบประมาณ และการอนุมัติ
3. **ขั้นการปฏิบัติตามแผน** เป็นขั้นที่เกี่ยวข้องกับการลงมือทำงานหรือปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ที่กำหนดไว้ในแผน หลังจากที่ได้รับอนุมัติแล้ว ซึ่งรวมถึงแต่การเตรียมบุคลากรก่อนการปฏิบัติงาน การมอบหมายงาน และการนิเทศ
4. **ขั้นการประเมินผล** เป็นขั้นต่อเนื่องจากการนำแผนไปปฏิบัติต้องประเมินก่อนระหว่างและหลังการดำเนินงาน เป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานตามแผน โครงการหรืองานนั้น ๆ ว่าผลที่ได้รับสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขส่วนใดบ้าง ข้อมูลที่ได้นี้ต้องรายงานผลเพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลในการปรับแผนหรือวางแผนครั้งต่อไป ส่วนการประเมินเมื่อไร ประเมินอย่างไร และประเมินโดยใคร ต้องกำหนดไว้ในขั้นตอนการวางแผน

2. ระบบงานแผนงานของกรมสามัญศึกษา

2.1 การพัฒนาระบบแผนงานของกรมสามัญศึกษา ในปี พ.ศ. 2531 ระหว่างการปฏิบัติการตามแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) กรมสามัญศึกษาได้กำหนดจุดเน้นของกรม ข้อที่ 1 ไว้ดังนี้คือ การพัฒนาระบบวางแผนและการจัดองค์การเพื่อดำเนินงานตามนโยบายและแผน โดยได้แจกแจงรายละเอียดไว้ดังนี้

2.1.1 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร

2.1.1.1 กำหนดนโยบาย แนวทางปฏิบัติ (ทำอะไร ทำอย่างไร กว้าง ๆ แต่ชัดเจน)

2.1.1.2 กำหนดกรอบของแผน งานโครงการ กิจกรรม ให้สอดคล้องกับนโยบาย

2.1.1.3 กำหนดผู้รับผิดชอบ แผนงาน งานโครงการ โดยการพัฒนากิจการ และจัดตั้งคณะกรรมการ อนุกรรมการ คณะทำงาน

2.1.1.4 กระตุ้น เร่งรัด ให้ผู้รับผิดชอบ แผนงาน งานโครงการ
เริ่มดำเนินงานตามนโยบาย

2.1.1.5 ติดตาม เร่งรัด นิเทศ (ช่วยแก้ปัญหา พัฒนางาน
สร้างขวัญกำลังใจ) ยกย่องเชิดชูเกียรติ

2.1.1.6 ประเมินผลงานเพื่อการพัฒนา ประชาสัมพันธ์และ
รายงาน (ตามแนวทางแบบ CIPP คือ ประเมินบริบท (context) ประเมินปัจจัยนำเข้า
(input) ประเมินกระบวนการ (process) และประเมินผลผลิต (product) ผู้ประชาชน
จังหวัด กรม)

2.1.2 การพัฒนาระบบวางแผน

2.1.2.1 กำหนดให้มีหน่วยงานวางแผนระดับกรม กอง จังหวัด
(กลุ่มโรงเรียน) และโรงเรียนที่เรียนให้เป็นหน่วยงานระดับ “งานแผนงาน” ขึ้นกับ
ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตามความเหมาะสม

2.1.2.2 กำหนดให้บุคลากรรับผิดชอบงานวางแผนทุกระดับ

2.1.2.3 กำหนดกรอบแผนพัฒนาการศึกษา กรมสามัญศึกษา
ดังมีรายละเอียดตามเอกสาร 3 แผนหลัก 29 แผนงาน และประกอบด้วยงานและ
โครงการที่สำคัญอีกมาก

2.1.2.4 จัดให้มีการอบรมสัมมนา การวางแผน การบริหารงาน
ตามนโยบายและแผนแก่ผู้บริหารการศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารการศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหาร
โรงเรียน หัวหน้างานและคณะงานแผนงาน หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าหมวด หัวหน้างาน
อื่นๆ ของหน่วยงานในกรม กอง และโรงเรียน ทุกปีอย่างน้อยปีละ 7 ครั้ง

2.1.2.5 ส่งเสริมและเร่งรัดให้มีการวางแผนงานตามนโยบาย
และแผนของกรมทุกระดับจนถึงหน่วยงานในโรงเรียน

2.1.2.6 จัดให้มีการประชุมสัมมนาประจำปี เพื่อประสานงาน

1) การวางแผนและการเตรียมการจัดตั้ง
งบประมาณประจำปี

2) การประสานแผนปฏิบัติ

2.1.2.7 จัดให้มีการตรวจ ติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงาน
และผลการปฏิบัติงานตามนโยบายและแผนประจำปี ทุกปี

2.1.2.8 จัดให้มีการจัดทำเอกสารรายงานผลการปฏิบัติงานตามนโยบายและแผนประจำปี พร้อมทั้งการประชาสัมพันธ์ ทั้งในระดับกรม กอง จังหวัด (กลุ่มโรงเรียน) และโรงเรียน (กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2531 : 40 - 41)

2.2 การจัดองค์การจัดทำแผนและความสัมพันธ์ระหว่างองค์การ

กรมสามัญศึกษา (2530 : 1 - 6) ได้กำหนดการจัดองค์การไว้ดังนี้

ระดับกรมสามัญศึกษา มีคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของกรมสามัญศึกษา ซึ่งอธิบดีกรมสามัญศึกษาเป็นประธาน รองอธิบดีทุกคนเป็นรองประธาน ทำหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ ทบทวน และเสนอเกี่ยวกับนโยบายและแผนการประสานงานและติดตามผลงานสามัญศึกษาจังหวัดในงานนโยบาย แผนงานโครงการ และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง งานข้อมูลและสารสนเทศ งานแนะแนวและการศึกษาในสถานศึกษา งานพัฒนาระบบ งานนิเทศ งานวิจัย งานตรวจ ติดตามและประเมินผลงานสัมพันธ์ต่างประเทศ และงานประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการติดตามประเมินผลงานดังกล่าวนี้ด้วย คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ตามความจำเป็น โดยกองแผนงาน กรมสามัญศึกษา เป็นเลขานุการของคณะกรรมการชุดนี้

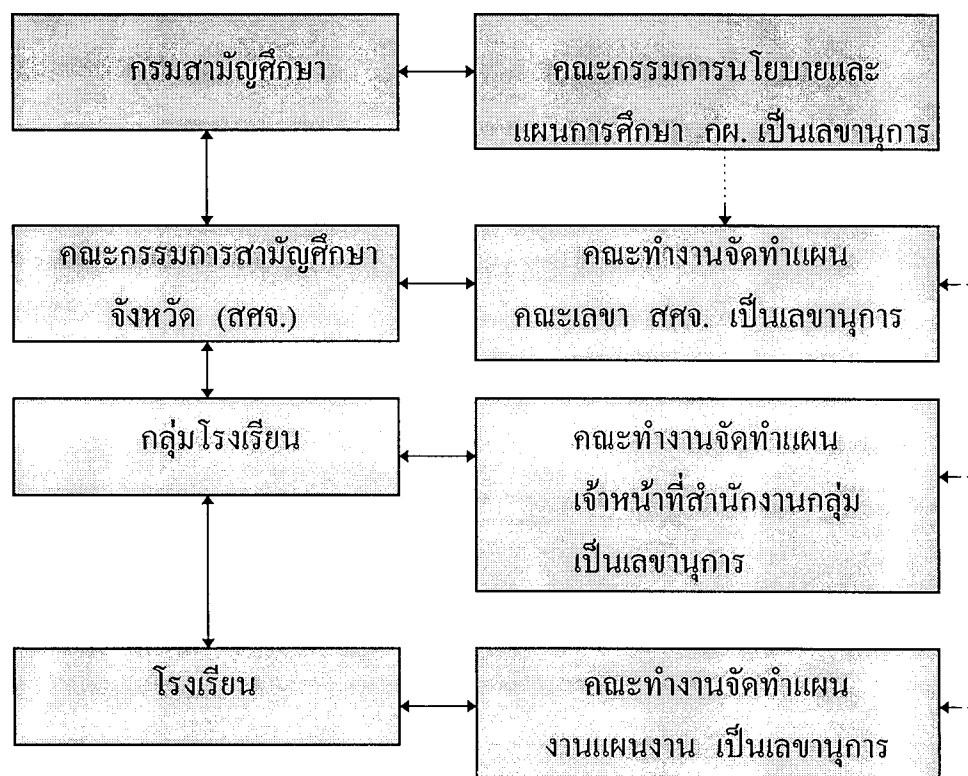
ระดับจังหวัด มีคณะกรรมการสามัญศึกษาจังหวัด ทำงานตามนโยบายและหลักเกณฑ์ที่กรมสามัญศึกษากำหนด และงานตามมติคณะกรรมการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมในเรื่องเกี่ยวกับงานโครงการและแผนงาน การติดตาม เร่งรัดและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ และแผนงานต่าง ๆ ของกรมสามัญศึกษาและจังหวัด โดยมีคณะทำงานจัดทำแผนซึ่งประกอบไปด้วยหัวหน้างานของโรงเรียน และหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนเป็นคณะทำงาน คณะเลขานุการ คณะกรรมการเป็นเลขานุการ ประธานคณะทำงานอาจเป็นประธานสามัญศึกษาจังหวัด หรือผู้ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการสามัญศึกษาจังหวัด

ระดับกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนให้มีคณะทำงานจัดทำแผนโดยมีเจ้าหน้าที่สำนักงานกลุ่มโรงเรียนเป็นเลขานุการของคณะทำงาน

สำหรับโรงเรียนมีคณะทำงานจัดทำแผน ประกอบด้วยบุคคลที่โรงเรียนพิจารณาเห็นว่ามีความรู้ความสามารถ เหมาะสมที่จะทำงานและประสานงานให้แผนงาน

โรงเรียนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ประธานคณะกรรมการอาจจะเป็นผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายที่ดูแลงานแผนงาน หรือกลุ่มบุคคลอื่นที่โรงเรียนจะเห็นสมควร งานแผนงานของโรงเรียนทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการ

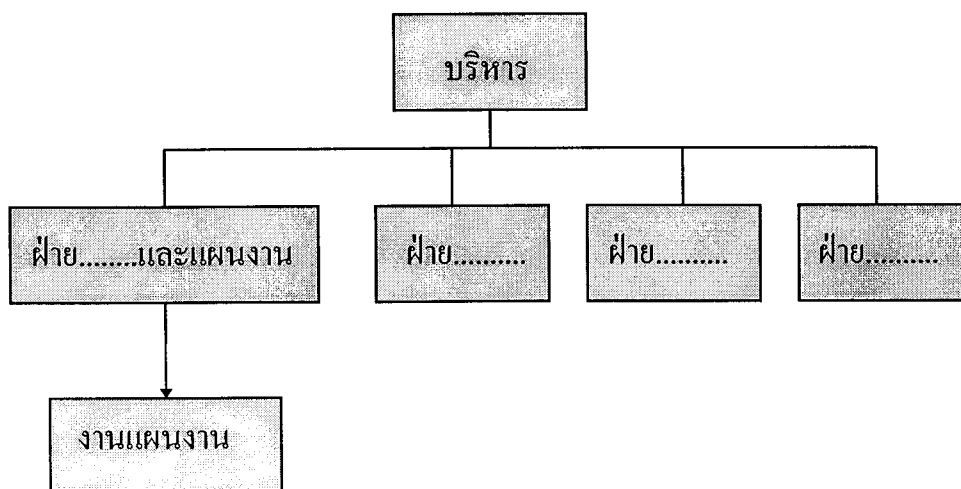
จากลักษณะการจัดองค์การจัดทำแผนดังกล่าวแสดงได้ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงองค์การจัดทำแผน กรมสามัญศึกษา

2.3 การจัดตั้งองค์การการวางแผนงานในโรงเรียน

การจัดตั้งงานแผนงานในโรงเรียน ให้ตั้งเป็นหน่วยงานในฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ถ้าอยู่ฝ่ายใดให้เติมคำว่า “และแผนงาน” ต่อท้ายฝ่ายนั้น เช่น ฝ่ายวิชาการและแผนงาน เป็นต้น ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 3 (กรมสามัญศึกษา. 2530 : 9)

ภาพประกอบ 3 แสดงองค์การงานแผนงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากภาพประกอบ 3 งานแผนงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีองค์ประกอบดังนี้
(จรรยา มานิตกุล. 2531 : 20)

1. หน้าที่ความรับผิดชอบของงานแผนงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา
  - 1.1 จัดระบบสารสนเทศของโรงเรียน
    - 1.1.1 รวบรวมและเก็บรักษาข้อมูล
    - 1.1.2 วิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล
    - 1.1.3 การนำข้อมูลมาใช้และรายงานข้อมูล
  - 1.2 วิเคราะห์และประสานงานการจัดทำแผนให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน คณะกรรมการสามัญศึกษาจังหวัด กรม และกระทรวงศึกษาธิการ
    - 1.2.1 แผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี ของโรงเรียน
    - 1.2.2 แผนพัฒนาการศึกษาประจำปีของโรงเรียน
    - 1.2.3 แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน
  - 1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัยในโรงเรียน
  - 1.4 ช่วยเหลือและประสานงานในการกำกับ ดูแล ตรวจสอบ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้
  - 1.5 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน

1.6 ประสานแผนของโรงเรียนกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

1.7 เป็นคณะทำงานในคณะทำงานของคณะกรรมการสามัญศึกษา

กรุงเทพมหานคร

2. คุณสมบัติของหัวหน้างานแผนงาน

2.1 มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

2.2 มีความรู้ความสนใจงานวางแผนหรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับการ

วางแผน

2.3 มีความสามารถในการประสานงานและมีมนุษยสัมพันธ์ดี

2.4 มีความเข้าใจในสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น

3. อัตรากำลัง ประกอบด้วย หัวหน้างานแผนงาน 1 คน และจัดอัตรากำลังให้เหมาะกับการปฏิบัติงาน

จากงานแผนงานและหน้าที่ความรับผิดชอบของครูที่ปฏิบัติงานแผนงานที่กำหนดไว้ สามารถสรุปงานแผนงานได้ 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. งานสารสนเทศ ได้แก่ การออกแบบและจัดระบบให้ได้มาซึ่งข้อมูลและสารสนเทศ การเก็บรวบรวม และเก็บรักษาข้อมูล การวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล การนำข้อมูลมาใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวิเคราะห์ และศึกษาหาสภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนอันได้จากการต้องมีข้อมูลในนโยบายกรมสามัญศึกษาทุกข้อ ทุกรายการ ข้อมูลที่จะวิเคราะห์หาสภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียน นอกจากนั้นบุคลากรแผนงานจะต้องรายงานข้อมูล ซึ่งนอกจากรายงานข้อมูลแก่ผู้บังคับบัญชาระดับโรงเรียนแล้ว อาจต้องรายงานถึงกรมสามัญศึกษาตามช่องทางวิธีการที่กำหนดไว้อีกด้วย

2. งานจัดทำแผน ได้แก่ การวิเคราะห์และประสานงานการจัดทำแผนให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน ของคณะกรรมการสามัญศึกษาจังหวัด ของกรมสามัญศึกษา และของกระทรวงศึกษาธิการ โดยได้แผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี ของโรงเรียน แผนพัฒนาการศึกษาประจำปีของโรงเรียน และแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการช่วยเหลือประสานงานในการกำกับดูแล เพื่อให้เกิดการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ ตลอดจนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียนที่กำหนดไว้ และเป็นคณะทำงานในคณะ

ทำงานของคณะกรรมการสามัญศึกษาจังหวัด นอกจากนี้ยังต้องประสานแผนของโรงเรียนกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

3. งานวิจัยในโรงเรียน ได้แก่ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัยในโรงเรียน นับตั้งแต่การกระตุ้นให้มีการวิจัย จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนมีความรู้ความสามารถในการวิจัยและนำผลการวิจัยมาใช้ในโรงเรียนให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรของโรงเรียน ใช้การวิจัยเสนอผลงานในการขอเลื่อนระดับเงินเดือน (จรรยา มานิตกุล. 2531 : 22 - 23)

3. ระบบการวางแผนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

งานแผนงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาจัดเป็นองค์กรซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบแผนงานของโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับระบบแผนงานของกรมสามัญศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ

กรมสามัญศึกษา (2530 : 2 - 3) ได้พิจารณาระบบการวางแผนของกรมสามัญศึกษาในแง่ปฏิบัติการ หรือการนำไปสู่การปฏิบัติ โดยแบ่งแผนออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. แผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี เป็นแผนงานหลักหรือแผนระยะยาวที่โรงเรียนได้กำหนดแนวทางแก้ปัญหา หรือพัฒนาไว้อย่างกว้าง ๆ ให้สอดคล้องกับนโยบายทั้งกรมสามัญศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ และแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมระยะ 5 ปี ในแผนนี้จะกล่าวถึงหลักการและเหตุผลอย่างย่อ ๆ และจำแนกออกเป็นแผนงานต่าง ๆ ซึ่งจะมีคำอธิบายอย่างสั้น ๆ แสดงถึงลักษณะของแผนงานนั้นด้วย ในแต่ละแผนงานจะแบ่งออกเป็นงาน/โครงการที่จะดำเนินงานจัดทำ โดยมีคำอธิบายย่อ ๆ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผลอย่างสั้น ๆ จุดประสงค์ทั่วไป และแนวในการดำเนินงานอย่างย่อ ๆ

2. แผนพัฒนาการศึกษาประจำปี เป็นแผนที่กำหนดรายละเอียดของแผนงาน/งาน/โครงการที่จะดำเนินการจัดทำเฉพาะปีตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาระยะ 5 ปี โดยมีการกล่าวถึงหลักการและเหตุผล จุดประสงค์ทั่วไป และแนวการดำเนินงานคล้าย ๆ กับแผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี แต่จะมีการกำหนดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาในโครงการหลักไว้อย่างคร่าว ๆ เพื่อเสนอขออนุมัติงบประมาณประจำปีมาใช้ในการดำเนินงาน

3. แผนปฏิบัติการประจำปี เป็นแผนการใช้จ่ายเงินที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียน หลังจากที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ และประมาณการเงินบำรุงการศึกษาที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งกำหนดรายละเอียด ขั้นตอนการปฏิบัติงานในแผนงาน/งาน/โครงการ ตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาประจำปี โดยจำแนกออกเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละกิจกรรม ตลอดจนค่าใช้จ่ายออกตามรายการของกิจกรรมไว้ด้วย ซึ่งสามารถใช้เป็นคู่มือการปฏิบัติงานและควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดและใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในแต่ละปี

ในขั้นตอนการจัดทำแผนของโรงเรียนมีดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การที่กรมสามัญศึกษาได้สนับสนุนให้โรงเรียนมัธยมศึกษาได้จัดทำแผนทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวแล้ว นับว่าเป็นการส่งเสริมให้หน่วยงานระดับรองลงไปได้ร่วมมือกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ที่หน่วยงานนั้น ๆ ประสบอยู่ได้ตรงกับสภาพการณ์ที่แท้จริง การที่โรงเรียนจะปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ได้บรรลุผลสำเร็จนั้น โรงเรียนควรจะต้องตั้งคณะกรรมการฝ่ายวางแผนขึ้นมาเป็นอันดับแรกให้เป็นหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดนโยบาย การแก้ปัญหของโรงเรียนให้เป็นที่ยอมรับก่อนลงมือทำแผนแล้วมอบให้ฝ่าย/งาน/หมวดวิชาเป็นผู้คิดแผนย่อยต่าง ๆ ให้มีจุดประสงค์ แนวการดำเนินการสอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดไว้ (กนก จันทร์ขจร. 2531 : 86 - 88)

การจัดทำแผนการศึกษาระยะยาว หรือแผนหลักของโรงเรียน

สุณีย์ จันทนานุวัฒน์ (2530 : 27 - 28) ได้สรุปขั้นตอนที่ควรจะดำเนินงานดังนี้

1. ทุกฝ่ายโดยการประสานงานของคณะกรรมการฝ่ายวางแผน หรือหน่วยงานกลางร่วมกันกำหนดปัญหาหรือความต้องการของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ในช่วงเวลาที่แผนกำหนด

2. คณะกรรมการฝ่ายวางแผน พิจารณากำหนดนโยบายหลักในการแก้ปัญหาย่างกว้าง ๆ นโยบายนี้จะต้องสอดคล้องกับนโยบายของท้องถิ่นรอบ ๆ โรงเรียนด้วย

3. หน่วยงานย่อยของโรงเรียน เช่น ฝ่าย/งาน/หมวดวิชา/คณะกรรมการต่าง ๆ คิดหาแนวทางในการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหายภายในขอบข่ายของงาน แล้วเสนอความคิดเห็นให้คณะกรรมการฝ่ายวางแผนหรือหน่วยงานกลางกลั่นกรองแล้วให้การรับรอง

4. หน่วยงานย่อยของโรงเรียนจัดร่างโครงการ หรือกำหนดงานที่ได้รับการรับรองแล้ว เพื่อแก้ปัญหาพร้อมทั้งกำหนดค่าใช้จ่ายแล้วเสนอต่อคณะทำงานฝ่ายวางแผน

5. คณะทำงานฝ่ายวางแผนพิจารณาคัดเลือกโครงการและมีความสำคัญรองลงมาตามลำดับ อาจจะมอบหมายให้หน่วยงานย่อยเจ้าของร่างโครงการปรับปรุงร่างดังกล่าวแล้วให้เหมาะสมยิ่งขึ้น อาจมีการปรับแนวการดำเนินงาน วงเงินค่าใช้จ่าย รายละเอียด เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ หลังจากการปรับปรุงโครงการและงานต่าง ๆ แล้ว รวบรวมจัดพิมพ์เป็นเอกสารแผนพัฒนาการศึกษาหรือแผนหลักของโรงเรียนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารของโรงเรียนต่อไป

2. การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน แผนปฏิบัติการเป็นแผนที่บรรจุแผนงาน/งาน/โครงการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาหรือปรับปรุงพัฒนาหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ต้องการได้

กนก จันทร์ขจร (2531 : 89 - 94) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการโดยนำวิธีการเชิงระบบ (system approaches) มาประยุกต์ใช้กับการจัดทำแผน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาปัญหาหรือความต้องการ ว่าอะไรคือปัญหาหรือความต้องการของโรงเรียน ของชุมชน ของนักเรียน ของผู้ปกครองและของครู แล้วสรุปเป็นปัญหาหรือความต้องการอันจำเป็น

2. กำหนดวัตถุประสงค์ของงาน เมื่อทราบปัญหาหรือความต้องการขั้นต่อไปคือ การกำหนดภาวะการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น โดยที่ภาวะการณ์ดังกล่าวเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้ปัญหาหมดสิ้นไป หรือความต้องการก็ได้รับการตอบสนอง

3. กำหนดโครงสร้างของแผนและงบประมาณ ขั้นนี้เป็นการกำหนดงาน/โครงการ/และงานต่าง ๆ ที่คิดว่าจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงานพร้อมงบประมาณที่จะใช้ ผู้จัดแผนจะต้องคิดว่าแผนของงานควรประกอบด้วย แผนงาน (program) อะไรบ้าง แต่ละแผนงานประกอบด้วยโครงการ (project) หรืองานอะไรบ้าง พร้อมทั้งกำหนดงบประมาณสำหรับโครงการหรืองานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับงบประมาณที่มีอยู่และความสำคัญของโครงการหรืองานนั้น ๆ

4. การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการหรืองานต่าง ๆ และการวิเคราะห์ผลประโยชน์ที่จะได้รับของแต่ละโครงการหรืองานต่าง ๆ ตลอดจนตรวจสอบการประสานสัมพันธ์ของโครงการหรืองานต่าง ๆ ด้วย การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการและงานอาจวิเคราะห์ได้ทั้งความเป็นไปได้เชิงวิชาการ ความเป็นไปได้เชิงการจัดการ และการวิเคราะห์ผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น

5. การปรับปรุงรายละเอียดของแผน ขั้นนี้จะเป็นการปรับปรุงรายละเอียดต่าง ๆ ให้เหมาะสมตามที่ได้ทราบจากผลการวิเคราะห์

6. การจัดทำเอกสารแผน เป็นการจัดพิมพ์รายละเอียดของแผนงาน โครงการ และงานต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานต่อไป

จากระบบการวางแผนของโรงเรียนมัธยมศึกษานั้น สรุปกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการเตรียมวางแผน การเตรียมวางแผนเป็นด้านที่เกี่ยวกับการเตรียมองค์การ บุคลากร ข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นและกำหนดวัตถุประสงค์ โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้

สุเมธ เดียววิศเรศ (2527 : 99 - 100) ได้กล่าวว่า การเตรียมวางแผนเป็นงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคิดกระทำในการดำเนินการก่อนการวางแผน ได้แก่ การเตรียมพร้อมทั้งในด้านการจัดองค์การ วิธีการขอความร่วมมือและลักษณะของข้อมูลที่ต้องการหา เช่น มีการจัดตั้งคณะกรรมการวางแผนสถานศึกษา กำหนดแนวทางและวิธีปฏิบัติงานและกำหนดข้อมูลที่ต้องการ

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ (2530 : 29 - 31) ได้กล่าวถึง การเตรียมการวางแผนไว้ คือ การจัดหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่วางแผนจัดรูปโครงสร้างระบบและกลไกต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้การวางแผนดำเนินการได้สร้างเครื่องมือและหาวิธีปฏิบัติในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

เสรี ลาขโรจน์ (2531 : 204) ชี้แจงว่า การเตรียมการวางแผนปฏิบัติของโรงเรียนนั้น วัตถุประสงค์หลักเพื่อให้หัวหน้าสถานศึกษาได้มีแผนควบคุมงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามทิศทางและขั้นตอนที่กำหนดจนได้ติดตามช่วยเหลือสนับสนุน ผู้ปฏิบัติได้สะดวก ถูกจังหวะและมีประสิทธิภาพ หัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้างานฝ่ายต่าง ๆ จะรู้จักทำงานอย่างมีแผน รู้จักโครงการพัฒนาการศึกษาอย่างถูกขั้นตอน

ประเสริฐ โต๊ะชา (2533 : 54) สรุปได้ว่า ขั้นตอนการเตรียมวางแผนนั้นควรประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1. เตรียมข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ที่จำเป็นในการวางแผน รวมทั้งผลการประเมินในปีการศึกษาที่ผ่านมาด้วย
2. ประชุมคณะครู - อาจารย์ กรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อซักถามทำความเข้าใจในการจัดทำแผน ขอความคิดเห็นจากผู้ร่วมประชุม และร่วมกันกำหนดแนวทางกว้าง ๆ ในการปฏิบัติงานการวางแผนต่อไป
3. เตรียมบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมที่จะดำเนินการวางแผน

วิศัลย์ โกมุตพงศ์ (2533 : 26) ได้สรุปการเตรียมวางแผนว่า การจัดหน่วยงานเกี่ยวกับการวางแผนรวมถึงกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้ความรู้แก่บุคลากร การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน รวมทั้งการศึกษาถึงสภาพปัจจุบันและปัญหาความต้องการ

จากแนวคิดเกี่ยวกับการเตรียมวางแผนดังกล่าวสรุปได้ว่า การเตรียมวางแผนเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดเตรียมข้อมูลด้านองค์การ บุคลากร งบประมาณ ศึกษานโยบาย ปัญหา ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานต่อไป

2. ขั้นตอนการวางแผน การวางแผนมิได้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเอง แต่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสร้างขึ้นโดยอาศัยความรู้ ความละเอียดของประสบการณ์ โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้

สุภรณ์ ศรีพหล (2524 : 22) ได้เสนอด้านต่าง ๆ ในการวางแผนดำเนินงานไว้ดังนี้

1. พิจารณาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในด้านที่เกี่ยวกับความเป็นไปได้เมื่อคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่และที่จะหาได้
2. จัดทำรายการรวมทั้งคำอธิบายถึงภารกิจงานหน้าที่ที่จะต้องทำ
3. จัดลำดับก่อนหลังของภารกิจหน้าที่การงานเหล่านั้น รวมทั้งการกำหนดเวลาไว้ด้วย
4. คาคะเนประมาณค่าใช้จ่ายงบประมาณ

พิศิษฐ์ ศิวิสัย (2525 : 167 - 168) ได้กล่าวถึงขั้นการวางแผนว่า เป็นการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งเอกสารแผนงาน ซึ่งเริ่มต้นด้วยการริเริ่มนโยบายที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ได้กำหนดไว้ในตอนแรก และกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาการศึกษาให้ไปตามวัตถุประสงค์ ต่อจากนั้นจึงเป็นการเสนอแผนงานโครงการต่าง ๆ เพื่อจะสนองนโยบายที่กำหนดขึ้นโดยเทคนิคของการวางแผน ในขั้นตอนนี้อาจกำหนดให้มีการเสนอทางเลือก (แผนงาน/โครงการ) หลาย ๆ ทาง เพื่อที่จะได้วิเคราะห์ทางเลือกโครงการที่ดีมีประสิทธิภาพ บรรจุไว้ในแผนการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามขั้นตอนนี้จะได้เอกสารแผนงานที่ผ่านความเห็นชอบหรือได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจตัดสินใจ

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ (2529 : 29 - 31) ได้กล่าวถึงการดำเนินการวางแผนซึ่งมีการดำเนินงาน ดังนี้

1. การวิเคราะห์วินิจัยสภาพปัจจุบัน
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และค่าใช้จ่าย
3. การทดสอบความเป็นไปได้

วิศัลย์ โกมุตพงศ์ (2533 : 27) กล่าวถึงขั้นการวางแผน ได้แก่ กำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบาย กำหนดงบประมาณ และเป้าหมาย การกำหนดแผนงานและโครงการ พร้อมทั้งกำหนดวิธีดำเนินงาน

สมพร ขุนพิลึก (2535 : 16) ได้ศึกษาขั้นการวางแผนไว้ดังนี้คือ เป็นขั้นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาหรือความต้องการของโรงเรียน การกำหนดนโยบาย การกำหนดโครงสร้าง การจัดทำแผนงาน โครงการ งบประมาณและการอนุมัติ

จากแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนดังกล่าวสรุปได้ว่า การวางแผนเป็นการนำเอานโยบายมาทำเป็นแผน กำหนดโครงสร้างของแผน กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน จัดทำให้ได้แผนปฏิบัติการเป็นเอกสาร

3. ขั้นการปฏิบัติตามแผน การปฏิบัติตามแผนเป็นการลงมือทำหรือปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ กำหนดไว้ในแผนหลังจากที่ได้รับอนุมัติแล้ว โดยมีผู้รู้หลายท่านได้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้

พิศิษฐ์ ศรีวิสัย (2525 : 14) กล่าวว่า ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติเป็นขั้นที่ฝ่ายบริหารนำแผนไปดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย

1. การมอบอำนาจหน้าที่ให้ปฏิบัติตามแผน
2. การจัดเกี่ยวกับทรัพยากรซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการดำเนินงานตามแผน
3. การควบคุมประสานงานให้บรรลุเป้าหมายหรือแผนหรือโครงการให้มากที่สุด

ที่สุด

ประชุม รอดประเสริฐ (2528 : 104) กล่าวว่า การนำแผนไปใช้เป็นองค์ประกอบที่ระบุดึงวิธีการหรือการตัดสินใจ เพื่อเลือกทางเลือกหรือแนวทางที่ดีที่สุดใน การปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนและวัตถุประสงค์ของแผนซึ่งได้กำหนดไว้ ทางเลือกในการดำเนินงานจะต้องมีลักษณะที่ประหยัดและให้ผลประโยชน์ที่เหมาะสม

ประเสริฐ โต๊ะชา (2533 : 61) กล่าวว่า ขั้นการปฏิบัติตามแผนในการวางแผนบริหารโรงเรียนควรประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1. นำแผนบริหารโรงเรียนที่จัดทำเสร็จแล้วเสนอคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนเพื่อนำไปรวบรวมเป็นแผนกลุ่มโรงเรียน
2. จัดเตรียมบุคลากร เทคนิควิธีการ และทรัพยากรที่จำเป็น โดยทำความเข้าใจร่วมกันในเรื่องนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีการทำงานทุกขั้นตอน
3. มอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบปฏิบัติตามแผนซึ่งกำหนดไว้ในปฏิทินปฏิบัติงาน
4. ควบคุม กำกับ ติดตาม และนิเทศงานตามโครงการที่กำหนดไว้
5. จัดให้มีการแก้ปัญหาข้อขัดข้อง สนับสนุนทรัพยากรและบริการต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานตามโครงการบรรลุวัตถุประสงค์

ทรงเกียรติ พิชมงคล (2533 : 56 - 60) เพื่อให้งานที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องมีกลวิธีในขั้นการนำแผนไปใช้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. การศึกษาทำความเข้าใจส่วนประกอบต่าง ๆ ของแผน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทุกคน เข้าใจและมองเห็นความสำคัญของแผนปฏิบัติการอย่างแท้จริง
2. จัดให้มีอำนาจการสั่งการ และแบ่งงานเป็นสัดส่วนตามแผนที่วางไว้

3. การจัดเตรียมบุคคลหรือคณะบุคคลผู้ปฏิบัติตามแผนและกำหนดมอบหมาย
ความรับผิดชอบงานอย่างเป็นทางการ ซึ่งถือเป็นการมอบหมายอำนาจหน้าที่ความ
รับผิดชอบให้กับผู้ปฏิบัติตามแผน

4. ต้องมอบแผนปฏิบัติการให้ผู้ปฏิบัติตามแผนไปด้วย

5. การกำหนดวิธีการประสานงานและการทำความเข้าใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งใน
กรณีที่แผนนั้นปฏิบัติหลายคนหรือหลายหน่วยงาน ต้องแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจอย่าง
ถ่องแท้

6. การจัดให้มีแผนดำเนินงานขึ้นอีกแผนหนึ่งในกรณีถ้าแผนนั้นสลับซับซ้อน
ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติง่ายขึ้น

7. การจัดอบรมชี้แจงให้ผู้ปฏิบัติตามแผนเข้าใจส่วนประกอบต่าง ๆ ทาง
เทคนิคของแผน ในกรณีที่แผนมีลักษณะที่ใช้เทคนิคและวิชาการใหม่ ๆ

8. การตรวจสอบและควบคุมงาน ได้แก่

8.1 การตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ หรือ
ตลอดเวลา

8.2 การควบคุมงาน

8.2.1 การกำหนดมาตรฐานของงานที่รับผิดชอบ

8.2.2 การวัดงานที่ดำเนินไปทุกระยะ

8.2.3 การแปรผลงานหรือตรวจสอบผลงาน

8.2.4 การดำเนินการแก้ไข

การควบคุมงานนี้ ได้แก่ การควบคุมปริมาณ คุณภาพของงาน การใช้จ่ายเงิน.
และเวลาการทำงานตามแผนที่กำหนดไว้

9. การรวบรวมข้อมูลและตัวเลขเกี่ยวกับความก้าวหน้าของแผน

10. การตรวจสอบและประเมินผลข้อมูลและตัวเลข โดยทำต่อจากข้อ 9

11. การปรับปรุงแผนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่
เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

12. การรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนตั้งแต่ขั้นต้นถึงขั้นสิ้นสุดของแผน
แก่ผู้วางแผนและผู้บังคับบัญชาได้ทราบ

จากแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามแผนดังกล่าวสรุปได้ว่า การปฏิบัติตามแผนเป็นการลงมือปฏิบัติงานตามแผนที่ได้อนุมัติแล้ว โดยเริ่มต้นจากการมอบหมายงาน การติดตาม การนิเทศ การชี้แจงผู้ปฏิบัติตามแผน การจัดปฏิทินงานให้บรรลุเป้าหมายตามแผน

4. ขั้นการประเมินผล เป็นขั้นที่ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานแผนงานโรงเรียนจะต้องดำเนินการตรวจสอบ ศึกษา ให้รู้ข้อบกพร่องของแผนแต่ละแบบ ข้อมูลที่ได้จะนำไปสู่การพิจารณาหาการปรับปรุงแผนต่อไปให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล ดังนี้

วีระพล สุวรรณนันท (2526 : 8) กล่าวถึงขั้นการประเมินผลไว้ดังนี้

1. การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ
2. การรายงานผลการปฏิบัติตามแผนตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดของแผน
3. การปรับเปลี่ยนเพื่อแก้ปัญหาในการทำงานให้เหมาะสมอยู่เสมอ

อนันต์ เกตุวงศ์ (2526 : 73 - 74) ได้ให้ความเห็นว่า การประเมินผลตามแผนมีแนวทางดำเนินการดังนี้

1. ผู้ที่จะทำการประเมินผลงานของแผน ควรจะทำการศึกษาแผนนั้นให้เข้าใจอย่างละเอียดเสียก่อน
2. ผู้ประเมินผลต้องตั้งสมมติฐานเพื่อเสาะแสวงหาความจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามแผน
3. ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามแผนแล้วนำมาวิเคราะห์และแปลผล
4. จัดทำรายงานผลการประเมินผลเสนอผู้บังคับบัญชาต่อไป

สุเมธ เดียววิเศษ (2527 : 99 - 100) กล่าวถึงการประเมินผลว่า เมื่อได้มีการปฏิบัติตามแผนเสร็จสิ้นแล้วทั้งหมด หรือระยะใดระยะหนึ่งควรจะมีการตรวจสอบและประเมินผลงานที่ทำไปแล้ว เมื่อทราบถึงข้อบกพร่อง ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกำหนดแผนงานและโครงการเพื่อแก้ไขต่อไป

เสนาะ ศรีพิเศษ (2534 : 33) ได้กล่าวถึงการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน เป็นผลสรุปรวมของการประเมินงาน/โครงการย่อย ๆ ทั้งหมดของโรงเรียน

โดยต้องครอบคลุมถึงทรัพยากรที่ใช้กระบวนการปฏิบัติ และผลผลิตของงาน/โครงการทั้งหมดและจำเป็นต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง

การประเมินผลโครงการโดยปกติ จะปฏิบัติเป็น 4 ระยะคือ

1. ประเมินตัวโครงการก่อนเริ่มดำเนินงาน เป็นการประเมินความเป็นไปได้ของโครงการและความคุ้มค่าในการลงทุน แต่อย่างไรก็ตามโครงการที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษานั้นในส่วนที่เกี่ยวกับคุณภาพต้องระมัดระวังในเรื่องการตีราคาเป็นพิเศษ

2. ประเมินขณะดำเนินตามโครงการ เป็นการประเมินกระบวนการดำเนินงานซึ่งเป็นผลสรุปของการควบคุม กำกับ และติดตาม การประเมินในด้านนี้กระทำเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานและนิเทศงาน

3. ประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ เป็นการประเมินผลสำเร็จของโครงการโดยเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ

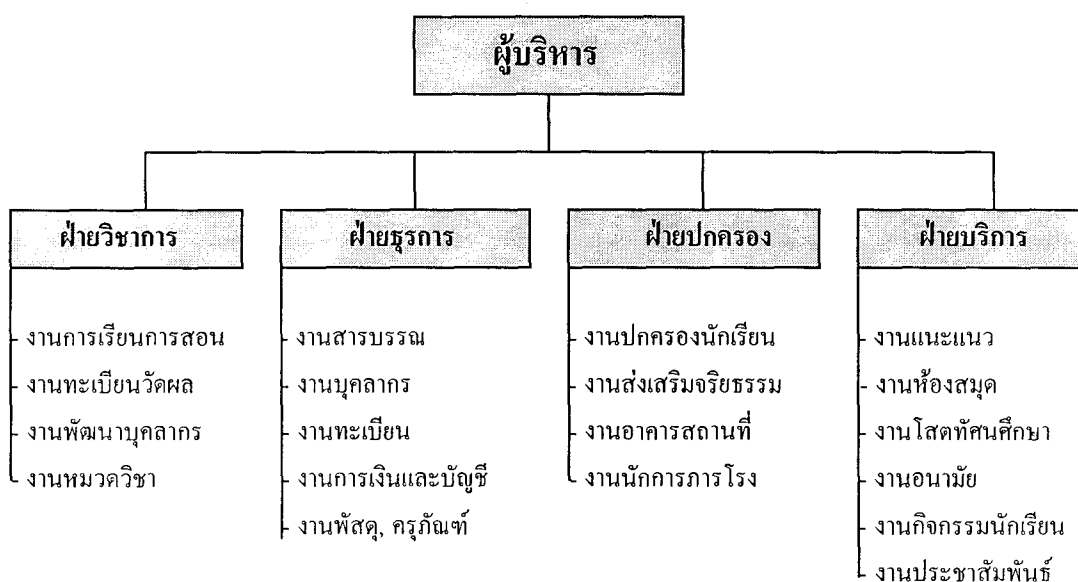
4. ประเมินผลกระทบ เป็นการประเมินหลังสิ้นสุดโครงการสักระยะเวลาหนึ่งเพื่อดูผลกระทบของโครงการต่อการปฏิบัติงานโดยส่วนรวม เช่น หลังจากดำเนินการโครงการปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนแล้ว ก็ประเมินว่าในการปรับปรุงห้องสมุดตามโครงการนี้มีผลให้เด็กนักเรียนกระตือรือร้นในการใช้ห้องสมุดมากขึ้นหรือไม่เพียงไร

จากแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลดังกล่าวสรุปได้ว่า การประเมินผลเป็นการติดตามผลงานที่ดำเนินมาแล้วตามแผน และประเมินผลงานว่าตั้งแต่ก่อนปฏิบัติงานระหว่างปฏิบัติงานและหลังปฏิบัติงานว่าตรงตามเป้าหมายหรือไม่ โดยติดตามเป็นระยะที่กำหนดไว้ในแผนหลักและการรายงานผลการดำเนินงานปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้

กล่าวโดยสรุปการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญที่ใช้ในการวางแผน 4 ขั้นตอนคือ ขั้นการเตรียมวางแผน ขั้นการวางแผน ขั้นการปฏิบัติตามแผน และขั้นการประเมินผล ดังนั้นการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียนทั้ง 4 ขั้น เป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดในวงจรการทำงานขององค์กร

4. การวางแผนของหมวดวิชาอุตสาหกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

การจัดองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นการจัดแบ่งงานออกเป็น ส่วน ๆ โดยแต่ละส่วนของงานที่แบ่งออกนั้นจะยังมีความสัมพันธ์ต่อกันอยู่ เพื่อกำหนดได้ว่าจะให้ใครทำหน้าที่วางแผนส่วนไหน มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการวางแผนนั้นอย่างไร เพื่อให้กิจกรรมการวางแผนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (วิโรจน์ สารัตนะ. 2532 : 98) ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 แสดงการจัดองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากภาพประกอบ 4 แสดงให้เห็นว่าฝ่ายวิชาการซึ่งจะมีงานหมวดวิชารวมอยู่ด้วย ในงานหมวดวิชานี้จะประกอบด้วยหมวดวิชาต่าง ๆ ได้แก่ หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ หมวดวิชาคณิตศาสตร์ หมวดวิชาภาษาอังกฤษ หมวดวิชาภาษาไทย หมวดวิชาสังคม หมวดวิชาพลานามัยและหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ซึ่งในแต่ละหมวดวิชาถือว่าจุดสำคัญของระบบโรงเรียนเป็นจุดหลักที่โรงเรียนต้องมีการวางแผน เพื่อพัฒนาปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา แต่ละหมวดวิชาจะมีการวางแผนของตน โดยจัดทำเป็นโครงการ งานต่าง ๆ (สุนีย์ จันทนานุวัฒน์. 2530 : บทคัดย่อ) ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการวางแผน

หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมในฐานะที่เป็นหน่วยงานระดับจุลภาคของการจัดการศึกษา แต่เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ นักเรียนจำเป็นต้องมีการวางแผนปฏิบัติประจำปี โดยอยู่ภายในกรอบของแผนพัฒนาการศึกษาประจำปี และแผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปีของโรงเรียน และยึดแนวนโยบายที่กรมสามัญศึกษากำหนดเป็นกรอบในการวางแผนปฏิบัติงาน ในการจัดทำแผนงาน/งาน/โครงการ มีขั้นตอนในการเขียนแบบขออนุมัติ ดังนี้ (โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์. 2539 : 52 - 55)

แบบขออนุมัติโครงการ

หมวด/งาน.....

ชื่อโครงการ.....

ผู้รับผิดชอบ 1.....

2.....

3.....

1. หลักการและเหตุผล

ความต้องการจำเป็นหรือสภาพปัญหาของหมวด/งาน/กิจกรรม.....

.....

.....

นโยบายโรงเรียน/นโยบายกรมฯ.....

.....

.....

คุณค่าของโครงการ.....

.....

.....

2. วัตถุประสงค์

2.1.....

2.2.....

2.3.....

3. เป้าหมาย

ด้านปริมาณ.....

ด้านคุณภาพ.....

4. ระยะเวลาดำเนินการ

( ) ภาคเรียนที่ 1

( ) ภาคเรียนที่ 2

( ) พ.ค. - ต.ค. และ พ.ย. - ก.พ.

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

5. ขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นสาระสำคัญ

กิจกรรม	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบหรือผู้เกี่ยวข้อง
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

6. สถานที่ดำเนินการ.....

7. งบประมาณ

1. เงินบำรุงการศึกษา	รวม	.....	บาท
1.1 ค่าวัสดุ		.....	บาท
1.2 ค่าตอบแทนวิทยากร		.....	บาท
1.3 ค่าอาหาร - เครื่องใช้		.....	บาท
1.4 ค่าอาหาร		.....	บาท
1.5 ค่าใช้สอย		.....	บาท

1.6 อื่น ๆ (ระบุรายการ)

ค่า..... บาท

ค่า..... บาท

ค่า..... บาท

2. เงินสมาคม

2.1 ค่ารถรับจ้าง รวม ..... บาท

2.2 ค่าตอบแทนวิทยากร ..... บาท

2.3 ค่าของที่ระลึก ..... บาท

2.4 อื่น ๆ ระบุ (ไม่สามารถเบิกจากเงิน บ.กศ. ได้).....บาท

8. วิธีการติดตามผลหรือการประเมินโครงการ

8.1.....

8.2.....

8.3.....

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

9.1.....

9.2.....

9.3.....

ลงชื่อ.....

(.....)

หัวหน้าหมวด/งาน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้รวบรวมผลงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียนไว้ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ศักดิ์ชัย ปัญญา (2528 : 51) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการครูจำแนกตามวุฒิ ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียน มีทัศนะต่อกระบวนการวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียนด้านการจัดทำแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน และด้านการประเมินผลตามแผนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านและยังพบว่า ทัศนะของครูและผู้บริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อกระบวนการวางแผนทั้งสามด้าน

พูลสุข อยู่ประสิทธิ์ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการวางแผนการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 และบริการทางวิชาการสาขาต่าง ๆ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการวางแผนการบริหารงานวิชาการและเปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน ปัญหาการวางแผนการบริหารงานวิชาการ พบว่า ขาดปัจจัยด้านการเงินที่จะใช้ในการดำเนินการตามแผนงาน ขาดข้อมูลเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับงานที่จำเป็นต้องใช้วัดความสามารถ ความก้าวหน้า และความขาดแคลนของหน่วยงานต่าง ๆ ของโรงเรียน และผู้ปฏิบัติงานไม่ให้ความสำคัญในการวางแผนการบริหารงานอย่างจริงจัง

สุวิมล นาคเหล็ก (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารในสถานศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของวิทยาลัย สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี พบว่า ในการวางแผนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าคณะวิชา และหัวหน้างานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นการวางแผน ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ ขั้นการติดตามควบคุมและการประเมินผล นอกจากนั้นก็ยังพบว่า จุดที่เป็น

ปัญหามาก ได้แก่ การทราบความต้องการของสถานศึกษาเพื่อการวางแผน การปฏิบัติงานตามแผนให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด

วัลลภา ทองวัฒนพร (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและการปฏิบัติงานแผนงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานแผนงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. สภาพการปฏิบัติงานแผนงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการประสานแผนอยู่ในระดับมาก ด้านการจัดระบบข้อมูล และสารสนเทศ การวิเคราะห์และประสานงานเพื่อนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การควบคุมงานและการประเมินผลปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัย และการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

2. ปัญหาการปฏิบัติงานแผนงานเกิดจากบุคลากรไม่มีเวลาเพียงพอ ก่อให้เกิดผลกระทบต่องานด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การจัดระบบสารสนเทศ ไม่นำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนและขาดการประเมินผล

2.2 บุคลากรขาดความเข้าใจในการวิเคราะห์และประสานแผนเพื่อนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

2.3 ด้านส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัย ยังขาดแรงจูงใจ เนื่องจากไม่มีผู้ประสานงานทำให้ผลการวิจัยไม่ถูกนำไปพัฒนาโรงเรียน

2.4 การควบคุมงาน บุคลากรที่ควบคุมไม่มีอำนาจ จึงไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.5 การติดตามและการประเมินผล ขาดเครื่องมือที่เชื่อถือได้ และบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านนี้

2.6 การประสานแผน ในโรงเรียนได้รับข้อมูลไม่ถูกต้องและมีความล่าช้า การประสานแผนระดับกลุ่มโรงเรียนขาดงบประมาณและสถานที่ไม่เหมาะสม

2.7 การทำงานของโรงเรียนกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

มีรูปแบบการดำเนินงาน หน้าที่ความรับผิดชอบไม่ชัดเจน หัวหน้างานแผนงานไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงาน

สมพร ขุนพิลึก (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและเปรียบเทียบปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีระหว่างโรงเรียนขนาดต่าง ๆ พบว่า ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกขนาดในชั้นเตรียมการวางแผน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ เกี่ยวกับการคาดคะเนงบประมาณที่จะนำมาจัดสรร ขั้นตอนการวางแผนปฏิบัติการมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ เกี่ยวกับการกำหนดระยะเวลา หลีกเลียงกิจกรรมอื่น ๆ และการใช้วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณให้เป็นไปตามแผน และโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้วัสดุครุภัณฑ์ งบประมาณให้เป็นไปตามแผน สำหรับชั้นติดตาม ควบคุม และประเมินผล พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ คือ โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กมีปัญหาเกี่ยวกับการประเมินสภาพก่อนการ ดำเนินงานตามแผน และโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินผลและการติดตามควบคุมของผู้บริหาร

สุวัฒน์ สอนสุวิทย์ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินแผนปฏิบัติการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดตาก ปีการศึกษา 2534 จากการศึกษาเพื่อประเมินแผนปฏิบัติการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดตาก ปีการศึกษา 2534 พบว่า แผนปฏิบัติการของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับนโยบายของกรมสามัญศึกษา ในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ปัจจัยในการวางแผนมีความพร้อมในระดับปานกลาง การจัดสรรครู อุปกรณ์ เวลา ดำรง มีความพร้อมระดับปานกลาง การวางแผนปฏิบัติเป็นขั้นตอนของการวางแผนในระดับปานกลาง และการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้อยู่ในระดับมาก

ประสิทธิ์ พุ่มจำปา (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหาร และหัวหน้างานแผนงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทัศนะ

ของผู้บริหาร และหัวหน้างานแผนงานโรงเรียนที่มีต่อปัญหาการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่า ทักษะของผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน การวางแผนทั้ง 4 ขั้นตอนคือ การเตรียมการวางแผน การวางแผน การปฏิบัติตามแผนและการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนทักษะของหัวหน้างานแผนงานที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

อะกินซันยา (Akinsanya. 1972 : 6282 - A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมวางแผนการศึกษาของครูในลากอส ประเทศไนจีเรีย ผลการวิจัยพบว่า นักการมัธยมศึกษาต้องการให้ผู้บริหารโรงเรียนวางแผนการบริหารงานใช้การนิเทศและการประเมิน พร้อมทั้งจัดอบรมบุคลากรและปฏิบัติงานตามแผนวางแผนการปฏิบัติงาน แนะนำ และประเมินผลแผน

เบลเบส (Belbase. 1982 : 430 - 435) ได้ศึกษาปัญหาการวางแผนและการใช้แผนในการจัดอาชีวศึกษาของประเทศที่กำลังพัฒนา ศึกษาเฉพาะกรณีในประเทศเนปาล ประชากร ได้แก่ ครูใหญ่ ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวศึกษา คณะผู้บริหาร และที่ปรึกษาต่างประเทศ โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากร จำนวน 308 ชุด ได้รับคืน 173 ชุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิจัยพบว่า ความล้มเหลวของการจัดการศึกษาวิชานั้น สืบเนื่องมาจากมีปัญหาดังต่อไปนี้ มากมาย เช่น สภาพสังคมและวัฒนธรรม สภาพเศรษฐกิจ การบริหารการศึกษา นโยบายและเหตุผลขององค์กร และที่สำคัญก็คือ ขาดการบริหารที่เป็นไปตามแผน การวิจัยครั้งนี้ได้เสนอแนะให้มีการวางแผนระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาต่าง ๆ ควบคู่กันไป

เกอร์ริด (Currid. 1982 : 28 - A) ได้ศึกษาการวางแผนของโรงเรียนในระดับท้องถิ่นในรัฐเวอร์จิเนียตะวันตก เพื่อศึกษาอิทธิพลของกลุ่มชนในบริเวณที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียนที่มีต่อการวางแผนการศึกษาของโรงเรียน ประชากร ได้แก่ บุคคลที่อาศัยอยู่ในท้องที่ต่าง ๆ ที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียนในรัฐเวอร์จิเนีย จำนวน 55 เขต เลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง 44 เขต สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่ตั้งในเขตอุตสาหกรรม ในเขตที่อยู่อาศัยของคนมั่งคั่ง ในเขตที่อยู่อาศัยของคนหลายเชื้อชาติ

และในเขตชุมชน มีความสัมพันธ์กับการวางแผนต่ำ และการวางแผนที่ดีขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารการศึกษามากกว่า

ชูสเตอร์ (Schoster. 1987 : 277 - A) ได้ทำการศึกษากระบวนการวางแผนระยะยาวในโรงเรียนประจำท้องถิ่นของอาร์ชดีโอซีเซ ชิคาโก เป็นการศึกษาว่ามีปัญหาอะไรในการวางแผน ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนจะได้ผลก็ต่อเมื่อเวลาได้ถูกใช้ไปตามแผนจริง คณะผู้วางแผนเลือกแผนอย่างระมัดระวัง มีที่ปรึกษา ดำเนินขั้นตอนตามกระบวนการวางแผนและเมื่อภาวะผู้นำใช้อย่างถูกต้อง ผู้วิจัยเสนอแนะว่า ควรมีสำนักงานการบริหารบุคคลเกี่ยวกับการวางแผนในโรงเรียน

นันทซ์ (Nantz. 1993 : 2017) ได้ศึกษาเรื่องการใช้ปฏิทินปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปของอเมริกา เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการใช้ปฏิทินปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปของอเมริกา ประชากรเป็นครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปของอเมริกา จำนวน 80 คน และเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้การสังเกต สัมภาษณ์ และการจดบันทึกประจำวัน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ปฏิทินปฏิบัติงานสามารถอธิบายการทำงานตามแผนของครูได้
2. ปฏิทินปฏิบัติงานมีการใช้กิจกรรมมากกว่าและแตกต่างกับแผนในบทเรียน
3. โรงเรียนสามารถสนับสนุนการใช้แผนงานของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การวางแผนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารงานในโรงเรียน โดยเฉพาะการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ซึ่งมีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาช่างอุตสาหกรรม ดังนั้นการศึกษาสภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้รู้ข้อมูล จะได้นำไปช่วยแก้ปัญหาในการวางแผนและปรับปรุงคุณภาพการวางแผนให้ดีขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชา ช่างอุตสาหกรรมจากโรงเรียน 97 โรงเรียน จำนวน 434 คน โดยแบ่งออกดังนี้

1. หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาช่างอุตสาหกรรม จากโรงเรียน 97 โรงเรียน จำนวน 97 คน
2. ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาช่างอุตสาหกรรม จากโรงเรียน 97 โรงเรียน จำนวน 337 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวกับการวางแผนเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำเอาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปกำหนดขอบข่ายลักษณะสำคัญ ซึ่งเป็นกระบวนการวางแผน 4 ขั้นตอนคือ ขั้นการเตรียมวางแผน ขั้นการวางแผน ขั้นการปฏิบัติตามแผน และขั้นการประเมินผล

3. สร้างแบบสอบถามจากกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทั้ง 4 ขั้นตอน ลักษณะของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม แบบสอบถามนี้เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม แบบสอบถามนี้เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับสภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อจะได้ความคิดเห็นอื่น ๆ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตามทัศนะของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม และครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเหล่านี้จะได้ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป

การกำหนดมาตราส่วนประมาณค่า ผู้วิจัยได้กำหนดค่าระดับสภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ดังนี้

5	คะแนน	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
4	คะแนน	หมายถึง	ระดับมาก
3	คะแนน	หมายถึง	ระดับปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึง	ระดับน้อย
1	คะแนน	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ ได้ตรวจสอบ จากนั้นนำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีคุณวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท ได้แก่ ดร.ละเอียด รัชฎ์เผ่า ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรการวัดผลและประเมินผล ดร.กุศล อิศกุลย์ อาจารย์วีรพล อารวรรณ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร และรองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ ดร.หาล ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนทางช่างอุตสาหกรรม พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและให้คำแนะนำแก้ไข

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับครูช่างอุตสาหกรรมในสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่เคยมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม จังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

7. นำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach, 1970 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพการวางแผนปฏิบัติการประจำปีเท่ากับ 0.95 และแบบสอบถามปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีเท่ากับ 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปถึงผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มประชากร เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยไปติดต่อด้วยตนเอง

2. ติดต่อขอความร่วมมือจากหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมเพื่อเก็บข้อมูล

3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม โดยไปรับคืนด้วยตนเอง

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องในแต่ละฉบับ ปรากฏว่าจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 434 ฉบับ ได้รับคืนมาและเป็นฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 394 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.78

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า เป็นข้อมูลเพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม และครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม วิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x (Statistical Package for the Social Sciences Version X) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 นำระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ยของคำถามเป็นรายข้อ รายชั้น และรวมทุกชั้น เพื่อจัดลำดับความสำคัญสำหรับแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ประเมินค่าที่กำหนดไว้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย

4.50 - 5.00	หมายถึง	สภาพและปัญหามากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	สภาพและปัญหามาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	สภาพและปัญหปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	สภาพและปัญหาน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	สภาพและปัญหาน้อยที่สุด

2.2 ทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาสภาพและปัญหากระบวนการวางแผนการปฏิบัติการประจำปี ของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม วิเคราะห์โดยวิธีการหาคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ

5.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาค่าระดับความคิดเห็นต่อสภาพ และปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 สถิติที่ใช้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยใช้สูตรของครอนบัค (Cronbach)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลสื่อความหมายตรงกันผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

μ แทน ค่าเฉลี่ย

σ แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ วิเคราะห์โดยการหาจำนวนและค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 4 รวบรวมความคิดเห็นอื่น ๆ และข้อเสนอแนะของสภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ วิเคราะห์โดยการหาจำนวนและค่าร้อยละ ได้ผลดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นกลุ่มประชากรจำแนกตามสถานภาพ

ผู้ตอบแบบสอบถาม	ประชากร	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม		
		ส่งไป	รับคืน	ร้อยละ
หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม...	97	97	87	89.69
ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม.....	337	337	307	91.09
รวม	434	434	394	90.78

จากตาราง 1 แบบสอบถามที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังนี้คือ จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยังหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม จำนวน 97 ฉบับ ได้รับคืนมาจำนวน 87 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.69 และจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยังครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม จำนวน 337 ฉบับ ได้รับคืนมาจำนวน 307 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.09 รวมแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้นจำนวน 434 ฉบับ ได้รับคืนมา 394 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.78

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพกระบวนการวางแผน
 ปฏิบัติการประจำปี ของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวด
 วิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม

สภาพกระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี	ความคิดเห็นของหัวหน้า หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม		ความคิดเห็นของครูผู้สอน วิชาช่างอุตสาหกรรม	
	μ	σ	μ	σ
ขั้นการเตรียมวางแผน.....	3.54	.77*	3.44	.63
ขั้นการวางแผน.....	3.71	.63*	3.64	.60*
ขั้นการปฏิบัติตามแผน.....	3.63	.70*	3.52	.65*
ขั้นการประเมินผล.....	3.33	.81	3.28	.72
รวม	3.58	.63*	3.50	.57*

* สอดคล้องกับสมมติฐาน

จากตาราง 2 สภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม พบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพโดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.58$, $\mu = 3.50$ ตามลำดับ) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานเมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น พบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีอยู่ในระดับมาก 3 ขั้น และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ขั้น โดยขั้นที่มีระดับสภาพมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ขั้นการวางแผน ($\mu = 3.71$) ขั้นการปฏิบัติตามแผน ($\mu = 3.63$) และขั้นการเตรียมวางแผน ($\mu = 3.54$) ส่วนในอันดับสุดท้าย ได้แก่ ขั้นการประเมินผล ($\mu = 3.33$) แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีอยู่ในระดับมาก 2 ขั้น และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ขั้น โดยขั้นที่มีระดับสภาพมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ขั้นการ

การเตรียมวางแผน ($\mu = 3.44$) ส่วนในอันดับสุดท้าย ได้แก่ ขั้นการประเมินผล ($\mu = 3.28$)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม และครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมขั้นการเตรียมวางแผน

ข้อ	สภาพกระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ขั้นการเตรียมวางแผน	ความคิดเห็น ของหัวหน้าหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรม		ความคิดเห็น ของครูผู้สอนวิชา ช่างอุตสาหกรรม	
		μ σ		μ σ	
		μ	σ	μ	σ
1.	มีการประชุมครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม เพื่อจัดทำแผนงาน/งาน/โครงการอย่างสม่ำเสมอ	3.24	1.19	3.15	.96
2.	ใช้ผลการประเมินผลงานของหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมที่ผ่านมาเป็นข้อมูลพื้นฐานใน การวางแผน.....	3.34	1.04	3.18	.89
3.	มีการคาดคะเนงบประมาณของหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมที่จะได้รับถูกต้อง.....	3.69	.95	3.54	.85
4.	ใช้นโยบายและจุดเน้นของกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการ วางแผนของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม.....	3.94	.82	3.79	.85
5.	ทำการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาใน หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม.....	3.49	1.06	3.53	.94
รวม		3.54	.77	3.44	.63

จากตาราง 3 สภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมขั้นการเตรียมวางแผน พบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.54$) ส่วนครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง

($\mu = 3.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพขั้นการเตรียมวางแผนอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยข้อที่มีระดับสภาพมาก 3 อันดับแรกได้แก่ ใช้นโยบายและจุดเน้นของกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 3.94$) มีการคาดคะเนงบประมาณของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมที่จะได้รับถูกต้อง ($\mu = 3.69$) และทำการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 3.49$) ส่วนในอันดับสุดท้าย ได้แก่ มีการประชุมครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเพื่อจัดทำแผนงาน/งาน/โครงการอย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 3.24$) แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นการเตรียมวางแผนอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่มีระดับสภาพมาก 3 อันดับแรกได้แก่ ใช้นโยบายและจุดเน้นของกรมสามัญศึกษาและโรงเรียนมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 3.79$) มีการคาดคะเนงบประมาณของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมที่จะได้รับถูกต้อง ($\mu = 3.54$) และทำการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 3.53$) ส่วนในอันดับสุดท้าย ได้แก่ มีการประชุมครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเพื่อจัดทำแผนงาน/งาน/โครงการอย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 3.15$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพกระบวนการวางแผน

ปฏิบัติการประจำปี ของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม และครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมขั้นการวางแผน

ข้อ	สภาพกระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ขั้นการวางแผน	ความคิดเห็น ของหัวหน้าหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรม		ความคิดเห็น ของครูผู้สอนวิชา ช่างอุตสาหกรรม	
		μ σ		μ σ	
1.	วัตถุประสงค์ในการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมสอดคล้องกับ นโยบายของโรงเรียนและกรมสามัญศึกษา.....	3.94	.75	3.80	.89

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	สภาพกระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ชั้นการวางแผน	ความคิดเห็น ของหัวหน้าหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรม		ความคิดเห็น ของครูผู้สอนวิชา ช่างอุตสาหกรรม	
		μ σ		μ σ	
2.	มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนางานใน หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมสอดคล้องกับ นโยบายของโรงเรียนและกรมสามัญศึกษา.....	3.94	.79	3.64	.86
3.	มีการจัดบุคลากรรับผิดชอบต่องานในหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรม.....	3.90	.84	3.85	.83
4.	มีการจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน/งาน/ โครงการหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมอย่าง เหมาะสม.....	3.80	.80	3.71	.85
5.	กิจกรรมแต่ละ โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม - กรรมเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้.....	3.80	.76	3.71	.79
6.	ครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีส่วนร่วม ในการคัดเลือกแผนงาน/งาน/โครงการ.....	3.62	1.01	3.57	.96
7.	มีการประสานงานระหว่างหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำแผน ปฏิบัติการประจำปีอย่างดี.....	3.41	1.08	3.53	.90
8.	มีการกำหนดลำดับขั้นตอนในการจัดทำแผน ปฏิบัติการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม.....	3.55	1.06	3.58	.86
9.	การกำหนดกิจกรรมในแต่ละแผนงาน/งาน/ โครงการหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีความเป็น ไปได้.....	3.74	.73	3.64	.79
10.	การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวด วิชาช่างอุตสาหกรรมได้จัดทำไว้เป็นรูปเล่ม.....	3.44	1.25	3.55	.96
11.	มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับแผนงาน/งาน/ โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมอย่าง เหมาะสม.....	3.64	.97	3.52	.94
รวม		3.71	.63	3.64	.60

จากตาราง 4 สภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม ขั้นการวางแผน พบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.71$, $\mu = 3.64$ ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพขั้นการวางแผนอยู่ในระดับมาก 9 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่มีระดับสภาพมาก 3 อันดับแรกได้แก่ วัตถุประสงค์ในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและกรมสามัญศึกษา ($\mu = 3.94$) มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนางานในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 3.94$) มีการจัดบุคลากรรับผิดชอบต่องานในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 3.90$) มีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมอย่างเหมาะสม ($\mu = 3.80$) และกิจกรรมแต่ละโครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเหมาะสม และสามารถนำไปปฏิบัติได้ ($\mu = 3.80$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ มีการประสานงานระหว่างหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างดี ($\mu = 3.41$) แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพขั้นการวางแผนอยู่ในระดับมาก 11 ข้อ โดยข้อที่มีระดับสภาพมาก 3 อันดับแรกได้แก่ มีการจัดบุคลากรรับผิดชอบต่องานในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 3.85$) วัตถุประสงค์ในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและกรมสามัญศึกษา ($\mu = 3.80$) มีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมอย่างเหมาะสม ($\mu = 3.71$) และกิจกรรมแต่ละโครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเหมาะสม และสามารถนำไปปฏิบัติได้ ($\mu = 3.71$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมอย่างเหมาะสม ($\mu = 3.52$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพกระบวนการวางแผน
ปฏิบัติการประจำปี ของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวด
 วิชาช่างอุตสาหกรรม และครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมชั้นการปฏิบัติตามแผน

ข้อ	สภาพกระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ชั้นการปฏิบัติตามแผน	ความคิดเห็น		ความคิดเห็น	
		ของหัวหน้าหมวดวิชา		ของครูผู้สอนวิชา	
		ช่างอุตสาหกรรม		ช่างอุตสาหกรรม	
		μ	σ	μ	σ
1.	มีการให้ความรู้แก่ครูของหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมในการวางแผน.....	3.32	.88	3.36	.89
2.	มีการชี้แจงทำความเข้าใจร่วมกันในแผนงาน/งาน/ โครงการที่ได้รับอนุมัติให้ครูในหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมรับทราบ.....	3.60	.89	3.47	.90
3.	มีการมอบหมายงานหรือแบ่งหน้าที่รับผิดชอบใน การปฏิบัติงานของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมให้ กับทุกคนอย่างเหมาะสม.....	4.08	.79	3.74	.89
4.	มีการประสานงานระหว่างหัวหน้าหมวดกับครู ผู้รับผิดชอบแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรมอย่างสม่ำเสมอ.....	3.80	1.03	3.61	.87
5.	มีการปฏิบัติงานตามแผนงาน/งาน/โครงการใน หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามระยะ เวลาที่กำหนด.....	3.60	1.00	3.58	.83
6.	มีการติดตามผลงานการปฏิบัติตามแผนงาน/งาน/ โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม.....	3.65	.81	3.49	.85
7.	มีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะที่ปฏิบัติงานตาม แผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมอย่างเคร่งครัด.....	3.36	1.00	3.37	.93
รวม		3.63	.70	3.52	.65

จากตาราง 5 สภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติงานประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม ขั้นการปฏิบัติตามแผน พบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.63$, $\mu = 3.52$ ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพขั้นการปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับมาก 5 ข้อและอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่มีระดับสภาพมาก 3 อันดับแรกได้แก่ มีการมอบหมายงาน หรือแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมให้กับทุกคนอย่างเหมาะสม ($\mu = 4.08$) มีการประสานงานระหว่างหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมอย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 3.80$) และมีการติดตามผลงานการปฏิบัติงานตามแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 3.65$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ มีการให้ความรู้แก่ครูของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมในการวางแผน ($\mu = 3.32$) แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพขั้นการปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ โดยข้อที่มีระดับสภาพมาก 3 อันดับแรกได้แก่ มีการมอบหมายงานหรือแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมให้กับทุกคนอย่างเหมาะสม ($\mu = 3.74$) มีการประสานงานระหว่างหัวหน้าหมวดกับครูผู้รับผิดชอบโครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมอย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 3.61$) และมีการปฏิบัติงานตามแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ($\mu = 3.58$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ มีการให้ความรู้แก่ครูของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมในการวางแผน ($\mu = 3.36$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพกระบวนการวางแผน
 ปฏิบัติการประจำปี ของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวด
 วิชาช่างอุตสาหกรรม และครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมชั้นการประเมินผล

ข้อ	สภาพกระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ชั้นการประเมินผล	ความคิดเห็น ของหัวหน้าหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรม		ความคิดเห็น ของครูผู้สอนวิชา ช่างอุตสาหกรรม	
		μ σ		μ σ	
1.	มีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล แผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมอย่างเหมาะสม.....	3.17	.99	3.20	1.00
2.	มีการประเมินผลก่อนนำแผนงาน/งาน/โครงการ ไปปฏิบัติเสมอ.....	3.09	.87	3.16	.96
3.	มีการประเมินผลระหว่างการปฏิบัติตามแผนงาน/ งาน/โครงการเป็นประจำ.....	3.23	.92	3.27	.92
4.	มีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดแผนงาน/งาน/โครงการ ทุกครั้ง.....	3.59	1.10	3.36	.99
5.	นำผลการประเมินไปใช้แก้ไขปรับปรุงการวางแผน ครั้งต่อไป.....	3.49	1.06	3.38	1.00
6.	มีการรายงานและสรุปผลการปฏิบัติงานตามแผน ของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมต่อผู้บริหาร.....	3.39	1.11	3.30	1.04
รวม		3.33	.81	3.28	.72

จากตาราง 6 สภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่าง
 อุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชา
 ช่างอุตสาหกรรมชั้นการประเมินผล พบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครู
 ผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพโดยส่วนรวมอยู่ในระดับ
 ปานกลาง ($\mu = 3.33$, $\mu = 3.28$ ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า
 หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพชั้นการประเมินผลอยู่ใน
 ระดับมาก 1 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อ โดยข้อที่มีระดับสภาพมาก 3

อันดับแรกได้แก่ มีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดแผนงาน/งาน/โครงการทุกครั้ง ($\mu = 3.59$) นำผลการประเมินไปใช้แก้ไขปรับปรุงการวางแผนครั้งต่อไป ($\mu = 3.49$) และมีการรายงานและสรุปผลการปฏิบัติงานตามแผนของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมต่อผู้บริหาร ($\mu = 3.39$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ มีการประเมินผลก่อนนำแผนงาน/งาน/โครงการไปปฏิบัติ ($\mu = 3.09$) แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ ขั้นตอนการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ โดยข้อที่มีระดับสภาพมาก 3 อันดับแรกได้แก่ นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการวางแผนครั้งต่อไป ($\mu = 3.38$) มีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดแผนงาน/งาน/โครงการทุกครั้ง ($\mu = 3.36$) และมีการรายงานและสรุปผลการปฏิบัติงานตามแผนของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมต่อผู้บริหาร ($\mu = 3.30$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ มีการประเมินผลก่อนนำแผนงาน/งาน/โครงการไปปฏิบัติเสมอ ($\mu = 3.16$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี
ของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
เขตกรุงเทพมหานคร

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม

ปัญหากระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี	ความคิดเห็นของหัวหน้า หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม		ความคิดเห็นของครูผู้สอน วิชาช่างอุตสาหกรรม	
	μ	σ	μ	σ
ขั้นการเตรียมวางแผน.....	2.79	.68	2.76	.73
ขั้นการวางแผน.....	2.77	.75	2.58	.81
ขั้นการปฏิบัติตามแผน.....	2.88	.82	2.64	.81
ขั้นการประเมินผล.....	2.88	.82	2.68	.85
รวม	2.83	.69	2.67	.72

จากตาราง 7 ปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม พบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาโดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.83$, ($\mu = 2.67$ ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีอยู่ในระดับปานกลาง 4 ขั้น โดยขั้นที่มีระดับปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ ขั้นการปฏิบัติตามแผน ($\mu = 2.88$) ขั้นการประเมินผล ($\mu = 2.88$) และขั้นการเตรียมวางแผน ($\mu = 2.79$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ ขั้นการวางแผน ($\mu = 2.77$) แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีอยู่ในระดับปานกลาง 4 ขั้น โดยขั้นที่มีระดับปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ ขั้นการเตรียมวางแผน ($\mu = 2.76$) ขั้นการประเมินผล ($\mu = 2.68$) และขั้นการปฏิบัติตามแผน ($\mu = 2.64$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ ขั้นการวางแผน ($\mu = 2.58$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหากระบวนการวางแผน
 ปฏิบัติการประจำปี ของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวด
 วิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมชั้นการเตรียมวางแผน

ข้อ	ปัญหากระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ชั้นการเตรียมวางแผน	ความคิดเห็น ของหัวหน้าหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรม		ความคิดเห็น ของครูผู้สอนวิชา ช่างอุตสาหกรรม	
		μ σ		μ σ	
1	ขาดการเตรียมข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและ กำหนดความต้องการของหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรม.....	2.77	1.00	2.89	.90
2	ครูที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดทำแผนในหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรมขาดความรู้ในเรื่องการวางแผน....	2.65	.93	2.74	.89
3	ขาดการเตรียมวางแผนงบประมาณที่คาดว่าจะนำ มาจัดสรรได้ในการดำเนินการปฏิบัติการวางแผน ในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม.....	2.67	.93	2.70	.96
4	ขาดการเตรียมการแจ้งให้ครูในหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมทราบถึงแผนการปฏิบัติการประจำปี..	2.60	1.04	2.63	.94
5	ขาดการเตรียมวางแผนด้านการวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริง.	2.74	.82	2.75	.99
6	การเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูล สารสนเทศของ หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำได้ไม่ครบทุก แผนงาน/งาน/โครงการ.....	3.06	.97	2.84	.91
7	การเตรียมการตรวจสอบข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาทำ ได้ไม่ครบทุกข้อมูล.....	2.92	.86	2.87	.89
8	ความร่วมมือของครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม เกี่ยวกับการจัดเตรียมทำแผนปฏิบัติการไม่ดีพอ.....	2.77	1.10	2.74	.97
9	การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดทำแผน ในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เพียงพอ.....	2.94	.96	2.71	1.00
รวม		2.79	.68	2.76	.73

จากตาราง 8 ปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมชั้นการเตรียมวางแผน พบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.79$, $\mu = 2.76$ ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาชั้นการเตรียมวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง 9 ข้อ โดยข้อที่มีระดับปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ การเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูล สารสนเทศของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำได้ไม่ครบทุกแผนงาน ($\mu = 3.06$) การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดทำแผนในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เพียงพอ ($\mu = 2.94$) และการเตรียมการตรวจสอบข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาทำได้ไม่ครบทุกข้อมูล ($\mu = 2.92$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ ขาดการเตรียมการแจ้งให้ครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทราบถึงแผนปฏิบัติการประจำปี ($\mu = 2.60$) แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาชั้นการเตรียมการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง 9 ข้อ โดยข้อที่มีระดับปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ ขาดการเตรียมข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและกำหนดความต้องการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 2.89$) การเตรียมการตรวจสอบข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาทำได้ไม่ครบทุกข้อมูล ($\mu = 2.87$) และการเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูล สารสนเทศของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำได้ไม่ครบทุกแผนงาน/งาน/โครงการ ($\mu = 2.84$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ ขาดการเตรียมการแจ้งให้ครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทราบถึงแผนปฏิบัติการประจำปี ($\mu = 2.63$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหากระบวนการวางแผน
 ปฏิบัติการประจำปี ของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวด
 วิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมชั้นการวางแผน

ข้อ	ปัญหากระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ชั้นการวางแผน	ความคิดเห็น ของหัวหน้าหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรม		ความคิดเห็น ของครูผู้สอนวิชา ช่างอุตสาหกรรม	
		μ σ		μ σ	
1.	การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการ พัฒนางานของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่ สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและกรม สามัญศึกษา.....	2.44	.98	2.49	.93
2.	การวางแผนการกำหนดลำดับขั้นตอนในหมวด วิชาช่างอุตสาหกรรมไม่ชัดเจน.....	2.70	.91	2.59	.98
3.	การกำหนดกิจกรรมในแต่ละแผนงาน/งาน/ โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่ สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริง.....	2.58	.88	2.49	.94
4.	การพิจารณาลำดับความสำคัญของแผนงาน/งาน/ โครงการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่ สอดคล้องกับปัญหาที่เป็นจริง.....	2.69	.94	2.58	.98
5.	การพิจารณากำหนดทางเลือกไม่เหมาะสมในการ แก้ปัญหาและสนองความต้องการของหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรม.....	2.89	.90	2.64	1.01
6.	คณะครูที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนของหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรมไม่สามารถดำเนินการจัดทำแผน ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้.....	2.81	1.07	2.62	1.02
7.	การจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับความ สำคัญของแผนงาน/งาน/โครงการในแผน ปฏิบัติการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม.....	3.10	1.01	2.76	1.11
8.	การกำหนดให้มีระยะเวลาในการวางแผนปฏิบัติ การประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่ ชัดเจน.....	2.95	1.01	2.59	1.03

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหากระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ชั้นการวางแผน	ความคิดเห็น ของหัวหน้าหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรม		ความคิดเห็น ของครูผู้สอนวิชา ช่างอุตสาหกรรม	
		μ	σ	μ	σ
9.	การกำหนดปฏิทินปฏิบัติแผนงาน/งาน/โครงการ ในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่สอดคล้องกับ การวางแผนปฏิบัติการประจำปี.....	2.77	1.05	2.47	.98
	รวม	2.77	.75	2.58	.81

จากตาราง 9 ปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมชั้นการวางแผน พบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.77$, $\mu = 2.58$ ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาชั้นการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ โดยข้อที่มีระดับปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ การจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับสำคัญของแผนงาน/งาน/โครงการในแผนปฏิบัติการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 3.10$) การกำหนดให้มีระยะเวลาในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่ชัดเจน ($\mu = 2.95$) และการพิจารณากำหนดทางเลือกไม่เหมาะสมในการแก้ปัญหาและสนองความต้องการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 2.89$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการพัฒนางานของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและกรมสามัญศึกษา ($\mu = 2.44$) แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาชั้นการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 3 ข้อ โดยข้อที่มีระดับปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ การจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับสำคัญของแผนงาน/งาน/

โครงการในการปฏิบัติการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 2.76$) การพิจารณา กำหนดทางเลือกไม่เหมาะสม ในการแก้ปัญหาและสนองความต้องการของหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรม ($\mu = 2.64$) และคณะครูที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนของหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมไม่สามารถดำเนินการจัดทำแผนให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ($\mu = 2.62$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ การกำหนดปฏิทินปฏิบัติแผนงาน/งาน/โครงการในหมวด วิชาช่างอุตสาหกรรมไม่สอดคล้องกับการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ($\mu = 2.47$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหากระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวด วิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมชั้นการปฏิบัติตามแผน

ข้อ	ปัญหากระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ชั้นการปฏิบัติตามแผน	ความคิดเห็น ของหัวหน้าหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรม		ความคิดเห็น ของครูผู้สอนวิชา ช่างอุตสาหกรรม	
		μ σ		μ σ	
1.	ขาดการประชุมชี้แจงให้ครูในหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนการนำแผนไป ปฏิบัติ.....	2.73	1.10	2.59	1.04
2.	การมอบหมายงานและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของ หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เหมาะสมกับ ผู้ปฏิบัติงาน.....	2.65	1.12	2.48	1.05
3.	การรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของครู ผู้รับผิดชอบโครงการในหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมทำไมได้ครบทุกขั้นตอนของการ ปฏิบัติงาน.....	2.81	1.11	2.75	1.04
4.	การปรับแผนงานของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ไม่สัมพันธ์ตามทรัพยากรที่ได้รับจัดสรรให้.....	2.93	1.03	2.68	1.02
5.	การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรมไม่ครบทุกแผนงาน/งาน/โครงการ	2.95	1.05	2.68	.96
6.	การเบิกจ่ายงบประมาณ ไม่สอดคล้องกับแผนงาน/ งาน/โครงการที่กำหนดไว้.....	2.90	1.06	2.60	1.07

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหากระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ขั้นการปฏิบัติตามแผน	ความคิดเห็น ของหัวหน้าหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรม		ความคิดเห็น ของครูผู้สอนวิชา ช่างอุตสาหกรรม	
		μ σ		μ σ	
7.	การควบคุมติดตามและนิเทศงานไม่เป็นไปตาม แผนที่กำหนดไว้.....	3.04	.96	2.63	.94
8.	ขาดการประชุมชี้แจงให้ครูที่เกี่ยวข้องในการจัดทำ แผนในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเข้าใจขั้นตอน การติดตามประเมินผล.....	3.01	1.13	2.70	.98
รวม		2.88	.82	2.64	.81

จากตาราง 10 ปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมขั้นการปฏิบัติตามแผน พบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.88$, $\mu = 2.64$ ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาขั้นการปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ โดยข้อที่มีระดับปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ การควบคุมติดตามและนิเทศงานไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ($\mu = 3.04$) ขาดการประชุมชี้แจงให้ครูที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเข้าใจขั้นตอนการติดตามประเมินผล ($\mu = 3.01$) และการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่ครบทุกแผนงาน/งาน/โครงการ ($\mu = 2.95$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ การมอบหมายงานและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงาน ($\mu = 2.65$) แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาขั้นการปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับปานกลาง 7 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ โดยข้อที่มีระดับปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ การรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของครูผู้รับผิดชอบโครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม

ทำไมได้ครบทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน ($\mu = 2.75$) ขาดการประชุมชี้แจงให้ครูที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเข้าใจขั้นตอนการติดตามประเมินผล ($\mu = 2.70$) การปรับแผนงานของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่สัมพันธ์ตามทรัพยากรที่ได้รับจัดสรรให้ ($\mu = 2.68$) และการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่ครบทุกแผนงาน/งาน/โครงการ ($\mu = 2.68$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ มอบหมายงานและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงาน ($\mu = 2.48$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมชั้นการประเมินผล

ข้อ	ปัญหากระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ชั้นการประเมินผล	ความคิดเห็น ของหัวหน้าหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรม		ความคิดเห็น ของครูผู้สอนวิชา ช่างอุตสาหกรรม	
		μ σ		μ σ	
1.	การสร้างเครื่องมือการติดตามและประเมินผลของ หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำได้ไม่ครอบคลุม รายละเอียดของแผนงาน/งาน/โครงการที่ประเมิน..	3.10	1.10	2.83	1.00
2.	ขาดการประชุมชี้แจงให้ครูที่เกี่ยวข้องในการจัดทำ แผนในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเข้าใจขั้นตอน การติดตามประเมินผล.....	3.04	.99	2.75	1.06
3.	การเลือกใช้วิธีการประเมินผลไม่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของแต่ละแผนงาน/งาน/โครงการใน หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม.....	2.90	1.11	2.63	.99
4.	การกำหนดตัวบุคคลในการติดตามประเมินผล แผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมไม่เหมาะสม.....	2.81	1.12	2.61	.99

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหากระบวนการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี ชั้นการประเมินผล	ความคิดเห็น ของหัวหน้าหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรม		ความคิดเห็น ของครูผู้สอนวิชา ช่างอุตสาหกรรม	
		μ σ		μ σ	
5.	การติดตามประเมินผลแผนงาน/งาน/โครงการ ระหว่างดำเนินงานตามแผนของหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมกรรมทำได้ไม่ครบทุกแผนงาน/งาน/ โครงการ.....	2.80	1.04	2.68	1.00
6.	การติดตามประเมินผลแผนงาน/งาน/โครงการของ หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่สามารถปฏิบัติตาม ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนได้.....	2.85	.97	2.64	.99
7.	การประเมินผลตามขั้นตอนของแต่ละแผนงาน/งาน/ โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เพียงพอ	2.72	1.04	2.68	.96
8.	การรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนของหมวด วิชาช่างอุตสาหกรรมไม่ชัดเจนดีพอสำหรบนำไป ใช้ในการวางแผนของปีการศึกษาต่อไป.....	2.81	.92	2.63	.92
รวม		2.88	.82	2.68	.85

จากตาราง 11 ปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมชั้นการประเมินผล พบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.88$, $\mu = 2.68$ ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาชั้นการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ โดยข้อที่มีปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ การสร้างเครื่องมือการติดตามและประเมินผลของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำได้ไม่ครอบคลุมรายละเอียดของแผนงาน/งาน/โครงการที่ประเมิน ($\mu = 3.10$) ขาดการประชุมชี้แจงให้ครูที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเข้าใจขั้นตอนการติดตามประเมินผล

($\mu = 3.04$) และการเลือกใช้วิธีการประเมินผลไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 2.90$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ การประเมินผลตามขั้นตอนของแต่ละแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เพียงพอ ($\mu = 2.72$) แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาขั้นตอนการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ โดยข้อที่มีปัญหามาก 3 อันดับแรก ได้แก่ การสร้างเครื่องมือการติดตามและประเมินผลของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำได้ไม่ครอบคลุมรายละเอียดของแผนงาน/งาน/โครงการที่ประเมิน ($\mu = 2.83$) ขาดการประชุมชี้แจงให้ครูที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเข้าใจขั้นตอนการติดตามประเมินผล ($\mu = 2.75$) การติดตามประเมินผลแผนงาน/งาน/โครงการระหว่างดำเนินงานตามแผน ของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำได้ไม่ครบทุกแผนงาน/งาน/โครงการ ($\mu = 2.68$) และการประเมินผลตามขั้นตอนของแต่ละแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เพียงพอ ($\mu = 2.68$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ การกำหนดตัวบุคคลในการติดตามประเมินผลแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เหมาะสม ($\mu = 2.61$)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. ศึกษาสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร
2. ศึกษาปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาช่างอุตสาหกรรม จากโรงเรียน 87 โรงเรียน จำนวน 394 คน โดยแบ่งออกดังนี้

1. หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาช่างอุตสาหกรรม จาก 87 โรงเรียน จำนวน 87 คน
2. ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานครที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาช่างอุตสาหกรรม จากโรงเรียน 87 โรงเรียน จำนวน 307 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ

แบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของ
หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม แบบสอบถามนี้เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของ
หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม แบบสอบถามนี้เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับสภาพและปัญหากระบวนการ
วางแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อจะได้ความคิดเห็นอื่น ๆ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตาม
ทัศนะของหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร โดยความคิดเห็น
และข้อเสนอแนะเหล่านี้จะใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามและจำแนกตามสถานภาพ
2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เอส พี เอส เอส เอ็กซ์

(Statistical Package for the Social Sciences - Version X) จากแบบสอบถามสภาพและ
ปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งกำหนดสถิติดังนี้

2.1 สถิติเชิงพรรณนาใช้บรรยายข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ
โดยใช้บรรยายสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.2 สถิติอ้างอิงใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าความ
เบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้บรรยาย ระดับคะแนนสภาพและปัญหากระบวนการวางแผน
ปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสรุปผลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ทำให้ทราบว่าจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยังหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม จำนวน 97 ฉบับ ได้รับคืนมาจำนวน 87 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.69 และจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยังครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม จำนวน 337 ฉบับ ได้รับคืนมาจำนวน 307 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.09 รวมแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น จำนวน 434 ฉบับ ได้รับคืนมา 394 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.78

ตอนที่ 2 จากผลการวิเคราะห์สภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยรวม รายชั้นและรายข้อ ได้ผลดังต่อไปนี้

1. สภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีโดยรวมทุกชั้น หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.58$, ($\mu = 3.50$) ตามลำดับ

2. สภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีขั้นการเตรียมวางแผน หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.54$) ส่วนครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยข้อที่มีระดับสภาพมาก 3 อันดับแรกได้แก่ ใช้นโยบายและจุดเน้นของกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 3.94$) มีการคาดคะเนงบประมาณของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมที่จะได้รับถูกต้อง ($\mu = 3.69$) และทำการจัดอันดับความสำคัญของปัญหาในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 3.49$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ มีการประชุมครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเพื่อจัดทำแผนงาน/งานโครงการอย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 3.24$) แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และ

อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่มีระดับสภาพมาก 3 อันดับแรกได้แก่ ใช้นโยบาย และจุดเน้นของกรมสามัญศึกษาและโรงเรียนมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนของ หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 3.79$) มีการคาดคะเนงบประมาณของหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมที่จะได้รับถูกต้อง ($\mu = 3.54$) และทำการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาใน หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 3.53$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ มีการประชุมครูใน หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเพื่อจัดทำแผนงาน/งาน/ โครงการอย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 3.15$)

3. สภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีขึ้นการวางแผน หัวหน้า

หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.71$, $\mu = 3.64$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพอยู่ในระดับ มาก 9 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่มีระดับสภาพมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและกรมสามัญศึกษา ($\mu = 3.94$) มีการกำหนด วัตถุประสงค์ในการพัฒนางานในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 3.94$) มีการจัด บุคลากรรับผิดชอบต่องานในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 3.90$) มีการจัดลำดับ ความสำคัญของโครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมอย่างเหมาะสม ($\mu = 3.80$) และ กิจกรรมแต่ละโครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติ ได้ ($\mu = 3.80$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ มีการประสานงานระหว่างหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างดี ($\mu = 3.41$) แต่ ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพอยู่ในระดับมาก 11 ข้อ โดยข้อที่มีระดับสภาพมาก 3 อันดับแรกได้แก่ มีการจัดบุคลากรรับผิดชอบต่องานใน หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 3.85$) วัตถุประสงค์ในการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและกรมสามัญศึกษา ($\mu = 3.80$) มีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมอย่าง เหมาะสม ($\mu = 3.71$) และกิจกรรมแต่ละโครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม เหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้ ($\mu = 3.71$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ มีการ

จัดสรรงบประมาณสำหรับแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมอย่างเหมาะสม ($\mu = 3.52$)

4. สภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีขึ้นปฏิบัติตามแผน หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.63$, $\mu = 3.52$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่มีระดับสภาพมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการมอบหมายงานหรือแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมให้กับทุกคนอย่างเหมาะสม ($\mu = 4.08$) มีการประสานงานระหว่างหัวหน้าหมวดกับครูผู้รับผิดชอบโครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมอย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 3.80$) และมีการติดตามผลงานการปฏิบัติงานตามแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 3.65$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ มีการให้ความรู้แก่ครูของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมในการวางแผน ($\mu = 3.32$) แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ โดยข้อที่มีระดับสภาพมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการมอบหมายงานหรือแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมให้กับทุกคนอย่างเหมาะสม ($\mu = 3.74$) มีการประสานงานระหว่างหัวหน้าหมวดกับครูผู้รับผิดชอบโครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมอย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 3.61$) และมีการปฏิบัติงานตามแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ($\mu = 3.58$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ มีการให้ความรู้แก่ครูของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมในการวางแผน ($\mu = 3.36$)

5. สภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีขึ้นการประเมินผล หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.33$, $\mu = 3.28$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อ โดยข้อที่มีระดับสภาพมาก 3 อันดับแรกได้แก่ การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดแผนงาน/งาน/โครงการทุกครั้ง ($\mu = 3.59$) นำผลการประเมินไปใช้แก้ไขปรับปรุงการวางแผนครั้งต่อไป ($\mu = 3.49$) และมีการรายงาน

และสรุปผลการปฏิบัติงานตามแผนของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมต่อผู้บริหาร ($\mu = 3.39$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ มีการประเมินผลก่อนนำแผนงาน/งาน/โครงการไปปฏิบัติเสมอ ($\mu = 3.09$) แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ โดยข้อที่มีระดับสภาพมาก 3 อันดับแรกได้แก่ นำผลการประเมินไปใช้แก้ไขปรับปรุงการวางแผนครั้งต่อไป ($\mu = 3.38$) มีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดแผนงาน/งาน/โครงการทุกครั้ง ($\mu = 3.36$) และมีการรายงานและสรุปผลการปฏิบัติงานตามแผนของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมต่อผู้บริหาร ($\mu = 3.30$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ มีการประเมินผลก่อนนำแผนงาน/งาน/โครงการไปปฏิบัติเสมอ ($\mu = 3.16$)

ตอนที่ 3 จากผลการวิเคราะห์ปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมรายชั้นและรายข้อได้ผลดังต่อไปนี้

1. ปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีโดยรวมทุกชั้น หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.83$, $\mu = 2.67$) ตามลำดับ

2. ปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีขั้นการเตรียมวางแผน หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.79$, $\mu = 2.76$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 9 ข้อ โดยข้อที่มีระดับปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ การเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำได้ไม่ครบทุกแผนงาน ($\mu = 3.06$) การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดทำแผนในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เพียงพอ ($\mu = 2.94$) และการเตรียมการตรวจสอบข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาทำได้ไม่ครบทุกข้อมูล ($\mu = 2.92$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ ขาดการเตรียมการแจ้งให้ครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทราบถึงแผนปฏิบัติการประจำปี ($\mu = 2.60$) แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 9 ข้อ โดยข้อที่มีระดับปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ ขาดการเตรียมข้อมูล

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและกำหนดความต้องการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 2.89$) การเตรียมการตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวบรวมมาทำได้ไม่ครบทุกข้อมูล ($\mu = 2.89$) และการเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำได้ไม่ครบทุกแผนงาน/งาน/โครงการ ($\mu = 2.84$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ ขาดการเตรียมการแจ้งให้ครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทราบถึงแผนปฏิบัติการประจำปี ($\mu = 2.63$)

3. ปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีขึ้นการวางแผนหัวหน้า

หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.77$, $\mu = 2.58$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ โดยข้อที่มีระดับปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ การจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับความต้องการของแผนงาน/งาน/โครงการในแผนปฏิบัติการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 3.10$) การกำหนดให้มีระยะเวลาในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่ชัดเจน ($\mu = 2.95$) และการพิจารณากำหนดทางเลือกไม่เหมาะสมในการแก้ปัญหาและสนองความต้องการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 2.89$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการพัฒนางานของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและกรมสามัญศึกษา ($\mu = 2.44$) แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 3 ข้อ โดยข้อที่มีระดับปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ การจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับความต้องการของแผนงาน/งาน/โครงการในแผนปฏิบัติการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 2.76$) การพิจารณากำหนดทางเลือกไม่เหมาะสมในการแก้ปัญหา และสนองความต้องการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 2.64$) และคณะครูที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่สามารถดำเนินการจัดทำแผนให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ($\mu = 2.62$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ การกำหนดปฏิทินปฏิบัติแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่สอดคล้องกับการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ($\mu = 2.47$)

4. ปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีขั้นการปฏิบัติตามแผน

หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.88$, $\mu = 2.64$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ โดยข้อที่มีระดับปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ การควบคุมและติดตามนิเทศงานไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ($\mu = 3.04$) ขาดการประชุมชี้แจงให้ครูที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเข้าใจ ขั้นตอนการติดตามประเมินผล ($\mu = 3.01$) และการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่ครบทุกแผนงาน/งาน/โครงการ ($\mu = 2.95$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ การมอบหมายงานและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงาน ($\mu = 2.65$) แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 7 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ โดยข้อที่มีระดับปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ การรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของครูผู้รับผิดชอบโครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำไม่ได้ครบทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน ($\mu = 2.75$) ขาดการประชุมชี้แจงให้ครูที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเข้าใจขั้นตอนการติดตามประเมินผล ($\mu = 2.70$) การปรับแผนงานของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่สัมพันธ์ตามทรัพยากรที่ได้รับจัดสรรให้ ($\mu = 2.68$) และการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่ครบทุกแผนงาน/งาน/โครงการ ($\mu = 2.68$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ การมอบหมายงานและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงาน ($\mu = 2.48$)

5. ปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีขั้นการประเมินผล หัวหน้า

หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.88$, $\mu = 2.68$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ โดยข้อที่มีปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ การสร้างเครื่องมือการติดตามประเมินผลของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำได้ไม่ครอบคลุมรายละเอียดของแผนงาน/งาน/โครงการที่ประเมิน ($\mu = 3.10$) ขาดการประชุมชี้แจงให้ครูที่เกี่ยวข้องใน

การจัดทำแผนในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเข้าใจขั้นตอนการติดตามประเมินผล ($\mu = 3.04$) และการเลือกใช้วิธีการประเมินผลไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ($\mu = 2.90$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ การประเมินผลตามขั้นตอนของแต่ละแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เพียงพอ ($\mu = 2.72$) แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ โดยข้อที่มีปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ การสร้างเครื่องมือการติดตาม และประเมินผลของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำได้ไม่ครอบคลุมรายละเอียดของแผนงาน/งาน/โครงการที่ประเมิน ($\mu = 2.83$) ขาดการประชุมชี้แจงให้ครูที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเข้าใจขั้นตอนติดตามประเมินผล ($\mu = 2.75$) การติดตามประเมินผลแผนงาน/งาน/โครงการระหว่างดำเนินงานตามแผนของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำได้ไม่ครบทุกแผนงาน/งาน/โครงการ ($\mu = 2.68$) และการประเมินผลตามขั้นตอนของแต่ละแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เพียงพอ ($\mu = 2.68$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ การกำหนดตัวบุคคลในการติดตามประเมินผลแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เหมาะสม ($\mu = 2.61$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้มีข้อค้นพบที่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าสนใจและควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. สภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการวางแผนปฏิบัติการประจำปี เนื่องจากหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติการฝึกทักษะให้กับนักเรียน จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ฝึกภาคปฏิบัติ จึงมีความจำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารจึงให้ความสำคัญเป็นพิเศษ โดยเน้นให้มีการนำนโยบายของกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนมาเป็นพื้นฐานการวางแผน

ตลอดจนให้มีการกำหนดวัตถุประสงค์การมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบและการประเมินผล ที่ถูกต้องและสอดคล้องกับนโยบาย เพื่อให้การอภิปรายผลชัดเจนยิ่งขึ้นจึงขออภิปรายใน รายงานและรายชื่อต่อไปนี้

1.1 ขั้นการเตรียมวางแผน หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความ คิดเห็นว่าสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีขั้นการเตรียมวางแผนอยู่ในระดับ มาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ซึ่งมีความใกล้ชิด และรับผิดชอบโดยตรงต่อการบริหารงาน การดำเนินการของหมวด จึงมีความรู้ เกี่ยวกับสภาพการเตรียมวางแผนเป็นอย่างดี มีการนำนโยบายของกรมสามัญศึกษาและ โรงเรียนมาเป็นพื้นฐานในการวางแผน ตลอดจนการคาดคะเนงบประมาณของหมวด ที่จะได้รับอย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา นวลจันทร์ (2540 : 107) ที่ศึกษาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาพลานามัยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดการศึกษาเขตการศึกษา 12 พบว่า สภาพการวางแผนปฏิบัติการด้านการเตรียม วางแผนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ วัลลภา ทองวัฒนพร (2535 : บทคัดย่อ) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพการปฏิบัติงานวางแผนงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม สามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการประสานแผนอยู่ในระดับมาก ในส่วน ของครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นว่าสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติ การประจำปีขั้นการเตรียมวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครู ผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการสอนโดยตรงและยังได้รับ มอบหมายให้รับผิดชอบงานด้านอื่น ๆ อีก จึงไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมการเตรียมวางแผนได้ อย่างสมบูรณ์และบางส่วนก็ไม่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลลภา ทองวัฒนพร (2535 : 91) มีผลการวิจัยพบว่า สภาพการปฏิบัติงานแผนงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า สภาพการปฏิบัติงานแผนงาน ด้านการจัดระบบข้อมูลของสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อใช้ นโยบายและจุดเน้นของกรมสามัญศึกษาและ โรงเรียนมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน ของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการจัดทำ แผนงาน/งาน/โครงการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม จำเป็นจะต้องสอดคล้องกับ

นโยบายของกรมสามัญศึกษาและโรงเรียนซึ่งจะมีผลต่อการได้รับอนุมัติในการดำเนินงานของแผนงาน/งาน/โครงการดังกล่าว

นอกจากนี้หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อที่มีการประชุมครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม เพื่อจัดทำแผนงาน/งาน/โครงการอย่างสม่ำเสมอมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมต้องทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนเป็นหลักทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการวางแผนปฏิบัติการเมื่อต้องมาปฏิบัติงานด้านการวางแผนก็เป็นการเพิ่มภาระให้ ซึ่งครูส่วนใหญ่จึงไม่ค่อยมีเวลาในการเข้าร่วมการประชุม

1.2 ขั้นตอนการวางแผน หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความเห็นว่าสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีขั้นการวางแผนอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีภาระหน้าที่ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม จึงมีความจำเป็นต้องทำการวางแผนงาน/งาน/โครงการให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นไปตามจุดประสงค์ของรายวิชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา นวลจันทร์ (2540 : 107) ที่ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัยและครูผู้สอนวิชาพลานามัย มีความเห็นว่าสภาพการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาพลานามัย ด้านการเตรียมวางแผนอยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวัฒน์ สอนสุวิทย์ (2536 : 75) ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตาก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการวางแผนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตากอยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับการวิจัยของ ศักดิ์ชัย ปัญญา (2528 : 51) ที่กล่าวว่าข้าราชการครูยังเห็นความจำเป็นและความสำคัญของการจัดทำแผนในโรงเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเห็นว่าข้อวัตถุประสงค์ในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและกรมสามัญศึกษา และข้อที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนางานในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีหน้าที่ในการบริหารงานในหมวด จึงทราบว่าการกำหนดวัตถุประสงค์เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการวางแผนใน

การดำเนินงานและจำเป็นจะต้องสอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัดนั้นคือ นโยบายของโรงเรียนและกรมสามัญศึกษานั้นเอง ในส่วนของครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมเห็นว่าข้อที่มีการจัดบุคลากรรับผิดชอบงานในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมได้สัมผัสโดยตรงกับการจัดทำแผนงาน/งาน/โครงการ จึงทราบว่าจำนวนแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีจำนวนมากและมีลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนั้นการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรในหมวดให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวางแผนปฏิบัติการประจำปี

นอกจากนี้หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อที่มีการประสานงานระหว่างหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างดีมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานในหมวดมากกว่าการทำหน้าที่ปฏิบัติการสอน ดังนั้นจึงไม่มีเวลาพอในการทำหน้าที่ในการประสานงานระหว่างหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนปฏิบัติการ ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวเป็นหน้าที่รับผิดชอบของครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมในหมวด ในส่วนของครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมเห็นว่าข้อที่มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมอย่างเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมได้คลุกคลีใกล้ชิดกับนักเรียนผู้ปฏิบัติงาน ทำให้ทราบถึงปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกภาคปฏิบัติ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดงบประมาณ

1.3 ขั้นการปฏิบัติตามแผน หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความเห็นว่าสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีขั้นการปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเป็นหมวดวิชาขนาดกลาง มีครูในหมวดวิชาไม่มากนัก ทำให้การประสานงานในหมวดวิชาเป็นไปได้ง่าย การมอบหมายงานและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบเป็นไปได้ด้วยความสมัครใจของแต่ละบุคคลทำให้การปฏิบัติงานตามแผนเป็นไปได้อย่างราบรื่น และเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กาญจนา นวลจันทร์ (2540 : 108) ที่พบว่า หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัยและครูผู้สอนวิชาพลานามัย มีความเห็นว่า

สภาพการวางแผนปฏิบัติการด้านการปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ สมพร ชุนพิลึก (2535 : 93) ที่พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาด กลางมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแผน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ หัวหน้าหมวด วิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อที่มีการมอบหมายงาน หรือแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมให้กับทุกคน อย่างเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี ทำให้ทราบถึงความรู้ความสามารถของครู ในแต่ละบุคคล ดังนั้นการมอบหมายงานหน้าที่ความรับผิดชอบจึงเป็นไปอย่างเหมาะสม กับคุณสมบัติของแต่ละบุคคล

นอกจากนี้หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่าง อุตสาหกรรมเห็นว่า ข้อที่มีการให้ความรู้แก่ครูของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมในการ วางแผนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมยังขาด บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการนิเทศงาน จึงทำให้ไม่มีบุคลากรที่มานิเทศให้ ความรู้แก่ครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม

1.4 ขั้นการประเมินผล หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอน วิชาช่างอุตสาหกรรม มีความเห็นว่าสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ขั้นการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากแผนงาน/งาน/ โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ขาดการประเมินผล ไม่มีเครื่องมือใน การประเมินผล การปฏิบัติงานและไม่คำนึงถึงจุดประสงค์และวิธีดำเนินงานของโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลลภา ทองวัฒนพร (2535 : 96) พบว่า ครูที่ปฏิบัติงาน แผนงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร มีความ คิดเห็นด้านการติดตามและประเมินผลว่ามีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง และ สอดคล้องกับ ศักดิ์ชัย ปัญหา (2528 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องกระบวนการวางแผน ปฏิบัติการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขต 6 พบว่า ด้านการติดตาม และประเมินผลปฏิบัติอยู่ในระดับกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ หัวหน้าหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อที่มีการประเมินเมื่อสิ้นสุดแผนงาน/งาน/โครงการทุกครั้งมี ค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีหน้าที่ รับผิดชอบในการบริหารงานของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม จึงให้ความสำคัญของการ

ประเมินผลเมื่อสิ้นสุดแผนงาน/งาน/โครงการเพื่อวิเคราะห์ดูว่าแผนงาน/งาน/โครงการที่สิ้นสุดลงแล้วนั้นสำเร็จบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ในส่วนของครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อนำผลการประเมินไปใช้แก้ไขปรับปรุงการวางแผนครั้งต่อไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีหน้าที่ในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีโดยตรง จึงต้องการทราบข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการวางแผนปฏิบัติการที่ผ่านมาเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการวางแผนในครั้งต่อไป

นอกจากนี้หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อที่มีการประเมินผลก่อนนำแผนงาน/งาน/โครงการไปปฏิบัติเสนอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่มีบุคลากรผู้รับผิดชอบในการประเมินผลโดยตรง ทำให้ไม่มีการประเมินผลก่อนนำแผนงาน/งาน/โครงการไปปฏิบัติ

2. ปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม - หมวด หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนการสอนวิชาช่างอุตสาหกรรม ต้องมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การจัดทำแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม เพื่อตอบสนองการเรียนการสอนดังกล่าว จึงมีจำนวนมากและมีการปฏิบัติกันเป็นประจำจึงทราบถึงวิธีการในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีพอสมควร จึงพบปัญหาอยู่ในระดับไม่มาก เพื่อให้การอภิปรายผลชัดเจนยิ่งขึ้น จึงขออภิปรายในรายชั้นและรายข้อดังต่อไปนี้

2.1 ขั้นการเตรียมวางแผน หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความเห็นว่าปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีขั้นการเตรียมวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกองแผนงาน กรมสามัญศึกษา ได้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการวางแผนการจัดระบบสารสนเทศการประเมินผล เพื่อให้โรงเรียนมีหัวหน้างานแผนงานโรงเรียน มีความรู้ความสามารถโดยการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยโครงการดังกล่าวได้เริ่มขึ้นช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของประสิทธิ์ พุ่มจำปา (2536 : 107) พบว่า ผู้บริหารและหัวหน้างานแผนงานโรงเรียน มีทักษะต่อปัญหาการดำเนินการวางแผนขั้นการเตรียมการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง

และยังสอดคล้องกับ สุณีย์ จันทนาวัฒน์ (2530 : 103) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอุปสรรคของการเตรียมวางแผนปฏิบัติการเมื่อแยกรายกลุ่มผู้บริหารมีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อการเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำได้ไม่ครบทุกแผนงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเป็นหลัก ตลอดจนหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีแผนงาน/งาน/โครงการจำนวนมาก จึงไม่มีเวลาในการเตรียมเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศได้ทุกแผนงาน/งาน/โครงการ ในส่วนของครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อขาดการเตรียมข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและกำหนดความต้องการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม ซึ่งมีหน้าที่หลักในการปฏิบัติการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และยังต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับงานต่าง ๆ ที่โรงเรียนมอบหมายให้ จึงไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและกำหนดความต้องการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม

นอกจากนี้หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมเห็นว่า ข้อขาดการเตรียมการแจ้งให้ครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทราบถึงแผนปฏิบัติการประจำปีมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยก็จะมีการปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสนิทนสนม ดังนั้นการวางแผนปฏิบัติการประจำปีครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมักจะได้รับการแจ้งอยู่เสมอ ๆ ทำให้ได้รับทราบข้อมูลและเข้าใจตรงกัน ทั้งยังสามารถซักถามปัญหาและข้อเท็จจริงได้

2.2 ขั้นการวางแผน หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมเห็นว่า ปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีขั้นการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมได้มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรม ประชุม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่โรงเรียนจัดทำขึ้น ทำให้ครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเกิดทักษะพอที่จะปฏิบัติงานการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ พุ่มจำปา (2536 : 107) ที่ผลการวิจัยพบว่า

ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าแผนงานโรงเรียน มีทัศนะต่อปัญหาการดำเนินการวางแผน
 ขั้นการวางแผนอยู่ในระดับปานกลางและสอดคล้องกับ ศักดิ์ชัย ปัญหา (2528 : 51)
 ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีทัศนะต่อกระบวนการวางแผน
 ปฏิบัติการโรงเรียนในด้านการจัดทำแผนอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังสอดคล้อง
 กับ สุณีย์ จันทนานุวัฒน์ (2530 : 104) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของ
 การวางแผนปฏิบัติการประจำปีขั้นการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น
 รายข้อ หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่า
 ข้อการจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับสำคัญของแผนงาน/งาน/โครงการใน
 แผนปฏิบัติการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมา
 จากการปฏิบัติการสอนวิชาช่างอุตสาหกรรมมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จึงทำให้มี
 จำนวนแผนงาน/งาน/โครงการเป็นจำนวนมาก แต่การจัดสรรงบประมาณทำได้ไม่
 สอดคล้องกับสำคัญของแผนงาน/งาน/โครงการ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากสภาพและ
 ปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้การพิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเข้มงวด ซึ่งไม่
 เพียงพอต่อความต้องการ

นอกจากนี้หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อกำหนดวัตถุประสงค์
 ประสงค์และเป้าหมายในการพัฒนางานของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่สอดคล้องกับ
 นโยบายของโรงเรียนและกรมสามัญศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก
 หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเป็นบุคคลที่ต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อการวางแผน
 ปฏิบัติการประจำปีจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทราบถึงนโยบายของโรงเรียน และกรม
 สามัญศึกษา จึงทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายแผนการพัฒนางานของหมวด
 วิชาช่างอุตสาหกรรมสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและกรมสามัญศึกษา ในส่วน
 ของครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อกำหนดปฏิทินปฏิบัติแผนงาน/งาน/
 โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่สอดคล้องกับการวางแผนปฏิบัติการประจำปีมี
 ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากจำนวนแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่าง
 อุตสาหกรรมมีจำนวนมาก ดังนั้นการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของแผนงาน/งาน/
 โครงการให้สอดคล้องกับการวางแผนการปฏิบัติการประจำปี จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง
 เพื่อที่จะได้ทราบถึงกำหนดการต่าง ๆ ของแผนงาน/งาน/โครงการ

2.3 ขั้นการปฏิบัติตามแผน หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีขั้นการปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการจัดทำแผนงาน/งาน/โครงการเพื่อที่จะให้ผลออกมาอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นจะต้องปฏิบัติตามแผนการที่วางไว้อย่างเคร่งครัด ดังนั้นหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม จึงให้ความสำคัญของการวางแผนในขั้นการปฏิบัติตามแผนสอดคล้องกับ สมควร อินทร์รังษี (2536 : 87) ศึกษาเรื่องปัญหาการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน พบว่า ปัญหาการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีปัญหาขั้นการปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับปานกลางและสอดคล้องกับ สมพร ขุนพิลิก (2536 : 90) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ สุณีย์ จันทนาวิวัฒน์ (2530 : 104) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการวางแผนปฏิบัติการขั้นการนำแผนไปปฏิบัติกลุ่มผู้บริหารและครู - อาจารย์ เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อการควบคุมติดตามและนิเทศงานไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีจำนวนมาก จึงไม่มีเวลาในการควบคุม ติดตามและนิเทศงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ในส่วนของครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อการรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของครูผู้รับผิดชอบโครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำไมได้ครบทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้รับผิดชอบแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมต้องทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนเป็นหลักและต้องรับผิดชอบในงานที่โรงเรียนได้มอบหมายให้ จึงไม่มีเวลาเพียงพอที่จะรายงานความก้าวหน้าให้ได้ครบทุกขั้นตอน

นอกจากนี้หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อการมอบหมายงานและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก

หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีกำลังคนและบุคลากรในหมวดมีความสามารถสูง และโรงเรียนได้มีการพัฒนาบุคลากรในด้านต่าง ๆ ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติการเป็นอย่างดี และในขณะเดียวกันบุคคลเหล่านั้นรู้จักรับผิดชอบในการพัฒนาตนเองด้วย

2.4 ขั้นการประเมินผล หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความเห็นว่าปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีขั้นการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการประเมินผลเป็นขั้นตอนที่สำคัญตอนหนึ่งของกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี เพราะขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และต้องการนำผลไปแก้ไขปรับปรุง การดำเนินงานในโครงการอื่น ๆ และต้องการผลสำเร็จของแผนงาน/งาน/โครงการ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการ ดังนั้นการวางแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพควรกำหนดให้มีการกำกับงานและการประเมินผลโครงการเพื่อการแก้ไขปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับประสิทธิ์ พุ่มจำปา (2526 : 107) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าแผนงานโรงเรียน มีทัศนะต่อปัญหาการดำเนินการวางแผนขั้นการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ สุณีย์ จันทนานุวัฒน์ (2530 : 105) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการวางแผนปฏิบัติการ กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ ศักดิ์ชัย ปัญหา (2528 : 51) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีทัศนะต่อกระบวนการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนด้านการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อการสร้างเครื่องมือการติดตามและประเมินผลของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำได้ไม่ครอบคลุมรายละเอียดของแผนงาน/งาน/โครงการที่ประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีจำนวนครูไม่มากนักและส่วนมากมีความถนัดทางด้านการฝึกทักษะภาคปฏิบัติ ส่วนครูที่มีความสามารถในการวิจัยและประเมินผลยังมีจำนวนน้อย จึงทำให้เกิดปัญหาการสร้างเครื่องมือการติดตามและประเมินผลของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม

นอกจากนี้หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อการประเมินผลตามขั้นตอนของแต่ละแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เพียงพอมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าการ

ดำเนินงานแผนงาน/งาน/โครงการจะประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีการประเมินผลตามขั้นตอนของแต่ละแผนงาน/งานโครงการ เพื่อจะได้ทราบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ในส่วนครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมเห็นว่าข้อกำหนดตัวบุคคลในการติดตามประเมินผลแผนงาน/งานโครงการ ในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เหมาะสมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี จึงสามารถทราบว่าบุคคลใดมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติการประจำปี จึงสามารถที่จะเลือกบุคคลเพื่อทำหน้าที่ในการประเมินผลแผนงาน/งาน/โครงการ ได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยสภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานครครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอสภาพและปัญหาและแนวทางแก้ไข เพื่อให้การปฏิบัติงานกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขคือ

1.1 ขั้นการเตรียมวางแผน หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อใช้นโยบายและจุดเน้นของกรมสามัญศึกษาและโรงเรียนมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นจึงควรปฏิบัติตามหัวข้อดังกล่าวไว้ในขั้นการเตรียมวางแผนเช่นเดิม นอกจากนี้หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อมีการประชุมครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเพื่อจัดทำแผนงาน/งาน/โครงการอย่างสม่ำเสมอมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นจึงควรมีการจัดประชุมครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเกี่ยวกับเรื่องการจัดทำแผนงาน/งาน/โครงการเป็นประจำทุกเดือน เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อรวบรวมข้อมูลของแต่ละรายวิชาที่ปฏิบัติการสอนจัดเตรียมไว้สำหรับทำแผนปฏิบัติการประจำปีต่อไป

1.2 ขั้นการวางแผน หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อวัตถุประสงค์ในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและกรมสามัญศึกษา และข้อมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนางานในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นจึงควรปฏิบัติตามหัวข้อดังกล่าวไว้ในขั้นการวางแผนเช่นเดิม ในส่วนของครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อมีการจัดบุคลากรรับผิดชอบต่องานในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นจึงควรปฏิบัติตามหัวข้อดังกล่าวไว้ในขั้นการวางแผนเช่นเดิม นอกจากนี้หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อมีการประสานงานระหว่างหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างดีมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นจึงควรแต่งตั้งครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ให้รับผิดชอบเกี่ยวกับการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีโดยตรง ในส่วนของครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมเห็นว่า ข้อมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมอย่างเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมควรรายงานและอธิบายถึงความสำคัญของแผนงาน/งาน/โครงการให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบเพื่อจะได้จัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

1.3 ขั้นการปฏิบัติตามแผน หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อที่มีการมอบหมายงานหรือแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมให้กับทุกคนอย่างเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นจึงควรปฏิบัติตามหัวข้อดังกล่าวไว้ในขั้นการปฏิบัติตามแผนเช่นเดิม นอกจากนี้หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อมีการให้ความรู้แก่ครูของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมในการวางแผนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นโรงเรียน จึงควรเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติการประจำปีมาอบรมให้ความรู้ในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีให้แก่ครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมในภาคเรียนสุดท้ายของปีการศึกษาเพื่อที่ครูช่างอุตสาหกรรมจะได้นำความรู้ไปใช้ในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในปีการศึกษาต่อไป

1.4 ขั้นการประเมินผล หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อที่มีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดแผนงาน/โครงการทุกครั้งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นจึงควรปฏิบัติตามหัวข้อดังกล่าวไว้ในขั้นการประเมินผลเช่นเดิม ในส่วนของครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม -

กรรม เห็นว่าข้อนำผลการประเมินไปใช้แก้ไขปรับปรุงการวางแผนครั้งต่อไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นจึงควรปฏิบัติตามหัวข้อดังกล่าวไว้ในขั้นการประเมินผลเช่นเดิม นอกจากนี้หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อมีการประเมินผลก่อนนำแผนงาน/งาน/โครงการไปปฏิบัติเสมอมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นจึงควรมีการตั้งครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมขึ้นมาเป็นคณะทำงาน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบสำหรับการประเมินผลก่อนนำแผนงาน/งาน/โครงการไปปฏิบัติ เพื่อให้แผนงาน/งาน/โครงการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

2. ปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขคือ

2.1 ขั้นการเตรียมวางแผน หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อการเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูล สารสนเทศ ของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำได้ไม่ครบทุกแผนงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นจึงควรมีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละแผนงาน/งาน/โครงการให้แก่บุคลากรในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมได้รับผิดชอบอย่างเหมาะสมเพื่อที่จะสามารถจัดเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในแต่ละแผนงาน/งาน/โครงการ ในส่วนของครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมเห็นว่าข้อขาดการเตรียมข้อมูล เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและกำหนดความต้องการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมควรจัดตั้งหน่วยงาน ให้มีหน้าที่จัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อเป็นข้อมูลสำรองในการใช้ประกอบการศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมการจัดทำแผนงาน/งาน/โครงการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม

2.2 ขั้นการวางแผน หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อการจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับความสำคัญของแผนงาน/งาน/โครงการในแผนปฏิบัติการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นจึงควรนำเสนอและชี้แจงให้ผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเพื่อที่จะจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับความสำคัญของแผนงาน/งาน/โครงการดังกล่าว

2.3 ขั้นการปฏิบัติตามแผน หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่า ข้อการควบคุมติดตาม และ นิเทศงาน ไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ควรแต่งตั้งบุคลากรในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเพื่อทำหน้าที่ควบคุมติดตามและนิเทศงานโดยเฉพาะเพื่อให้แผนงาน/งาน/โครงการดำเนินไปตามแผนที่กำหนดไว้ ในส่วนของครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อการรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของครูผู้รับผิดชอบโครงการ ในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำไม่ได้ครบทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นผู้บริหารควรให้ครูช่างอุตสาหกรรมที่ได้รับผิดชอบแผนงาน/งาน/โครงการต่าง ๆ ในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมจัดทำรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ เช่น รายงานทุกสัปดาห์ เพื่อจะได้ทราบถึงสถานภาพที่เป็นจริงของการปฏิบัติงาน ถ้าหากพบปัญหาหรือข้อบกพร่องจะได้หาวิธีการแก้ไขได้ทันท่วงที

2.4 ขั้นการประเมินผล หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม เห็นว่าข้อการสร้างเครื่องมือการติดตามและประเมินผลของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำได้ไม่ครอบคลุมรายละเอียดของแผนงาน/งาน/โครงการ ที่ประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นจึงควรมีการเชิญวิทยากรที่มีความรู้มีความชำนาญเกี่ยวกับการประเมินผลมาอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ การสร้างเครื่องมือการติดตามและประเมินผลที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อนำไปใช้ในการสร้างเครื่องมือการติดตามและประเมินผล การวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม เพื่อให้ครอบคลุมรายละเอียดของแผนงาน/งาน/โครงการ และให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม
2. ควรสร้างคู่มือการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก จันทร์ขจร. “การวางแผนและการกำหนดนโยบาย,” **คู่มือครูเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู**. กรุงเทพฯ : บุญช่วยการพิมพ์, 2531.
- กาญจนา นวลจันทร์. **การวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาพลานามัยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12**. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- กิตติมา ปรีดีดิกล. **ทฤษฎีบริหารองค์การ**. กรุงเทพฯ : ธนะการพิมพ์, 2529.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **การกำกับติดตาม นิเทศและประเมินผลการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2530.
- _____. **คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2526.
- จรรยา มานิตกุล. **เทคนิคการบริหาร**. กรุงเทพฯ : ชีรพงษ์การพิมพ์, 2531.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. **แนวคิดและวิธีการวางแผนการศึกษา**. กรุงเทพฯ : องค์การส่งเสริมสหพันธ์สหกรณ์, 2530.
- _____. “แนวคิดและวิธีการวางแผนการศึกษา,” ใน **เอกสารการฝึกอบรมการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบบูรณาการในระดับจังหวัด**. หน้า 15 - 20. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดฟีนีฟลิปซิ่ง, 2529. อัดสำเนา.
- _____. **แนวคิดและวิธีการวางแผน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2529.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. **การบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2527.
- ทรงเกียรติ พืชมงคล. **การศึกษาปัญหาการวางแผนปฏิบัติประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา**. ปริญญาโท กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2533. อัดสำเนา.
- ธงชัย สันติวงษ์. **การวางแผน**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2528.

- ธีรวุฒิ ประทุมพนรัตน์. การบริหารการศึกษา. สงขลา : ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529.
- ประชุม รอดประเสริฐ. นโยบายและการวางแผนหลักการและทฤษฎี. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2528.
- ประมวล เสนาฤทธิ์. “การวางแผนการศึกษา,” ใน การวางแผนและการจัดการทางการศึกษา. หน้า 10 - 13. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2526.
- ประสิทธิ์ พุ่มจำปา. ปัญหาการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและหัวหน้างานแผนงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- ประเสริฐ โต๊ะชา. การศึกษาปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ในจังหวัดสงขลา. ปริญญาโท กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2533. อัดสำเนา.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. การวางแผน ความหมาย กระบวนการและอุปสรรคบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2534.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- พิศิษฐ์ ศิวาลัย. การศึกษาเรื่องตัวแบบเสนอสำหรับระบบการวางแผนในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. ถ่ายเอกสาร.
- พูนสุข อยู่ประสิทธิ์. การวางแผนการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5. ปริญญาโท กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2530. อัดสำเนา.
- ภิญโญ สาร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2526.
- มัธยมวัดสิงห์, โรงเรียน. คู่มือการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2539. กรุงเทพฯ : งานแผนงานโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์, 2539.

- ลีลา ลีลาณุเคราะห์. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : ภาคพัฒนาตำราและเอกสาร
วิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2530.
- วัลลภา ทองวัฒนพร. สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานแผนงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- วิชาการ, กรม. การเขียนโครงการเพื่อพัฒนาการศึกษา. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา,
2533. อัดสำเนา.
- วิโรจน์ สารัตนะ. การวางแผนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต,
2532.
- วิศัลย์ โกมุตพงศ์. ปัญหาการวางแผนของโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท
กลุ่มที่ 2. (มพข. 2) ในเขตการศึกษา 12. ปรินิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2533. อัดสำเนา.
- วีระพล สุวรรณนันท. ประเมินผลและโครงการ. กรุงเทพฯ : บริษัทประยูรวงศ์ จำกัด,
2526.
- ศักดิ์ชัย ปัญญา. กระบวนการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 6.
ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- เสถียร เหลืองอร่าม. การวางนโยบายและกระบวนการวางแผน. กรุงเทพฯ :
ห้างหุ้นส่วน จำกัด วิเคเตอร์การพิมพ์, 2524.
- सनานจิตร สุคนธ์ทรัพย์. “แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนและการบริหารการศึกษา,” ใน
เอกสารการสอนชุดวิชาการวางแผนพัฒนาโรงเรียน หน่วยที่ 1 - 7.
หน้า 18 - 23. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
2524.
- สมควร อินทะรังษี. ปัญหาการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการใน
โรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดน่าน. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2536. ถ่ายเอกสาร.

สมบูรณ์ อุปถัมภ์. ความรู้และหลักการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการบริหาร. กรุงเทพฯ :

เนติกุลการพิมพ์, 2523.

สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

สมพร ขุนพิลึก. ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีตามทัศนะของผู้บริหาร

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7.

ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2535. ถ่ายเอกสาร.

สมยศ นาวิการ. การบริหาร. กรุงเทพฯ : ดวงกมล, 2525.

๑. สำนัศึกษา, กรม. การกำหนดปัญหาความต้องการแนวทางพัฒนาโรงเรียนและการ

วางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ฝ่ายวางแผนพัฒนา

การศึกษาระดับจังหวัด, 2531.

๒. การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของกรมสามัญศึกษาระดับจังหวัดและ

ระดับกลุ่มโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ปี 2531. กรุงเทพฯ :

กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา, 2531.

๓. การวางแผนและการประเมินผลในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน,

2527.

๔. การวิเคราะห์ผลการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนระยะยาวของ

จังหวัด (School Mapping). กรุงเทพฯ : กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา,

2527.

๕. ความรู้พื้นฐานการวางแผนและการประเมินผลในโรงเรียน. กรุงเทพฯ :

กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา, 2525.

๖. ระบบการวางแผนของกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน

กรมสามัญศึกษา, 2530.

๗. สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม

ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

(ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : ฝ่ายแผนงาน กรมสามัญศึกษา กระทรวง

ศึกษาธิการ, 2534.

สีปพนนท์ เกตุทัต. การปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2528.

- สุณีย์ จันทนานุวัฒน์. การศึกษากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในส่วนกลาง. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. ถ่ายเอกสาร.
- สุภรณ์ ศรีพหล. การจัดองค์การบริหารการวางแผนและการบริหารโครงการในเอกสาร
การสอนชุดวิชาการวางแผนพัฒนาโรงเรียน หน้าที่ 6 - 15. กรุงเทพฯ :
รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2524.
- สุเมธ เดียววิเศษ. พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งวัฒนาการพิมพ์,
2527.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. การวางแผนและการประเมินผลการศึกษาผู้ใหญ่. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2525.
- สุวัฒน์ สอนสุวิทย์. การประเมินแผนปฏิบัติการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษาจังหวัดตาก ปีการศึกษา 2534. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก :
มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2536. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิมล นาคเหล็ก. ความคิดเห็นของผู้บริหารในสถานศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการวางแผน
ปฏิบัติการประจำปีของวิทยาลัย สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีว
ศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2535.
ถ่ายเอกสาร.
- เสนาะ ศรีพิเศษ. ปัญหาการวางแผนของโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก :
มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2534. ถ่ายเอกสาร.
- เสรี ลาขโรจน์. บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสมัย, 2531.
- อนันต์ เกตุวงศ์. หลักและเทคนิคการวางแผน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.
- อวยชัย จันทปัญญาศิลป์. การเขียนแผนและการวางแผน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2528.
- อาคม จันทสุนทร. “การนิเทศภายในโรงเรียน,” วารสารสามัญศึกษา. 13 (5) :
10 - 14 ; สิงหาคม 2529.

~~อุทัย~~ บุญประเสริฐ. การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2532.

Ackoff, Russell L. **A Concept of Corporation Planning.** New York : John
Wiley & Sons, Inc., 1970.

Akinsanya, Adyemi Adesegun. "Teachers Participation in Educational Planning
in Lagos Nigeriam," **Dissertation Abstracts International.** Part A.
34 : 6282 - A; April, 1972.

Allen, Lonis A. **Making Managerial Planning More Affective.** Donnelel & Sone
Company, 1982.

~~B~~anghart, Frank W. and Trult, J. Albert. **Educational Planning.** New York :
The Macmillan Company, 1973.

Bel Base, Lekh W. "Problems of Planning and Implementing Vocational Education
in a Developing Country : A Case of Nepal," **Dissertation Abstracts
International.** 43 : 430 - A; August, 1982.

Cronbach, Lee Joseph. **Essentials of Psychologycal Testing.** New York : Harper,
1970.

Currid, Michael. "A Study of Planning at the School Country Level in the State of
West Virginia," **Dissertation Abstracts International.** 43 : 28 - A;
July, 1982.

Dale, Ernest. **Management : Theory and Practice.** 4th ed. Tokyo : McGraw - Hill
Kogakusha, 1978.

~~K~~aufman, R. **Educational System Planning.** Englewood Cliffs, New Jersey :
Prentice Hall, 1972.

Koontz, Harold. and Cyrill O'Donnell. **Management.** Auckland : McGraw - Hill,
1984.

- Nantz, Qtentive Lee. "The Use of Teacher Planning Time in a Comprehensive American High School," **Dissertation Abstracts International**. 56(6) : 2017 - A ; December, 1993.
- Schoster, Elsie Marie. "A Study of the Local School Long Range Planning Process in the Archdiocese of Chicago," **Dissertation Abstracts International**. Part A. 48 : 277 - A; August, 1987.
- Steller, A. W. **Educational Planning for Educational Success**. Indiana : The Phi Dellta Kappa Education, 1980.
- Terry, George R. **Principle of Management**. Illinois : Richard D. Irwin Inc., 1969.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ตารางแสดงจำนวนประชากร

ตาราง 12 แสดงจำนวนประชากร

	โรงเรียน	ประชากร
1	มัธยมวัดเบญจมบพิตร	3
2	วัดราชาธิวาส	7
3	โยธินบูรณะ	2
4	วัดน้อยนพคุณ	8
5	ราชวินิต มัธยม	3
6	วัดอินทาราม	2
7	ศึกษานารี	-
8	มัธยมวัดดาวคอง	4
9	ธนบุรีวรเทพีพลารักษ์	2
10	ทวีธาภิเศก	10
11	วัดประดู่ในทรงธรรม	5
12	ฤทธิณรงค์รอน	4
13	พุทธจักรวิทยา	3
14	สตรีวัดมหาพฤฒาราม	-
15	เตรียมอุดมศึกษา	1
16	เทพศิรินทร์	9
17	วัดสระเกษ	3
18	สายปัญญา	-
19	สามเสนวิทยาลัย	9
20	เบญจมราชาลัย	-
21	มัธยมวัดมกุฏกษัตริย์	2
22	วัดบวรนิเวศ	2
23	วัดราชบพิธ	6
24	วัดสังเวช	2
25	สตรีวิทยา	-

ตาราง 12 (ต่อ)

	โรงเรียน	ประชากร
26	สวนกุหลาบวิทยาลัย	5
27	เจ้าพระยาวิทยาคม	1
28	นนทรีวิทยา	8
29	ไทรมิตรวิทยาลัย	2
30	ทวีวัฒนา	1
31	โพธิสารพิทยากร	2
32	มหารณพาราม	6
33	วัดน้อยใน	3
34	สุวรรณพลับพลาพิทยาคม	2
35	วัดปากน้ำวิทยาคม	-
36	นวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล	-
37	ชินรสวิทยาลัย	5
38	มัธยมวัดนายโรง	1
39	สตรีวัชรเมธี	-
40	สุวรรณารามวิทยาคม	1
41	สวนอนันต์	3
42	เทพศิลา	3
43	บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)	7
44	บางกะปิ	8
45	มัธยมวัดบึงทองหลาง	6
46	พิทยาลงกรณ์พิทยาคม	1
47	ศึกษานารีวิทยา	3
48	รัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน	5
49	นวลนรดิศวิทยาคม รัชม้งคลาภิเษก	-
50	ทวีธาภิเศก 2	1

ตาราง 12 (ต่อ)

	โรงเรียน	ประชากร
51	ฤทธิยะวรรณาลัย	7
52	รัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน	-
53	พระโขนงพิทยาลัย	5
54	วชิรธรรมสาธิต	7
55	สิริรัตนาร	1
56	จันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม	3
57	ไชนฉิมพลีวิทยาคม	-
58	วัดนวลนรดิศ	9
59	วัดรางบัว	2
60	สตรีวัดอัมพรสวรรค์	-
61	ราชวินิตบางแคปานจ่า	2
62	เศรษฐบุตรบำเพ็ญ	9
63	สตรีเศรษฐบุตรบำเพ็ญ	-
64	นวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย	1
65	นวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา 2 มินบุรี	3
66	แจรงร้อนวิทยา	6
67	บางปะกงวิทยาคม	6
68	วัดพุทธบูชา	3
69	อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย	3
70	พรตพิทยพยัต	5
71	เทพศิรินทร์ร่มเกล้า	6
72	รัตนโกสินทร์สมโภช ลาดกระบัง	3
73	ปัญญาวรคุณ	3
74	มัธยมวัดหนองแขม	6
75	มัธยมวัดหนองจอก	5

ตาราง 12 (ต่อ)

	โรงเรียน	ประชากร
76	เตรียมอุดมศึกษา สุวินทวงศ์	-
77	บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 4	-
78	กุนนทีรุทธารามวิทยาคม	6
79	ประชากรราษฎร์อุปถัมภ์	3
80	สุรศักดิ์มนตรี	6
81	จันทร์หุ่นบำเพ็ญ	6
82	ศิลาจารพิพัฒน์	6
83	สุวรรณสุทธารามวิทยา	1
84	ราชันนันทาจารย์ สามเสนวิทยาลัย 2	-
85	ศรีอยุธยา	-
86	สันติราษฎร์วิทยาลัย	5
87	มักกะสันพิทยา	2
88	ยานนาวาวิทยาคม	8
89	วัดสุทธิวราราม	4
90	สตรีศรีสุริโยทัย	2
91	วัดบวรมงคล	3
92	วิมุตยารามพิทยากร	7
93	มัธยมวัดดุสิตาราม	5
94	ลาดปลาเค้าพิทยาคม	10
95	สตรีวิทยา 2	3
96	นวมินทรราชินูทิศ บดินทรเดชา	1
97	สตรีวิทยา 2 มัธยมศึกษาตอนต้น	3
98	เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า	4
99	นวมินทรราชูทิศ กรุงเทพมหานคร	6
100	บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2	3

ตาราง 12 (ต่อ)

	โรงเรียน	ประชากร
101	นวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า	2
102	บางกะปิสุขุมวิทพันธุ์อุปถัมภ์	-
103	วัดราชโอรส	6
104	มัธยมวัดสิงห์	9
105	บางมดวิทยา “สี่สุขหวาดจวนอุปถัมภ์”	2
106	ดอนเมืองทหารอากาศบำรุง	6
107	สีกัน (วัฒนานครอุปถัมภ์)	4
108	ดอนเมืองจตุรจินดา	5
109	ราชวินิตบางเขน	5
110	สารวิทยา	10
111	หอวัง	7
112	ปทุมคงคา	5
113	มัธยมวัดธาตุทอง	7
114	สายน้ำผึ้ง	-
115	ราชดำริ	-
116	เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ	4
117	ศรีพฤฒา	12
	รวม	434

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบภาพเครื่องมือในการวิจัย

1. ดร.ละอียด รักษ์เผ่า	ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ (บางเขน) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ดร.กุศล อิศคุลย์	ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา คณะศึกษาศาสตร์ (บางเขน) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร	ภาควิชาพื้นฐานอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและ วิศวกรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร
4. รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ หรดาล	ภาควิชาพื้นฐานอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและ วิศวกรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร
5. อาจารย์วีระพล อารวรรณ	รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและ วิศวกรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ.....บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทร. 5644
ที่.....ทม 1007/ ๖๖๖๖.....วันที่.....๖ กันยายน 2541
เรื่อง.....ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ.....

เรียน รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มศว บางเขน

เนื่องจาก นายทรงชัย บานสุข นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "สภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมีคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ คือ

ดร.อุปวิทย์ สุวคันธกุล ประธาน

อาจารย์เจษฎา หิรัญกาญจน์ กรรมการ

บัณฑิตวิทยาลัยขอเชิญ ดร.ละเอียด รัชต์เผ่า และ ดร.กุศล ดิสกุลย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องหมายการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง
มา ณ โอกาสนี้

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 1007/3๒65

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

| กันยายน 2541

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อธิการบดีสถาบันราชภัฏพระนคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

เนื่องจาก นายทรงชัย ปานสุข นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "สภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมีคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ คือ

ดร.อุบวิทย์ สุวคันธกุล

ประธาน

อาจารย์เจษฎา หิรัญกาญจน์

กรรมการ

บัณฑิตวิทยาลัยขอเชิญ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร, รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ หรดาล และ อาจารย์วีระพล อารวรรณ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทรสาร/โทร. 258-4119

ที่ ทม 1007/ 3343

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๗ กันยายน 2541

เรื่อง ขออนหนังสือราชการถึงโรงเรียนสังกัดเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายทรงชัย ปานสุข นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "สภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมีคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ คือ

ดร.อุบวิทย์ สุวคันทรกุล

ประธาน

อาจารย์เจษฎา หิรัญกาญจน์

กรรมการ

บัณฑิตวิทยาลัยเรียนมาเพื่อขออนหนังสือราชการอำนวยความสะดวกในการขอความร่วมมือจากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร โดยขอให้หัวหน้าหมวดและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนกันยายน - พฤศจิกายน 2541 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทรสาร/โทร. 258-4119

ที่ ทม 1007/0133

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

13 มกราคม 2542

เรื่อง ขอเชิญเป็นกรรมการสอบปากเปล่า

เรียน อาจารย์วีระพล อารวรรณ

ตามที่ นายทรงชัย ปานสุข นิสิตปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา ได้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “สภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร” ได้รับอนุมัติให้สอบปากเปล่า ในวันที่ 21 มกราคม 2542 เวลา 13.00 น. ณ ห้อง สป.1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (บางเขน)

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เรื่องดังกล่าวอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญเป็นกรรมการสอบปากเปล่าเกี่ยวกับปริญญานิพนธ์ของนิสิตผู้นี้ ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 2584119

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง สภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่าง

อุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่ศึกษาสภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร โดยจะศึกษาสภาพและปัญหาค้นการเตรียมวางแผน ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน และขั้นตอนการประเมินผลในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมของท่าน จึงจำเป็นต้องขอให้ท่านสะท้อนสภาพและปัญหาที่ท่านประสบออกมาให้ปรากฏเพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไขต่อไป

2. ผลที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะเสนอเป็นภาพรวมและนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อการวิจัย คำตอบของท่านจะเก็บไว้เป็นความลับและไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานแต่ประการใด จึงขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบคำถามทุกข้อให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงตามที่ท่านพบหรือตามความคิดเห็นของท่านให้มากที่สุด

3. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของท่าน โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพที่เป็นจริง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ถ้าท่านมีความคิดเห็นต่อสภาพมากนักน้อยเพียงใดให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นด้านขวาเพียงช่องเดียว

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ถ้าท่านมีความคิดเห็นต่อปัญหามากน้อยเพียงใดให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นด้านขวาเพียงช่องเดียว

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับสภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม หากท่านมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะกรุณาเขียนเพิ่มเติมตามทัศนะของท่าน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพความเป็นจริงของท่านแล้ว

กาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความ

( ) หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม

( ) ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่าง

อุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

เขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นด้านขวาเพียงช่องเดียว

โดยผู้วิจัยได้แบ่งระดับสภาพออกเป็นคะแนน 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง มีความตรงกับสภาพที่เป็นอยู่มากที่สุด

มาก หมายถึง มีความตรงกับสภาพที่เป็นอยู่มาก

ปานกลาง หมายถึง มีความตรงกับสภาพที่เป็นอยู่ปานกลาง

น้อย หมายถึง มีความตรงกับสภาพที่เป็นอยู่น้อย

น้อยที่สุด หมายถึง มีความตรงกับสภาพที่เป็นอยู่น้อยที่สุด

ข้อ	สภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี	ระดับสภาพ				
		มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย
		ที่สุด		กลาง		ที่สุด
		5	4	3	2	1
	ขั้นการเตรียมวางแผน					
1	มีการประชุมครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเพื่อจัดทำแผนงาน/งาน/โครงการอย่างสม่ำเสมอ....	.....	.....	.....	.....	.....
2	ใช้ผลประเมินผลงานของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมที่ผ่านมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3	มีการคาดคะเนงบประมาณของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมที่จะได้รับถูกต้อง.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อ	สภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี	ระดับสภาพ				
		มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย
		ที่สุด		กลาง		ที่สุด
		5	4	3	2	1
4	ใช้นโยบายและจุดเน้นของกรมสามัญศึกษาและโรงเรียนมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
5	ทำการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
	ขั้นการวางแผน					
6	วัตถุประสงค์ในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและกรมสามัญศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
7	มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนางานในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
8	มีการจัดบุคลากรรับผิดชอบต่องานในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
9	มีการจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน/งาน/โครงการหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมอย่างเหมาะสม.....	.....	.....	.....	.....	.....
10	กิจกรรมแต่ละ โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
11	ครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีส่วนร่วมในการคัดเลือกแผนงาน/งาน/โครงการ.....	.....	.....	.....	.....	.....
12	มีการประสานงานระหว่างหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างดี.....	.....	.....	.....	.....	.....
13	มีการกำหนดลำดับขั้นตอนในการจัดทำแผนปฏิบัติการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
14	การกำหนดกิจกรรมในแต่ละแผนงาน/งาน/โครงการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมมีความเป็นไปได้.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อ	สภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี	ระดับสภาพ				
		มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย
		ที่สุด		กลาง		ที่สุด
		5	4	3	2	1
15.	การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรมได้จัดทำไว้เป็นรูปเล่ม.....	.....	.....	.....	.....	.....
16	มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับแผนงาน/งาน/ โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมอย่าง เหมาะสม.....	.....	.....	.....	.....	.....
	ขั้นการปฏิบัติตามแผน					
17	มีการให้ความรู้แก่ครูของหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมในการวางแผน.....	.....	.....	.....	.....	.....
18	มีการชี้แจงทำความเข้าใจร่วมกันในแผนงาน/งาน/ โครงการที่ได้รับอนุมัติให้ครูในหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมรับทราบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
19	มีการมอบหมายงานหรือแบ่งหน้าที่รับผิดชอบใน การปฏิบัติงานของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมให้ กับทุกคนอย่างเหมาะสม.....	.....	.....	.....	.....	.....
20	มีการประสานงานระหว่างหัวหน้าหมวดกับครู ผู้รับผิดชอบแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรมอย่างสม่ำเสมอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
21	มีการปฏิบัติงานตามแผนงาน/งาน/โครงการใน หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามระยะ เวลาที่กำหนด.....	.....	.....	.....	.....	.....
22	มีการติดตามผลงานการปฏิบัติงานตามแผนงาน/ งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
23	มีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะที่ปฏิบัติงานตาม แผนงาน/งาน/โครงการของหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมอย่างเคร่งครัด.....	.....	.....	.....	.....	.....
	ขั้นการประเมินผล					
24	มีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล แผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่าง อุตสาหกรรมอย่างเหมาะสม.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อ	สภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี	ระดับสภาพ				
		มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย
		ที่สุด		กลาง		ที่สุด
		5	4	3	2	1
25.	มีการประเมินผลก่อนนำแผนงาน/งาน/โครงการไปปฏิบัติเสมอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
26	มีการประเมินผลระหว่างการปฏิบัติตามแผนงาน/งาน/โครงการเป็นประจำ.....	.....	.....	.....	.....	.....
27	มีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดแผนงาน/งาน/โครงการทุกครั้ง.....	.....	.....	.....	.....	.....
28	นำผลการประเมินไปใช้แก้ไขปรับปรุงการวางแผนครั้งต่อไป.....	.....	.....	.....	.....	.....
29	มีการรายงานและสรุปผลการปฏิบัติงานตามแผนของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมต่อผู้บริหาร.....	.....	.....	.....	.....	.....

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชา

ช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

เขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นด้านขวาเพียงช่องเดียว

โดยผู้วิจัยได้แบ่งระดับปัญหาออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง มีปัญหาระดับมากที่สุด

มาก หมายถึง มีปัญหาระดับมาก

ปานกลาง หมายถึง มีปัญหาระดับปานกลาง

น้อย หมายถึง มีปัญหาระดับน้อย

น้อยที่สุด หมายถึง มีปัญหาระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
	ขั้นการเตรียมวางแผน					
1	ขาดการเตรียมข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและกำหนดความต้องการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
2	ครูที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดทำแผนในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมขาดความรู้ในเรื่องการวางแผน....	.....	.....	.....	.....	.....
3	ขาดการเตรียมวางแผนงบประมาณที่คาดว่าจะนำมาจัดสรรได้ในการดำเนินการปฏิบัติการวางแผนในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
4	ขาดการเตรียมการแจ้งให้ครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทราบถึงแผนการปฏิบัติการประจำปี..	.....	.....	.....	.....	.....
5	ขาดการเตรียมวางแผนด้านการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริง.	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อ	ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี	ระดับปัญหา				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1
6.	การเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศของ หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำได้ไม่ครบทุก แผนงาน/งาน/โครงการ.....	.....	.....	.....	.....	.....
7	การเตรียมการตรวจสอบข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาทำ ได้ไม่ครบทุกข้อมูล.....	.....	.....	.....	.....	.....
8	ความร่วมมือของครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม เกี่ยวกับการจัดเตรียมทำแผนปฏิบัติการไม่ดีพอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
9	การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดทำแผน ในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เพียงพอ..... ชั้นการวางแผน	.....	.....	.....	.....	.....
10	การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการ พัฒนางานของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่ สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและกรม สามัญศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
11	การวางแผนการกำหนดลำดับขั้นตอนในหมวด วิชาช่างอุตสาหกรรมไม่ชัดเจน.....	.....	.....	.....	.....	.....
12	การกำหนดกิจกรรมในแต่ละแผนงาน/งาน/ โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่สามารถ นำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริง.....	.....	.....	.....	.....	.....
13	การพิจารณาลำดับความสำคัญของแผนงาน/งาน/ โครงการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่ สอดคล้องกับปัญหาที่เป็นจริง.....	.....	.....	.....	.....	.....
14	การพิจารณากำหนดทางเลือกไม่เหมาะสมในการ แก้ปัญหาและสนองความต้องการของหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
15	คณะครูที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนของหมวดวิชา ช่างอุตสาหกรรมไม่สามารถดำเนินการจัดทำแผน ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อ	ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
16.	การจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับความสำคัญของแผนงาน/งาน/โครงการในแผนปฏิบัติการของหมวดช่างอุตสาหกรรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
17	การกำหนดให้มีระยะเวลาในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่ชัดเจน.....	.....	.....	.....	.....	.....
18	การกำหนดปฏิทินปฏิบัติแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ไม่สอดคล้องกับการวางแผนปฏิบัติการประจำปี.....	.....	.....	.....	.....	.....
	ขั้นการปฏิบัติตามแผน					
19	ขั้นการปฏิบัติตามแผนขาดการประชุมชี้แจงให้ครูในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ.....	.....	.....	.....	.....	.....
20	การมอบหมายงานและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
21	การรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของครูผู้รับผิดชอบโครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำไม่ได้ครบทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
22	การปรับแผนงานของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่สัมพันธ์ตามทรัพยากรที่ได้รับจัดสรรให้.....	.....	.....	.....	.....	.....
23	การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่ครบทุกแผนงาน/งาน/โครงการ.....	.....	.....	.....	.....	.....
24	การเบิกจ่ายงบประมาณไม่สอดคล้องกับแผนงาน/งาน/โครงการที่กำหนดไว้.....	.....	.....	.....	.....	.....
25	การควบคุมติดตามและนิเทศงานไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อ	ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
26	ขาดการประชุมชี้แจงให้ครูที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเข้าใจขั้นตอนการติดตามประเมินผล..... ขั้นการประเมินผล	.....	.....	.....	.....	.....
27	การสร้างเครื่องมือการติดตามและประเมินผลของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำได้ไม่ครอบคลุมรายละเอียดของแผนงาน/งาน/โครงการที่ประเมิน..	.....	.....	.....	.....	.....
28	ขาดการประชุมชี้แจงให้ครูที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมเข้าใจขั้นตอนการติดตามประเมินผล.....	.....	.....	.....	.....	.....
29	การเลือกใช้วิธีการประเมินผลไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
30	การกำหนดตัวบุคคลในการติดตามประเมินผลแผนงาน/งาน โครงการ ในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ไม่เหมาะสม.....	.....	.....	.....	.....	.....
31	การติดตามประเมินผลแผนงาน/งาน/โครงการระหว่างดำเนินงานตามแผนของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมทำได้ไม่ครบทุกแผนงาน/งาน/โครงการ.....	.....	.....	.....	.....	.....
32	การติดตามประเมินผลแผนงาน/งาน/โครงการของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่สามารถปฏิบัติตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
33	การประเมินผลตามขั้นตอนของแต่ละแผนงาน/งาน/โครงการในหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่เพียงพอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
34	การรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่ชัดเจนดีพอสำหรับนำไปใช้ในการวางแผนของปีการศึกษาต่อไป.....	.....	.....	.....	.....	.....

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพและปัญหากระบวนการ

วางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและข้อเสนอแนะ
คำชี้แจง โปรดเสนอแนะสภาพที่เป็นอยู่และปัญหาที่ควรแก้ไขเร่งด่วนที่เกี่ยวกับ
กระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมที่ผ่าน
มาอย่างอิสระ คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเป็นอย่างยิ่ง และ
จะเสนอเป็นภาพรวมไม่กระทบกระเทือนต่อท่านแต่อย่างใด

1. ขั้นการเตรียมวางแผน.....

.....

.....

.....

2. ขั้นการวางแผน.....

.....

.....

.....

3. ขั้นการปฏิบัติตามแผน.....

.....

.....

.....

4. ขั้นการประเมินผล.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณสำหรับความตั้งใจตอบแบบสอบถามของท่านครั้งนี้

(นายทรงชัย ปานสุข)

นิสิตปริญญาโท สาขาอุตสาหกรรมศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายทรงชัย นามสกุล ปานสุข

เกิดวันที่ 19 ตุลาคม 2497

สถานที่เกิด ตำบลจักรสีห์ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 104/173 ซอยทุ่งมังกร 22 ถนนทุ่งมังกร แขวงฉิมพลี
เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร 10170

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

อาจารย์ 2 ระดับ 7

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ ถนนเอกชัย แขวงบางขุนเทียน
เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร 10150

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2513 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพธิ์รัตนวรานุสรณ์ สิงห์บุรี

พ.ศ. 2515 ป.กศ. วิทยาลัยครูเทพสตรี

พ.ศ. 2517 ป.กศ.สูง อุตสาหกรรมศิลป์ วิทยาลัยครูพระนคร

พ.ศ. 2520 กศ.บ. เคมี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน

พ.ศ. 2542 กศ.ม. อุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

สภาพและปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี
ของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
ทรงชัย ปานสุข

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา
กุมภาพันธ์ 2542

ความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี และเพื่อศึกษาปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมได้ 394 คน จำแนกเป็นหัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม 87 คน และครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม 307 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ได้ผ่านการตรวจแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญและผ่านการทดลองใช้ (try out) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม สภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ได้เท่ากับ 0.95 และแบบสอบถามปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ได้เท่ากับ 0.97 การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x (Statistical package for the Social Sciences Version X)

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพโดยรวมทุกชั้นอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.58$ และ $\mu = 3.50$ ตามลำดับ) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปี อยู่ในระดับมาก 3 ชั้น และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ชั้น โดยชั้นที่มีระดับสภาพมาก 3 อันดับแรกได้แก่ ชั้นการวางแผน ($\mu = 3.71$) ชั้นการปฏิบัติตามแผน ($\mu = 3.63$) และชั้นการเตรียมวางแผน ($\mu = 3.54$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ ชั้นการประเมินผล ($\mu = 3.33$) แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีอยู่ในระดับมาก 2 ชั้น และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ชั้น โดยชั้นที่มีระดับสภาพมาก 3 อันดับแรกได้แก่ ชั้นการวางแผน ($\mu = 3.64$) ชั้นการปฏิบัติตามแผน ($\mu = 3.52$) และชั้นการเตรียมวางแผน ($\mu = 3.44$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ ชั้นการประเมินผล ($\mu = 3.25$)

2. หัวหน้าหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรมและครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาโดยรวมทุกชั้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.83$ และ $\mu = 2.67$ ตามลำดับ) ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นพบว่า หัวหน้า

หมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีอยู่ในระดับปานกลาง 4 ชั้น โดยชั้นที่มีระดับปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ ชั้นการปฏิบัติตามแผน ($\mu = 2.88$) ชั้นการประเมินผล ($\mu = 2.88$) และชั้นการเตรียมวางแผน ($\mu = 2.79$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ ชั้นการวางแผน ($\mu = 2.77$)

แต่ครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีอยู่ในระดับปานกลาง 4 ชั้น โดยชั้นที่มีระดับปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ ชั้นการเตรียมวางแผน ($\mu = 2.76$) ชั้นการประเมินผล ($\mu = 2.68$) และชั้นการปฏิบัติตามแผน ($\mu = 2.64$) ส่วนในอันดับสุดท้ายได้แก่ ชั้นการวางแผน ($\mu = 2.58$)

**CONDITIONS AND PROBLEMS OF ANNUAL OPERATIONAL
PLANNING PROCESS OF INDUSTRIAL EDUCATION SECTION
IN SECONDARY SCHOOL UNDER THE DEPARTMENT OF
GENERAL EDUCATION BANGKOK METROPOLIS**

AN ABSTRACT

BY

SONGCHAI PANSOOK

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Industrial Education
at Srinakharinwirot University**

February 1999

The purposes of this research were to study the conditions and the problems associated with the making of the annual operation plan by of an industrial teacher of a secondary school in the Bangkok area. Information was collected through a five point scale questionnaire. Participants consisted of three hundred and seven industrial teachers and eighty seven department heads. The rate of return was 90.78 percent. The Alpha coefficient of the questionnaire on a condition scale was 0.95 and 0.97 for the problem scale. Descriptive statistics of means and standard deviation were used to analyze the data. The results were :

1. The opinions of the department head and the industrial teacher on the planning process as a whole were at the high level on three activities with the μ value ranges from 3.58 for the head department and 3.50 for the teacher correspondent to the hypothesis. When the planning was broken down into areas of activity, three areas were given high score. They were construction of the plan with the μ value of 3.71, followed by the execution of the plan ($\mu = 3.63$) and the preplanning ($\mu = 3.54$). The area receiving the lowest μ value (3.33) was the evaluation area. As to the industrial teachers, they gave high value on in two areas and at the average in two areas also. The area received the highest value were : the construction of the plan ($\mu = 3.64$) ; the execution of the plan area ($\mu = 3.52$) ; and the preparation stage of drawing up the plan ($\mu = 3.44$). The last area with the μ value of 3.25 was on the evaluation area.

2. Opinions of the department head and teacher of problems associated with the planning were at the average values ($\mu = 2.83$ and $\mu = 2.67$, respectively) dost not agree with the hypothesis. when the planning process was broken down into areas, it was found that the department head gave the average value on the process as a whole. The first three areas hold the high value. They were : execution of the plan ($\mu = 2.88$); evaluation ($\mu = 2.88$) and the preplanning area ($\mu = 2.79$). The last area with the low μ value (2.77) was in the construction of the plan. Teachers offered at the average opinion on the planning process as the whole with the μ value of 2.76

in preplanning area, followed by the evaluation area with the μ value of 2.68 and the execution of the plan ($\mu = 2.64$). The construction of the plan area of activity received the lowest μ value of 2.58.